

**T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**AHMET DUMLU'NUN HAYATI, EĞİTİMCİ KİŞİLİĞİ VE
ERZİNCAN FOLKLORUNA KATKILARI**

Yüksek Lisans Tezi

**Hazırlayan
Çiğdem GÖRDÜSEV**

**Danışman
Prof. Dr. Necdet TOZLU**

NİSAN 2024, ERZİNCAN

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

“Ahmet Dumlu’nun Hayatı, Eğitimci Kişiliği ve Erzincan Folkloruna Katkıları”
“**Yüksek Lisans**” tezim tarafımda incelenmiştir. Buna göre tezimde bilimsel etik ihlali ve intihal olarak nitelendirilebilecek herhangi bir durum olmadığını taahhüt ederim. Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir biçimde elde edildiğini; aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi beyan ederim.

Çiğdem GÖRDÜSEV

T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Ana Bilim Dalı : Temel Eğitim
Program Adı : Tezli Yüksek Lisans
Tez Başlığı : Ahmet Dumlu'nun Hayatı, Eğitimci Kişiliği ve Erzincan Folkloruna Katkıları

Yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının a) Giriş b) Ana bölümler ve c) Sonuç kısımlarından oluşan (Kapak, Ön söz, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) toplam 82 sayfalık kısmına ilişkin 04 /04 /2023 tarihinde **Turnitin** intihal programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre tezin benzerlik oranı % 7' dir.

Filtrelemeye tırnak içerisindeki alıntılar dahil edilmiştir. Filtrelemede yedi (7) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç tutulmuştur.

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez İntihal Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini, aksinin tespit edilmesi durumunda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim. 04/04/2024

Danışman: Prof. Dr. Necdet TOZLU

Öğrenci: Çiğdem GÖRDÜSEV

KILAVUZA UYGUNLUK

“Ahmet Dumlu’nun Hayatı, Eğitimci Kişiliği ve Erzincan Folkloruna Katkıları” başlıklı Yüksek Lisans Tezi Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırlanmıştır.

Hazırlayan

Çiğdem GÖRDÜSEV

Danışman

Prof. Dr. Necdet TOZLU

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Prof. Dr. Necdet TOZLU danışmanlığında Çiğdem GÖRDÜSEV tarafından hazırlanan “Ahmet Dumlu’nun Hayatı, Eğitimci Kişiliği ve Erzincan Folkloruna Katkıları” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi Ana Bilim Dalı’ Sınıf Eğitimi Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

04/04/2024

JÜRİ:

Danışman : **Prof. Dr. Necdet TOZLU** (İmza)

Üye : **Prof. Dr. Abdullah ARSLAN** (İmza)

Üye : **Doç. Dr. Yavuz UYSAL** (İmza)

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun /.... /2024 tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

..... / /2024

Prof. Dr. Necdet TOZLU

Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Bu araştırmada Erzincan'ın tarihine, kültürüne, geleneğine, değerlerine katkı sağlayan rol model öğretmen Ahmet Dumlu'nun biyografisine, öğretmenliğine, eserlerine, başarılarına, araştırmacı-gazeteci kimliğine örnek şahsiyetine yer verilmiştir.

Yaşadığı dönemde Erzincan'ın önemli bir değeri olmakla beraber; Ahmet Dumlu; parlak eğitimci kişiliğinin yanında paraşütçülük, arıcılık, araştırmacı-gazetecilik, yazarlık, sunuculuk, radyoculuk da yapmıştır. Erzincan'ın gelenek, görenek, sosyal yaşantısı ve Ermeni Soykırımı hakkında da araştırmalar yapmıştır.

Ahmet Dumlu mesleğinde 37 yıllık rol model öğretmen, yazdığı arıcılık kitabı yardımcı ders kitabı olarak okutulmuş, yaptığı "Tandırbaşı" adlı program ile ve yazdığı kitaplarla Erzincan kültürünü tanıtmaya ve aktarmaya çalışmış, TBMM Onur Ödülü ve daha birçok ödülün sahibi, 12 adet kitap yazmış; kısaca el attığı her alanda başarılarla imza atmıştır.

Tez; Ahmet Dumlu'nun yetiştiği çevresini, yaşadığı koşulları, kendi tecrübelerini, yaşantısını, araştırmalarını, başarılarını, eğitimci kişiliğini, edebi kişiliğini ve kültürüne olan katkılarını içermektedir. Ona yakın kişilerden, kendi arşivinden, yazmış olduğu köşe yazıları ve kitaplarından elde edilen bilgiler ışığında tanıtılmaya çalışılmıştır.

Bu araştırmada veriler görüşme yoluyla elde edilmiştir. Elde edilen ses kayıtları, fotoğraflar ve eserleri, köşe yazıları, kişisel arşivi yazıya geçirilerek anlatılmaya çalışılmış, betimleme yöntemi kullanılmıştır.

Sonuç olarak Ahmet Dumlu rol model öğretmenliği ve kültürel birikimi sayesinde örnek alınması gereken bir şahsiyettir.

Ahmet Dumlu'yu tanımama ve tanıtmam için vesile olan, araştırmam için fikir veren değerli danışmanım Prof. Dr. Necdet TOZLU'ya teşekkürü borç bilirim.

Çiğdem GÖRDÜSEV, ERZİNCAN, 2024

TEŞEKKÜR

Çalışmam boyunca sabır ve anlayışla yol gösteren ve ilgisini esirgemeyen değerli danışmanım Sayın Prof. Dr. Necdet TOZLU hocama,

Tezin hazırlanma ve veri toplama sürecinde her türlü yardımını ve kaynağını yararlanmam için sunan Ahmet Dumlu'nun değerli kızı Gülsen PALABIYIK'a ve yol arkadaşlarımdan Halil İbrahim ÖZDEMİR'e,

Tezin yazım sürecinde her kararında yanımda olan, başım sıkıştığında beni sakinleştiren, destek sağlayan ve yol gösteren değerli eşim Yavuz GÖRDÜSEV'e ve beni yetiştiren aileme özellikle benim tezim için çabalayan babam Eyüp BAŞGÖL ve kardeşim Sinem BAŞGÖL'e,

Her aradığımda bana bilgi ve tecrübesini aktaran değerli arkadaşım Burcu SATIR'a teşekkür ediyorum.

Çiğdem GÖRDÜSEV, ERZİNCAN, 2024

AHMET DURLU'NUN HAYATI, EĞİTİMCİ KİŞİLİĞİ VE ERZİNCAN FOLKLORUNA KATKILARI

Çiğdem GÖRDÜSEV

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi,

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yüksek Lisans Tezi, Nisan 2024

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Necdet TOZLU

ÖZET

Bu çalışmada Erzincan'ın kültürel gelişimine, gelenek-göreneklerine, toplumsal değerlerine büyük katkılar sağlayan TBMM Onur ödüllü öğretmen Ahmet Durlu'nun biyografisi ve yapmış olduğu çalışmalar inceleneyecektir. Durlu, 1928 yılında Erzincan'da doğmuş, babası Gürahmet Mehmet annesi Nazife hanımdır. İlk öğrenimini Erzincan'da tamamladıktan sonra 1941 yılında girdiği Sivas- Yıldızeli, Pamukpınar Köy Enstitüsünden 1946'da mezun olmuştur. İlk görevine Erzincan'ın İliç ilçesinin Kuzkışla köyünde başlamıştır. 1948 yılında Mevlüde Yerlikaya ile evlenmiş ve bu evlilikten Ayten, Şükran, Nurten, Gülsen adında 4 kız çocuğu olmuştur. Erzincan'ın çeşitli köy okullarında ve merkez okullarında hem öğretmen hem idareci olarak 37 yıl görev yaptıktan sonra emekli olmuştur. Durlu; mesai hayatında ve daha sonralarda yerel gazetelerde yazılar yazmış, TV ve radyo programı düzenleyip sunmuştur. Çeşitli alanlarda kitapları bulunup; Arıcılıkla ilgili yazdığı kitap MEB tarafından yardımcı ders kitabı olarak okutulmuştur. Ermeni Katliamı hakkında ve Erzincan'ın Tarihi hakkında geniş araştırmalar yapmıştır. Yazmış olduğu eserleri şunlardır: *Tandır Gelin*, *Oyalı Yazma*, *Düşman Yarası*, *Yürek Yarası*, *Meysun Ana*, *Bizim Ayvan*, *Bahar Kelebekleri*, *Kahraman Yetim*, *Arıcılık*, *Ermeniler ve Katliamları*, *Ermeni İsyanları*, *Bizim Yunus*, *Erzincan'da İz Bırakanlar*. Ayrıca sosyal kuruluşlarda ve derneklerde görev almıştır. 100.Yıl Huzurevi'ne dernek başkanlığı yapmıştır. Uluslararası düzeyde üstün hizmetlerinden dolayı 2009 yılında TBMM Üstün Hizmet Ödülü'ne layık görölmüştür. 16 Haziran 2011 yılında hiç ayrılamadığı memleketinde 83 yaşında vefat etmiş, Erzincan Terzibaba Mezarlığı'na defnedilmiştir

Anahtar Kelimeler: Ahmet Durlu, Öğretmen, Yazar, Biyografi, Erzincan Folkloru

THE LIFE AND PERSONALITY OF AHMET DURLU AS AN EDUCATOR AND HIS CONTRIBUTIONS TO ERZINCAN FOLKLORE

Çiğdem GÖRDÜSEV

Erzincan Binali Yıldırım University

Graduate School of Social Sciences

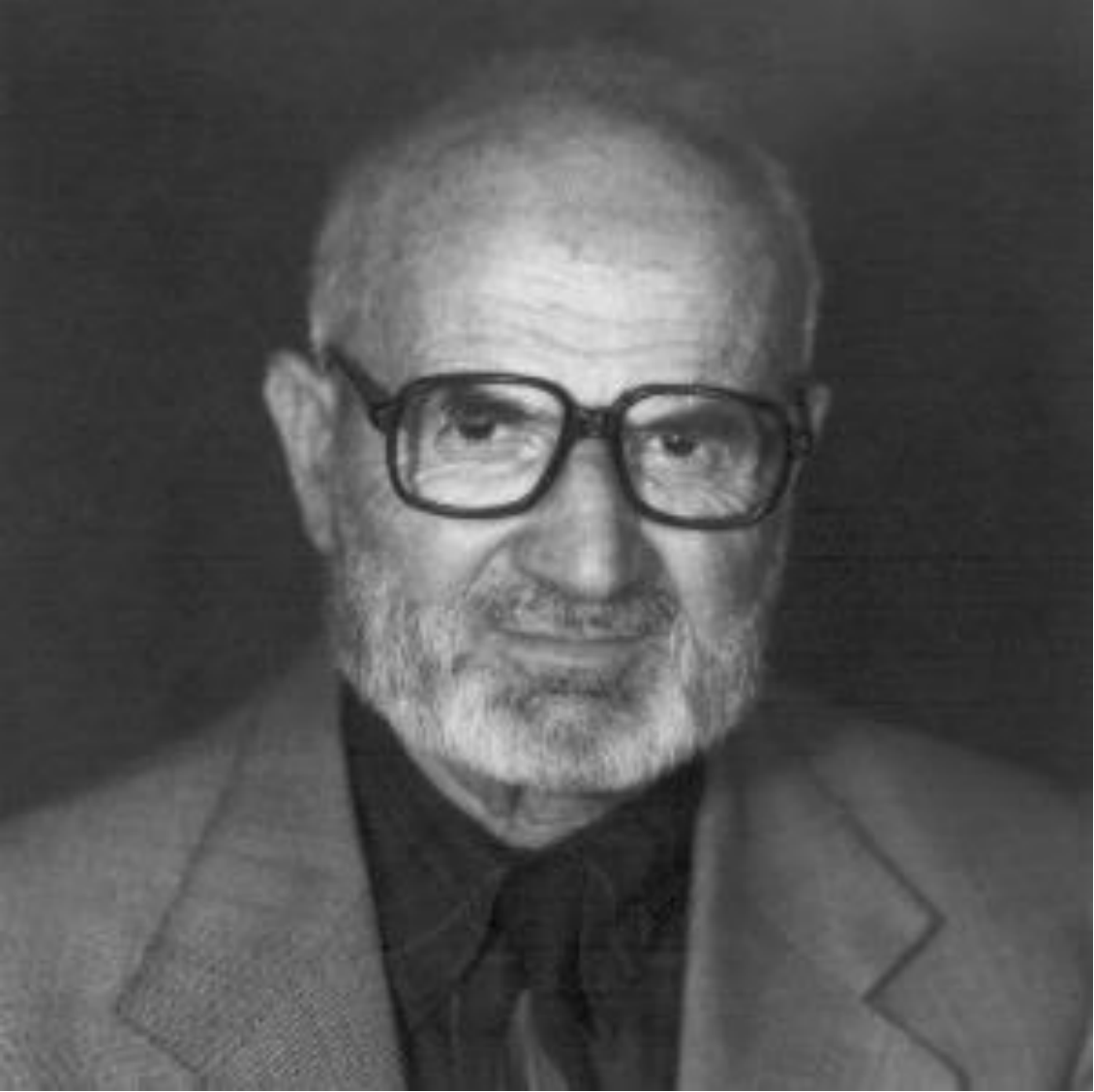
Master Thesis, April 2024

Supervisor: Prof. Dr. Necdet TOZLU

ABSTRACT

In this study, the biography and works of TBMM (Turkish Grand National Assembly) Honorary Award-winning teacher Ahmet Durlu, who made significant contributions to Erzincan's cultural development, traditions, and social values, will be examined. Durlu was born in 1928 in Erzincan, his father being Gürahmet Mehmet and his mother Nazife Hanım. After completing his primary education in Erzincan, he graduated from Sivas Yıldızeli-Pamukpınar Village Institute in 1946. He started his first job in the village of Kuzkışla in İliç district of Erzincan. In 1948, he married Mevlüde Yerlikaya, and they had four daughters named Ayten, Şükran, Nurten, and Gülsen from this marriage. After serving as both a teacher and an administrator in various village and central schools in Erzincan for 37 years, he retired. During his professional life and later, Durlu wrote articles in local newspapers, organized and hosted TV and radio programs. He authored books in various fields, and his book on beekeeping was used as a supplementary textbook by the Ministry of National Education. His works include: "Tandır Bride," "Embroidered Headscarf," "Enemy Wound," "Heart Wound," "Mother Meysun," "Our Quince," "Spring Butterflies," "Orphan Hero," "Beekeeping," "Armenians and Massacres," "Armenian Rebellions," "Our Yunus," and "Notable Figures in Erzincan." Additionally, he was involved in social organizations and associations. He served as the president of the 100th Year Nursing Home Association. In recognition of his outstanding international services, he was honored with the TBMM Outstanding Service Award in 2009. On June 16, 2011, he passed away at the age of 83 in his beloved homeland, where he never parted, and was laid to rest in Erzincan Terzibaba Cemetery.

Keywords: Ahmet Durlu, Biography, Teacher, Author, Erzincan Folklore

AHMET DUMLU

1928-2011

İÇİNDEKİLER

AHMET DUMLU'NUN HAYATI, EĞİTİMCİ KİŞİLİĞİ VE ERZİNCAN FOLKLORUNA KATKILARI

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	i
TEZ ÖZGÜNLÜK SAYFASI.....	ii
KILAVUZA UYGUNLUK	iii
KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	iv
ÖN SÖZ	v
TEŞEKKÜR.....	vi
ÖZET	vii
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER.....	x
GÖRSELLER LİSTESİ.....	xv
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

HAYATI, ERZİNCAN FOLKLORUNA İLGİSİ SOSYAL YAŞANTISI

1.1. Hayatı.....	6
1.1.1. Doğumu	6
1.1.2. Babası ve Annesi	7
1.1.3. Kardeşleri.....	7
1.1.4. Eğitim Hayatı.....	7
1.1.5. Evliliği ve Eşi	8
1.1.6. Çocukları ve Torunları.....	12
1.1.7. Yaşamış Olduğu Evi ve Çevresi	13
1.1.8. Erzincan Folkloruna İlgisi	15
1.2. Vefatı.....	17

İKİNCİ BÖLÜM

ÖĞRETMENLİĞİ (MESLEK HAYATI)

2.1. Öğretmenliği	20
2.1.1. Köy Enstitüleri ve Pamukpınar Köy Enstitüsü.....	20
2.1.1.1. Pamukpınar Köy Enstitüsü	22
2.2. Meslek Hayatı	26
2.3. TBMM Üstün Hizmet Ödülü Alması (13 Temmuz 2009).....	29
2.4. Öğrencilerinin Dilinden Ahmet Dumlu	30
2.4.1. Sebahattin Karakelle (Eski Erzincan Milletvekili)	31
2.4.2. Canan Küçük (Ev Hanımı)	31
2.4.3. Gülsen Palabıyık (Kızı- Emekli Memur).....	31

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SOSYAL YAŞANTI

3.1. Ailesiyle İlişkisi	32
3.2. Çevresiyle İlişkisi	33
3.3. Arkadaşının ve Tanıdıklarının Dilinden Ahmet Dumlu	35
3.4. İlgi alanları.....	37
3.5. Dini Yaşantısı	39
3.6. Araştırmacı Kişiliği	41
3.7. Siyasi Görüşleri ve Vatanseverliği	42
3.8. En Belirgin Özellikleri	43
3.9. Kurduğu veya Üyesi Olduğu Kurumlar ve Dernekler.....	46

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

(ERZİNCAN FOLKLORUNA KATKILARI)

KÜLTÜREL FAALİYETLERİ

(KÖŞE YAZILARI, TV PROGRAMI, ARAŞTIRMALARI)

4.1.Köşe Yazıları.....	50
4.2. TV Programı	51
4.3.Araştırmaları	51

BEŞİNCİ BÖLÜM

(ERZİNCAN FOLKLORUNA KATKILARI)

ESERLERİ, KİTAPLARININ KONU ÖZETLERİ VE KÖŞE YAZILARI

5.1. Araştırma Kitapları.....	56
5.1.1. Arıcılık (1981)	56
5.1.2. Belgelerle Ermeniler ve Katliamları (1983)	57
5.1.3. Ermeni İsyanları (2001).....	58
5.1.4. Erzincan'da İz Bırakanlar (1998)	59
5.1.5. Bizim Yunus	59
5.2. Romanları.....	61
5.2.1.Bahar Kelebekleri (2005).....	61
5.2.2. Bizim Ayvan (1998).....	62
5.2.3. Tandır Gelin (1979).....	63
5.2.4. Kahraman Yetim (2003)	65
5.2.5. Meysun Ana (1990).....	67
5.2.6. Oyalı Yazma (1980).....	70
5.2.7. Düşman Yarası (1981) (Ermeni Zulmünden Kurtuluşun Romanı).....	72
5.2.8. Yürek Yarası (2007).....	74
5.3. Köşe Yazıları.....	76
5.3.1. Ramazan Anıları	76
5.3.2. Okullar Açıldı	78

5.3.3. 70 Yıl Evvel.....	79
5.3.4. Camilerin Elektrik Borçları	80
5.3.5. Hızır Günleri.....	81
5.3.6. Çağ Açan Fetih	81
5.3.7. İlaçları Atmayın.....	83
5.3.8. Trafik Canavarı Olmayalım.....	84
5.3.9. Gençlerimizi Koruyalım	85
5.3.10. Mehmet Akif Ersoy	86
5.3.11. Erzincan’da Örnek Proje	87

ALTINCI BÖLÜM

DUMLU’DAN KALANLAR

6.1. Ödülleri.....	90
6.1.1. Üstün Hizmet ve Onur Ödülü (2009)	90
6.1.2. Örnek Aile Ödülü (1999).....	91
6.1.3. 30. Yıl Türkiye Yazarlar Birliği Ödülü (2008).....	91
6.1.4. Kızılay Derneği Ödülü (1995).....	92
6.1.5. Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Ödülü	92
6.1.6. Özsöz Gazetesi Ödülü (1997).....	93
6.1.7. Basın Hizmet Ödülü	94
6.1.8. Erzincan Valiliği Tarafından Verilen Ödül (1995).....	94
6.2. Anıları.....	96
6.2.1. Sebahattin Karakelle (Öğrencisi)	96
6.2.2. Halil İbrahim Özdemir (Arkadaşı)	96
6.2.3. İrem Palabıyık (Torunu)	96
6.2.4. Canan Küçük (Öğrencisi)	97
6.2.5. Anıl Türkeli (Torunu).....	97
6.2.6. Cengiz Bahşi (Dostu)	97
6.2.7. Ünal Tuygun (35 Yıllık Arkadaşı)	98
6.3. Arabası.....	99
6.4. Ahmet Dumlu Parkı	99

6.5. Online Kitap Okuma Yarışması.....	100
6.6. Özel Notları	102
SONUÇ VE ÖNERİLER	103
KAYNAKÇA.....	106
EKLER	109
ÖZ GEÇMİŞ	120

GÖRSELLER LİSTESİ

Görsel 1. 1: Ahmet Dumlu’nun Çocukluğunun Geçtiği Ev	6
Görsel 1. 2: Ahmet Dumlu ve eşi Mevlüde Dumlu	9
Görsel 1. 3: Ahmet Dumlu ve Eşi, Birlikte Salça Yaparken	9
Görsel 1. 4: Ahmet Dumlu ve eşi Mevlüde Dumlu’nun Örnek Çift Seçilmesi ve Belge Alması.....	10
Görsel 1. 5: Ahmet Dumlu’nun Eşi Mevlüde Dumlu’nun Vefat Haberi Gazete Yazısı	11
Görsel 1. 6: Mevlüde Hanım’ın Vefat Haberi ve Mezarı	11
Görsel 1. 7: Ahmet Dumlu’nun 20 yıl öncesine Ait Aile Fotoğrafi	12
Görsel 1. 8: Ahmet Dumlu’nun Torunu Ahmet İlkay’ın Doğum Gününü Kızlarıyla Birlikte Huzur Evinde Kutlarken.....	13
Görsel 1. 9: Ahmet Dumlu’nun Uzun Yıllar Ergenekon Mahallesiinde Bulunan Yaşamış Olduğu Evi (1. Kat)	14
Görsel 1. 10: Ahmet Dumlu’nun Köşe Yazılarından Birer Örnek	16
Görsel 1. 11: Erzincan’da Tandırbaşı Programını sunarken.....	17
Görsel 1. 12: Ahmet Dumlu’nun Vefatının Ardından Yerel Gazetelerde Atılan Bazı Taziye Mesajları	18
Görsel 1. 13: Ahmet Dumlu’nun Terzibaba Mezarlığı’nda Bulunan Mezar Taşı.....	19
Görsel 2. 1: Pamukpınar Köy Enstitüsü Yapımında Çalışan Öğrenciler.....	23
Görsel 2. 2: Pamukpınar Köy Enstitüsü Tarım Dersi Kapsamında Çalışan Öğrenciler.	24
Görsel 2. 3: Pamukpınar Köy Enstitüsü ve Pamukpınar Anadolu Lisesi	25
Görsel 2. 4: Köy Öğretmenliği Yıllarında Çekilen Vesikalık Fotoğraflar	27
Görsel 2. 5: Hılr Köyü’nde Görev Yaparken Aldığı Resmi Bir Belge.....	28
Görsel 2. 6: Şeker İlkokulu’nda Görev Başındayken	29
Görsel 2. 7: Meclis’te Ödül Almak İçin Arkadaşlarıyla Beklerken	30
Görsel 3. 1: Torunu İrem’le Oynarken.....	32
Görsel 3. 2: Vali Recep Yazıcıoğlu ile Birlikte, Vali Tarafından Ödül Takdim Edilirken.....	35
Görsel 3. 3: Kendi Bahçesinde Çalışırken	37

Görsel 3. 4: İlk Hacc'a Gittiği 1980li Yıllar ve 03.11.2001 Tarihli Tur Dağı'nda Çekilmiş Bir Fotoğraf	40
Görsel 3. 5: Ahmet Dumlu'nun Mahallesine Yapımına Katkılar Sunduğu Hamidiye Camii ve Şadırvanı	41
Görsel 3. 6: Iğdır'a Oba Köyünde Yapılan Çalışmalarda Toplu Mezarlardan Çıkarılan İskelet Parçaları	42
Görsel 3. 7: Erzincan'da Resmi Bir Törende Konuşma Yaparken.....	44
Görsel 3. 8: 28.10.1999 Tarihli Cumhuriyet Töreninde Konuşma Yaparken.	45
Görsel 4. 1: Dumlu'ya ait Sarı Basın Kartı.....	51
Görsel 4. 2: Dumlu'nun Ulaştığı Ermeni Soykırımına Ait Toplu Mezarlar.....	52
Görsel 6. 1: TBMM Tarafından Verilen Üstün Hizmet Ödülü.....	90
Görsel 6. 2: Devlet Bakanlığı Tarafından Verilen Örnek Aile Ödülü	91
Görsel 6. 3: TBMM Tarafından Verilen Üstün Hizmet Ödülü	91
Görsel 6. 4: Kızılay Derneği Tarafından Verilen Ödülü	92
Görsel 6. 5: Başbakanlık Tarafından Verilen Ödülü	92
Görsel 6. 6: Özsöz Gazetesi Tarafından Verilen Ödülü	93
Görsel 6. 7: Basın Hizmet Ödülü.....	94
Görsel 6. 8: Erzincan Valiliği Tarafından Verilen Kültüre Katkı Ödülü	94
Görsel 6. 9: Ahmet Dumlu'ya Ait Çeşitli Konularda Almış Olduğu Başarı Belgeleri ve Sertifikalar	95
Görsel 6. 10: Ahmet Dumlu'nun Emektar Mavi Pikap Arabası.....	99
Görsel 6. 11: Ahmet Dumlu Parkı	100
Görsel 6. 12: Erzincan Milli Eğitim Müdürlüğü Tarafından Ahmet Dumlu Adına Yapılan Kitap Okuma Yarışması Afişi	100
Görsel 6. 13: Ahmet Dumlu'nun Kendi El Yazısıyla Kızına Yazmış Olduğu Notlar..	102

GİRİŞ

Toplumlar; varlıklarını sürdürebilmesi için kültürlerini, geleneklerini, örf ve adetlerini, değerlerini gelecek nesillere aktarmaya ihtiyaç duyarlar. İnsanlık tarihi, toplumu değiştiren bireyleri üreten toplumlar kadar, toplumun yönünü değiştiren bireylere de tanıklık etmiştir.¹

Toplumdaki sürdürülebilir kültürün bir parçası da kültürel birikimi bağrında barındıran bu birikimi kendinde geliştirerek ilerilere taşıyan ve geleceğe aktarmak isteyen önemli şahsiyetlerdir. Erzincan için de bu kültürel birikimi sağlayan, nesillere aktarmak için çaba gösteren “Erzincan’ın Canlı Tarihi” sözüyle ünlenen yazar, öğretmen, araştırmacı ve gazeteci kimliğiyle bu birikimi sağlayan ve taşıyan şahsiyet Ahmet Dumlu’dur.

Ahmet Dumlu Erzincan’ın bağrından çıkıp Erzincan’ı bağrında taşıyan; köy enstitüsü mezunu, öğretmenliğinde TBMM tarafından üstün hizmet ödülü almış, gazeteciliğinde sürekli basın kartı olan, televizyonda kültür programı yapıp sunmuş, 12 adet eseri ve sayısız köşe yazıları bulunan Erzincan tarihine ışık tutan, Erzincan kültürüne katkı ve hizmet veren ender bir kişiliktir.

Şüphesiz ki Ahmet Dumlu’nun Erzincan tarihine ve kültürüne katkıları sayısızdır. Kendisi yerel televizyon kanalında Erzincan’ın örf, adet, gelenek ve göreneklerini tanıtım amacıyla hazırladığı programın tanıtımını ve sunuculuğunu da yaparak, romanlarında Erzincan ağzı kullanarak eski geleneksel yapıyı kitabın kahramanlarıyla yaşatarak, bizzat bu kültürün aktarımına ve Erzincan’ın değerlerinin yaşamasına ilk elden katkılar sunmuştur.

Bu çalışmada Erzincan’ın tarihine, kültürüne, geleneğine, değerlerine katkılar sağlayan Ahmet Dumlu’nun biyografisine, eserlerine, başarılarına, araştırmacı- gazeteci kimliğine, öğretmenliğine ve örnek şahsiyetine yer verilmiştir. Kendisinin yalnızca kültür alanında değil edebiyat, eğitim, arıcılık, Ermeni Soykırımı gibi birçok konuda da yazıları ve araştırmaları mevcuttur.

¹ M. Sadık Bozkurt “Bir Ömür ki Yılmaz Büyükerşen”, Bilim ve Sanat yayınları, Ankara, 2018, s.5

Ahmet Dumlu' ya dair var olan dokümanlarla birlikte, yerel gazetelerde yazdığı köşe yazılarından, yayımlanmış eserlerinden, yakın çevresindeki kişilerle özel yapılan görüşmelerden ve fotoğraflarından, almış olduğu ödüllerden yola çıkılarak şahsiyeti hakkında bilgi edinilmeye, tanıtılmaya ve anlatılmaya çalışılmış, araştırmada betimleme yöntemi kullanılmıştır.

Dumlu'nun hayatı, özellikle eğitimci kişiliği, her ne kadar bu çalışmada kesitlerle anlatılmaya çalışılsa da görülecektir ki; kendisiyle birebir tanışma fırsatı bulunmadığı için eksik kalacaktır. Öyle ki çalışma sırasında onu tanıyan tüm herkes tarafından saygı ve özlemle kendisinden bahsedilmiş; felsefesinin ve disiplininin tüm öğretmenlere örnek olabilecek mahiyette olduğu görülmüştür.

Erzincan köylerinde uzun süre öğretmenlik yapan, hayatını eğitime, araştırma ve incelemeye adanmış gazeteci yazar TBMM Başkanlık Divanı tarafından 2009 yılı Onur ve Üstün Hizmet Ödülü sahibi Ahmet Dumlu'nun örnek hayatının anlatıldığı bu çalışma onu tanımak isteyenler için iyi bir kaynak olacaktır.

Amaç ve Yöntemler

1.1.Problem

Ahmet Dumlu'nun Erzincan'a katkıları düşünüldüğünde hayatının, örnek kişiliğinin ve eğitimci kimliğinin yeterince tanınmadığı ve bu konuda daha önce çalışılmadığı görülmüştür. Eğitimcilere örnek olması ve Erzincan kültürü ve folklorunun yaşatılması amacıyla yaptığı çalışmaların ve araştırdığı konuların detaylıca incelenmesine ve tanıtılmasına karar verilmiştir.

Biyografi

Edebiyat, sanat, siyaset, eğitim, ticaret gibi alanlarda haklı bir üne kavuşmuş, tanınmış insanların hayatlarını, eserlerini, başarılarını okuyucuya duyurmak amacıyla yalın bir dille ve tarafsız bir görüşle yazılan inceleme yazılarına denir.

- Biyografiler yazılan kişinin kendisi tarafından değil, onunla ilgili araştırma yapan, bilgi ve belgelere ulaşan veya onun yaşamına yakından tanıklık etmiş kişiler tarafından kaleme alınırlar.
- Tarafsız ve gerçekçi yazılırlar.

- Bilgi, belge, tanık ve kanıtlara dayandırılırlar.
- Kişiyi tüm yönleriyle tanıtmaya çalışarak kişinin önemini ve benzerlerinden farkını belirlerler.
- Öznel bir durum izlenmez, tarafsız bir tutumla anlatım gözetilir.
- Açık ve sade bir dil kullanılır.

Biyografi Türleri:

Bilimsel Biyografi: Biyografik bilgileri kronolojik bir sıra içerisinde alt başlıklar halinde, biyografisi yazılan kişinin dönemi içindeki konumunu, getirdiği yenilikleri, gösterdiği başarılarını, eserlerini, eserlerinin değişik özelliklerini eleştirel bir tutumla, belgelere araştırma ve incelemelere dayalı olarak veren çalışmalara bilimsel biyografi ya da biyografik monografi denir. Bu tür eserlerde kişinin doğumu, yetişmesi, öğrenimi, çalışma hayatı, türlerine göre eserleri, eserlerinin önemi, başarıları, ödülleri ve başka özellikleri bölümler halinde verilir.

Biyografik Roman Ünlü kişilerin hayatlarını konu alan ve roman tarzında işleyen edebi yazılara denir. Roman, hikâye gibi kurgu içerisinde olay anlatımı üslubuyla biyografisi yazılan kişiyi roman kahramanı gibi olayların içindeki konumuyla sunan eserlere de edebi biyografi ya da biyografik roman denir.

Biyografik romanlarda kişinin ruhsal ve fiziksel özellikleri, davranışları, duyguları, düşünceleri, tepkileri, tavır alınışı, giyinişi gibi pek çok değişik özellikleri ayrıntılı olarak verilir. Hayatın içinde yaşayan canlı bir kişilik sergilenir.

Nekroloji: Ölen bir kişinin hemen ölümünden sonraki günlerde genellikle gazete ve dergilerde yakın çevresinde yer alan kişiler tarafından onun üstün niteliklerinin, erdemlerinin çalışmalarının ve diğer özelliklerinin anı üslubuyla anlatıldığı yazılara denir.

2

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmada araştırılan konular şunlardır:

Ahmet Dumlu'nun

- Hayatı,
- Eğitimci kişiliği
- Edebi kişiliği
- Erzincan kültür ve folkloruna katkıları ve
- Eserleri incelenerek gelecek nesiller için kaynak oluşturmak ve rol model insan ve öğretmen olarak örnek alınmasını sağlamaktır.

Çalışmanın Önemi

Bu araştırmada konu olarak Erzincan için büyük öneme sahip Erzincan kültürünü folklorunu gelecek nesillere aktarmak için çaba gösteren kültür programı hazırlayıp sunan, TBMM Onur Ödülü sahibi, örnek sınıf öğretmeni Ahmet Dumlu seçildi. Bu konunun seçilmesinin nedeni Ahmet Dumlu'nun Erzincan'a olan katkıları, rol model öğretmenliği ve örnek kişiliğidir. Bu konuda akademik düzeyde bir çalışmaya rastlanmadığı için bu konu üzerinde çalışılmasına karar verilmiştir. Bu çalışma neticesinde Ahmet Dumlu'nun Erzincan için önemi belirginlik kazanacak ve Ahmet Dumlu'yu anlamak ve örnek kişiliğini tanımak isteyenler için rehber niteliğinde olacaktır.

Araştırma Modeli (Deseni)

Bu çalışmada mülakat, betimsel araştırma, tarama yöntemi kullanılmıştır. Ahmet Dumlu'nun arkadaşına ve yakınlarına ulaşılarak köşe yazıları, eserleri, araştırmaları, almış olduğu ödülleri Ahmet Dumlu'yu konu alan gazete haberleri, üyesi olduğu derneklerdeki çalışmaları, almış olduğu belgeler ve fotoğraflar bulunmaktadır.

Evren ve Örneklem/Çalışma Grubu

Çalışma örneklemini Ahmet Dumlu'nun arkadaşı, yakın çevresi, yazdığı eserleri, köşe yazıları, üyesi olduğu derneklerdeki çalışmaları, almış olduğu ödülleri ve belgeler ve fotoğrafları oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Ahmet Dumlu' yu yakın tanıyan arkadaşları ile görüşme yapılarak Doğu gazetesinde köşe yazarlığı yaptığı dönemde dikkat çeken köşe yazılarına yer verilmiştir.

Ailesinden bazı kişilere ulaşılarak hakkında sohbetler yapılmış ve anıları üzerine konuşulmuştur. Ahmet Dumlu' ya ait elde edilen verilere yüz yüze görüşme, telefonla görüşme ve e-posta yoluyla erişilmiştir. Ayrıca kendisine ait köşe yazıları, anılar, almış olduğu ödüller ve fotoğraflar da çalışmanın içerisinde yer almaktadır. Ahmet Dumlu'nun edebiyata kazandırdığı eserler de çalışma içerisinde bulunmaktadır. Elde edilen veriler ses kaydı, yazılı metinler ve fotoğraf şeklinde tutulup yazıya geçirilerek kaydedilmiştir.

Verilerin Analizi

Betimleme yöntemi kullanılarak veri analizi yapılmıştır. Betimleme yönteminde ise; araştırmada toplanan verilerin araştırmadaki probleme ilişkin neleri ve hangi sonuçları ortaya koyduğu ön plana çıkar.³

Verilerin analizinden sonra tez yazımına geçilmiştir.

3 Ali Yıldırım ve Hasan Şimşek, Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2013, s. 254.

BİRİNCİ BÖLÜM

HAYATI, ERZİNCAN FOLKLORUNA İLGİSİ SOSYAL YAŞANTISI

1.1. Hayatı

1.1.1. Doğumu

05.03. 1928 yılında Erzincan'ın Yalnızbağ beldesinde doğdu. Babası Gürahmet Mehmet, annesi Nazife Hanımdan kendi deyimiyle “fakir bir aile çocuğu olarak” dünyaya geldi.⁴

1939 Erzincan Depremini yaşadı, bu durumu yayımlamış olduğu Oyalı Yazma kitabında dile getirdi.

Görsel 1. 1: Ahmet Dumlu'nun Çocukluğunun Geçtiği Ev

(1992 depreminde hasar aldığı için kullanılmıyor.)

⁴ Ahmet Dumlu'nun Erzincan'da İz Bırakanlar adlı eserinde kendi otobiyografisinden alınmıştır.

1.1.2. Babası ve Annesi

Babası Gürahmet Mehmet Efendi semercilik yaparak geçimini sağladı, yazın köyde kışın şehirde yaşarlardı. Ahmet Dumlu'nun babası 35 yaşındayken vefat ettiği için Ahmet Dumlu çok erken yaşta babasını kaybetti. Köy Enstitüsünde son sınıftayken babasını kaybetmesi nedeniyle öğrenimini tamamlayıp annesi ile kız kardeşinin yanına döndü.⁵ Annesi Nazife Hanım ev hanımıydı. Eşine yardım ederek evin geçimine katkı sağlamaya çalışırdı.

1.1.3. Kardeşleri

Ahmet Dumlu'nun bir kız ve bir erkek olmak üzere iki kardeşi vardı. Abisi Kadir Dumlu ve kız kardeşi Mecbure Dumlu'dur. Ne yazık ki erkek kardeşi 10 yaşındayken vefat etmiştir.⁶

1.1.4. Eğitim Hayatı

Dumlu; ilk okulu Erzincan'da okudu. Erzincan Ziya Gökalp İlkolulu'nda öğrenimine başladı 1939 Erzincan depremini yaşadı. Bu nedenle öğrenimini sürdüremedi. 1941 yılında Erzincan İnönü İlköğretim Okulu'nu dışarıdan sınava girerek bitirdi. İlkokulu bitirdikten sonra öğrenimine Yıldızeli Pamukpınar Köy Enstitüsünde devam etti. Orada her yönüyle yetişen ve güçlükleri yenmesini bilen bir öğretmen olarak 1946 yılında mezun oldu.⁷

Okuldan mezun olmadan önce son sınıftayken derslerinin çok iyi olması göz önüne alınarak İnönü Planör ve Paraşütçülük Kursuna gönderilir. Orada iki buçuk ay eğitim aldıktan sonra Planörcülük belgesi alır. Son sınıftayken babasının vefatı üzerine mezun olup Erzincan'a döner. Ahmet Dumlu *“Eğer babam erken yaşta vefat etmeseydi ben daha okuyacaktım, öğretmenlik ile kalmayacaktım”* diyerek eğitime devam etme aşkının içinde ukde kaldığını da kendi kızına yıllar sonra ifade eder.⁸

⁵ Çiğdem Gördüsev; “Gülşen Palabıyık ile Yapılan Görüşme”, Van, 04.11.2023

⁶ “Gülşen Palabıyık ile Yapılan Görüşme”, Van, 03.11.2023

⁷ Halil İbrahim Özdemir ve Rıfki Kaymaz “Erzincanlılar Ansiklopedisi”.Doğu Yayınları, Erzincan, 2010, s.169.

⁸ Çiğdem Gördüsev; “Gülşen Palabıyık ile Yapılan Görüşme”, Van, 04.11.2023.

1.1.5. Evliliği ve Eşi

Göreve başladıktan sonra eşi Mevlüde (Yerlikaya) ile 1948’de evlendi. Bu evlilikten 4 kız çocuğu dünyaya geldi. (Aytan, Şükran, Nurten, Gülsen) Mevlüde Hanım; iyi bir ev hanımı, eşine iyi bir yardımcı ve hanımefendi bir kadındı. Köydeki komşuları dahil herkes onu çok severdi. Kızlarından en büyüğü olan Aytan Hanım erken yaşta vefat etmiştir.

Ahmet Dumlu; Köy Enstitüsü yıllarında enjeksiyon yapmayı da öğrendiği için görev yaptığı köylerdeki hastaların enjeksiyonlarını da yapardı. Akşam olunca köylüler sabah çocuklarını emanet ettiği öğretmene enjeksiyon yaptırmak için gelirlermiş. Mevlüde Hanım da o dönem kaynatılarak yapılan enjeksiyonları geceler boyu gaz lambasının altında kaynatmış ve yıllarca bu şekilde eşine maddi manevi destek sağlamıştır.

Mevlüde Hanım eşi evde yokken Dumlu’nun arılarına bakardı. Bahçesini mutlaka toparlar düzenlerdi. Erzincan dışına çıktıkları zaman köşe yazılarını yazabilmesi için erken dönerlerdi. Mevlüde Hanım şakayla karışık “*Gidelim de tık tığın geride kalmasın*” derdi.⁹

⁹ “Gülsen Palabıyık ile Yapılan Görüşme”, Erzincan, 15.11.2023

Görsel 1. 2: Ahmet Dumlu ve eşi Mevlüde Dumlu

Dumlu'nun kızı Gülsen Hanım' şü şekilde anlatır: “Annem babama, babam da anneme yardım ederdi, eskiden akşamları evde gaz lambasında enjeksiyon kaynarmış, sonraları da sabahları babamın daktilo sesiyle uyanırdık.”¹⁰

Mevlüde Hanım eşine oldukça sadık, evine bağlı, hanımefendi tavırlarıyla etrafı tarafından oldukça sevilen Erzincanlıların deyimiyle Osmanlı Kadın'dı.

Mevlüde Hanım eşine karşı çok hürmetli bir hanımdı. Eşinin çayına kadar karıştırarak kahvaltısını hazırlardı. Her zaman eşinin çalışmalarının arkasındaki gizli kahraman olarak yer aldı. Eşinin manevi destekçisiydi.

Görsel 1. 3: Ahmet Dumlu ve Eşi, Birlikte Salça Yaparken

Ahmet Dumlu ve Eşi Mevlüde Dumlu 1998 yılında dönemi Devlet Bakanı Işıl Saygın tarafından 55 yıllık evlilik hayatları boyunca hiç tatsızlık yaşamamalarından

¹⁰ Çiğdem Gördüsev; “Gülsen Palabıyık ile Yapılan Görüşme”, Van, 04.11.2023.

dolayı ve çevresindeki tüm insanlara davranışlarıyla örnek oldukları için 22 Şubat 2006 tarihinde örnek aile seçilmişlerdir. Bu sertifika Erzincan'da şimdiye kadar kimsede görülmemiştir.¹¹

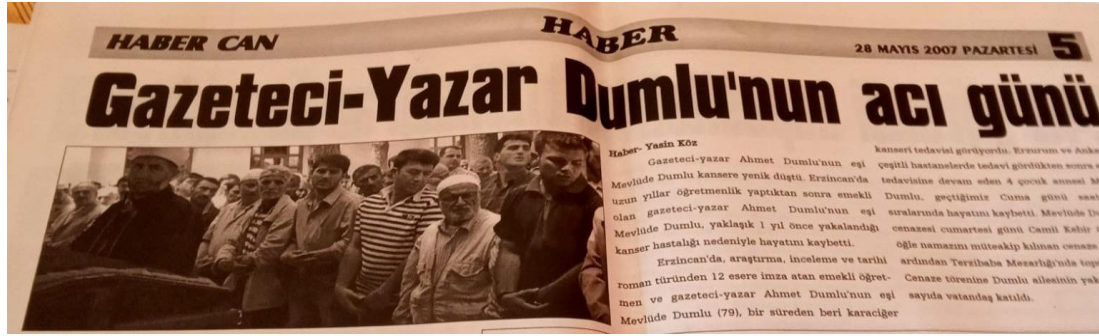
Görsel 1. 4: Ahmet Dumlu ve eşi Mevlüde Dumlu'nun Örnek Çift Seçilmesi ve Belge Alması

Ahmet Dumlu'nun eşi Mevlüde Hanım 79 yaşındayken bir süredir tedavi gördüğü karaciğer kanserine yenik düşerek 25 Mayıs 2007 tarihinde vefat etmiştir.

¹¹Faruk Canbaba; "Erzincan'ın Örnek Çifti" *Doğu Gazetesi*, 22 Şubat 2006, Sayı 8567, Erzincan.

Görsel 1. 5: Ahmet Dumlu'nun Eşi Mevlüde Dumlu'nun Vefat Haberi Gazete Yazısı

Eşinin vefatı üzerine dostları ve yakın akrabaları onu yalnız bırakmamış, oldukça kalabalık bir cenaze töreni ile Erzincan halkı tarafından uğurlanmıştır. Vefat haberi Erzincan'ın yerel gazetelerinde de yayımlanmıştır.

Görsel 1. 6: Mevlüde Hanım'ın Vefat Haberi ve Mezarı

1.1.6. Çocukları ve Torunları

Ahmet Dumlu ve Mevlüde Hanım'ın 4 kız çocukları dünyaya geldi. Ahmet Dumlu'nun 7 tane de torunu vardır.

İlk çocukları Ayten Dumlu ev hanımı olup 65 yaşında vefat etmiştir.

2. Çocukları Şükran Say, Oktay Say ile evlidir, ev hanımıdır ve Ayşe, Alper ve Burak adında 3 tane çocuğu vardır.

3. çocukları Nurten Türkeli maliyeden emekli olmuştur. Sebahattin Türkeli ile evlidir. Anıl ve Didem adında 2 çocuğu vardır.

4. çocukları Gülsen Palabıyık, maliyeden emekli olmuştur, Kadir Palabıyık ile evlidir. İrem ve Ahmet İlkay adında 2 çocuğu vardır. Ahmet Dumlu'nun bütün çocukları Erzincan'da ikamet etmektedir.¹²

Görsel 1. 7: Ahmet Dumlu'nun 20 yıl öncesine Ait Aile Fotoğrafi

¹² Çiğdem Gördüsev "Nurten Türkeli ile Yapılan Görüşme" Erzincan 20.11.2023.

Görsel 1. 8: Ahmet Dumlu’nun Torunu Ahmet İlkay’ın Doğum Gününü Kızlarıyla Birlikte Huzur Evinde Kutlarken

Mevlüde Hanım’ın hoşgörüsü ve merhameti, Ahmet Dumlu’nun disiplini ve çalışkanlığı sayesinde çocukları; dürüst, çalışkan, sevecen, vatansever Erzincan kültürü ile yoğurulmuş bilinçli, bilgili, kültürlü bireyler olarak yetişmişlerdir.

Kızı Gülsen Hanım’ın hem öğretmeni hem babası olduğu için babasının evdeki ve okuldaki tutumlarından şu şekilde bahseder:

Babam bizi 23 Nisanlara, izcilik yerlerine götürürdü. Okuldayken kapıda simitçi olurdu, ben ses etmeden babama bakardım babam simitçiye gizlice ‘Kızıma da ver’ derdi. Babam bana karşı hiçbir zaman toleranslı davranmadı. Hep sınıf arkadaşlarımla eşit oldum, hatta hocalara derdi ki kızıma hak ettiğinden başkasını vermeyin¹³

1.1.7. Yaşamış Olduğu Evi ve Çevresi

Dumlu ilk olarak Erzincan’ın Orduevi’nin karşısında ikamet eder. Sonradan Çarşı Mahallesinde oturur daha sonra Erzincan Şeker Fabrikasına yakın olan görev yeri nedeniyle Hocabey Mahallesine (Emek Caddesi) taşınır. Ve hayatının büyük bir kısmını burada geçirir. O evde kendisine ait bir çalışma odası oluşturup emekli olduğu yıllarda çalışmalarını ve araştırmalarını burada yapar.

¹³ Çiğdem Gördüsev “Gülsen Palabıyık ile Yapılan Görüşme” Erzincan. 15.11.2023.

Dumlu uzun yıllar kirada yaşadığı için evini aldığı ilk giren kiracıya 1 yıl ücretsiz vereceğine söz verir ve ilk yerleşen yeni evli çift 1 yıl süreyle eve kira ödemedi oturmalarını ister.

“Babam evimizde oturanlardan ya kira almazdı ya da kirasını hiç artırmazdı. O evde oturanlar arada sırada kira öderlerdi.”¹⁴.

Görsel 1. 9: Ahmet Dumlu’nun Uzun Yıllar Ergenekon Mahallesi’nde Bulunan Yaşamış Olduğu Evi (1. Kat)

Ne yazık ki bir kültür erozyonu olarak yaşadığı ev vefatından sonra ne kadar kıymetli de olsa çocukları tarafından dağıtılıp hatıraları bölüştürülmüştür. Ev satıldığı için, Dumlu’nun evine ait iç mekân fotoğrafı bulunmamakla beraber fiziki çok az anısı ayakta kalabilmiştir. Kendisine ait ödülleri ve eserleri değerli kızlarının evinde anı olarak saklanmaktadır.

¹⁴ Çiğdem Gördüsev “Gülşen Palabıyık” ile Yapılan Görüşme” Erzincan Kasım 2023.

Onun yerine sevdiklerinin ve yakınlarının kalbinde kendisine çokça yer edinmiştir.

1.1.8. Erzincan Folkloruna İlgisi

Ahmet Dumlu; hayatı boyunca memleketi Erzincan sevdalısı olarak memleketinin folklorunu, kültürünü yaşatmak için çaba gösterirdi. Haftalık ya da günlük köşe yazılarında Erzincan'ın sorunlarından, günlük yaşamın getirdiği problemlerden ve güncel olaylarda sıkça bahsederdi. Romanlarını Erzincan ağzıyla yazardı. Her zaman doğallıktan yanaydı.

Erzincan'ın derdi Dumlu'nun şahsi meselesi olurdu. İhtiyaçlarını karşılayamayan yoksulların yardımına koşmada, camilerin ihtiyaçlarını karşılamaya çalışma konusunda, sosyal yardım derneklerinin her türlü ihtiyaçları konusunda en başta koşardı. Erzincan'ın ve toplumun aksayan yönlerini sıklıkla köşe yazılarında dile getirir, eskiye duyduğu özlemi anardı. Erzincan Halkı için doğru bildiğini söylemekten ve yazmaktan çekinmezdi.

Romanlarında ve köşe yazılarında ortak nokta Türk kültürünün yaşatılması ve eski has kültürümüzün gelecek nesillere bozulmadan aktarılmasıydı. Bunu romanlarında kimi zaman kültürünü yaşayan roman kahramanı üzerinden yazardı. Örneğin Bizim Ayvan romanında Erzincan'daki düğün adetlerinin geçtiği olay örgüsünü içinde barındırması gibi. Kimi zaman da köşe yazılarında dile getirirdi. Ramazan Anıları adlı köşe yazılarında eski Ramazan günlerinde yaşanan kültürü anlatması gibi. Dumlu'ya göre kültürünü yaşatamayan bir millet yok olmaya mahkûm olur.

Dumlu; İl dışına çıktığında bile yazılarını yazmak için 2-3 gün sonra dönerdi, bazı zamanlarda kapı dışarı çıkmazdı.

Erzincan folkloruna “Bizim Yunus” ve Erzincan ile ilgili diğer eserleri hazırladığı için Erzincan Valiliği tarafından 1995 yılında ödüle layık görülmüştür.

Bizim Ayvan romanı dönemin Erzincan belediye başkanı tarafından bizzat bastırılmış ve milli roman olmasına karar verilmiştir.

Dumlu'nun yazdığı birçok eser Kültür Bakanlığı tarafından bastırılıp yurdun çeşitli kütüphanelerine dağıtıldı. Eserlerinin birçoğu ya yaşanmış olaylardır ya da tarihi

roman olma niteliği taşımaktadır. Araştırma eserinin ise her biri kaynak kitap olma niteliğindedir.

Görsel 1. 10: Ahmet Dumlu'nun Köşe Yazılarından Birer Örnek

ER 23 Haziran 2008 Pazartesi **3**

Gençlerimizi Koruyalım

Vatanımızın geleceğini emanet edeceğimiz çocuklarımızı gençlerimizi iyi yetiştirmek ana babanın olduğu kadar devletinde önde gelen görevidir. Onun içinde çocuklarımıza iyi bir inanç ve terbiyenin yanında sağlıklı oldu kadarda bilgili olarak yetiştirmek mecburiyeti vardır.

Günümüzün kötü ve maksatlı akımlarından, alışkanlıklardan men etmek için onların boş zamanlarını değerlendirmek faydalı işler yapmaya alıştırılmalıdır. İslam dini bir terbiye dinidir. İnsanı mutluluğa erdirmek için birçok kaideler getirmiştir. Cenabı Mevlamız bakın ne emrediyor: Ey iman edenler.. "Kendinizi ve çocuklarınızı ateşten koruyunuz" diyerek eğitimin önemini belirtiyor. Peygamber efendimiz her doğan çocuk İslam fitratı üzerine dünyaya gelir. Sonradan ana babası onu yahudi yahut hıristiyan yahutta mecusi yapar."

Bu iki inci söz ve emir bizlere çocuklarımızı ihmal etmememizi hatırlatıyor. Çocuklarımız ve gençlerimiz. Zararlı akımlara kapılmadan onları güzel yönlerle sevk etmek hepimizin görevidir. Bunun en güzel örneği bugün devletin başını ağrıtan anarşik olaylardır. Zamanında bunlarda asil birer aile evladı idiler. Ama sahipsizlik yüzünden onları başkaları sahiplendi. Onların boş olan inanç ve millî dünyalarını doldurdu. Beyinlerini yıkadı devletin karşısına dikti. Bütün mesele bundan ibarettir.

Gençlerimiz ailelerinden kopararak kamparlarda beyinleri yıkandıktan sonra onu bir daha iyi bir insan olarak yetiştirmek elbette güç olacaktır. Ağaç yaş iken eğilir ata sözü boşuna söylenmemiştir.

Özellikle bazı maksatlı medya propogandaları ve aynı maksatta olan televizyon ve radyolar var kuvvetleri ile aile düzenini bozmak ve yıpratmak için ahlak dışı yayınları gençlerimiz ve çocuklarımız üzerinde büyük tahribat yapmaktadır. Zehir saçan bu yayınlara dur demek ise devletin görevidir. Devlet bunlara hemde para ödüyerek yayınlarına göz yumarsa birgün önü alınmıyacak felaketlerin bizi beklediğini söylemek elbette kehanet değildir.

Gençlerimize verilecek müsbet eğitim ve öğretimin yanında kendilerini yaratanı tanımak onun emirleri doğrultusunda yaşamlarını sürdürmek, vatanını, bayrağını seven gerektiğinde canını bunlar için verecek duyguyu taşıyan Gençlerimiz Türk devletini ilelebet padiyadar kılacağına güvenimiz olacaktır.

Aksi halde birgün felaketler devlet kapısını çaldığı zaman herşey geç kalmış olacaktır. Bu bakımdan gençlerimizi, çocuklarımızı millî ve dinî duygular içinde terbiye etmek onların Millî ve dinî boşluklarını doldurmak için her türlü çalışmaların yapılması gereğini bir daha vurgulamak istiyorum. Hoşcakalın

Ahmet DUMLU

Haftada 1

ER 07 Temmuz 2008 Pazartesi **3**

Erzincan'da Örnek Proje

Emniyet müdürlüğümüzün gayretleri ile ilimizde örnek bir proje uygunlamaya başlamıştır. Çocukların sosyal ve kültürel yönüyle incelenmesi koordinasyon projesi, çerçeve sinde Erzincanımızda önemli çalışmalar yapılmaktadır. Konu hakkında açılmalar yapan Emniyet Müdürlüğümüz Dr. Ahmet Çimen, Valiliğimizin Başkanlığında tüm birimlerle beraber konu gerçekleştirilmiştir.

Yapılan yardımlarla Çocukların ve ailelerinin Sosyo-ekonomik Durumlarını Yerinde incelemek ve Onları bulundukları olumsuz süreç ve zararlı alışkanlıklardan alıkoymak amacıyla Çocuk ve ebeveynlerle görüşerek Erzincan Emniyet Müdürlüğü çocuk Şube Müdürlüğü tarafından ikametleri ile aileleri ziyaret edilmiştir.

Bunun yanında çocuklar için çeşitli seminerlerde yapılarak çocukların yetiştirilmesi için çalışmalar yapılmaktadır. Geleceğin insanı olacak

çocuklarımızın bu tür çalışmalar ile kazandırılacağı inancında olan Emniyet Müdürlüğümüzün bu tür girişimleri elbette büyük faydalar temin edecektir.

Böyle bir çalışmanın ilimizde ilk olarak yapılması ayrı bir örnek bir davranış olması bakımında emniyet teşkilatımızda başta sayın müdürümüz olmak üzere tüm emeği geçen, birimlerin çalışanlarına teşekkür eder böyle çalışmalarından dolayı kendilerinin kutluyorum.

Bu çalışmaların nedeni ile birçok çocuklarımıza tahsil imkanı ve iş imkanında sağlanacaktır. Bu çalışmalar devamında daha da müsbet ve daha verimli durumların meydana geleceği inancı ile tekrar teşekkür ediyorum. Memleketimiz için hayırlı olmasını diliyorum.

Ayrıca Emniyet Müdürlüğümüzün bu girişimlerinin de destekliyor kendilerini kutluyor, başarılar diliyorum.

Ahmet DUMLU

Haftada 1

Kendisinin hazırlayıp sunduğu “Tandırbaşı” programında Erzincan ağzıyla konuşur ve doğallığıyla dikkat çekerdi. Programda Erzincan’ın türküleri, seslendirilir, vatandaşların başından geçen bazı olaylar anlatılır, maniler söylenir, Erzincan’ın kültürüne ait olan durumlar, olaylar vs. anlatılırdı. Programın formatı gereği Erzincan’ın çeşitli köylerinden insanlarla bir araya gelerek yöreye ait kültürel öğeler ve folklor konuşulup söylenirdi. Böylece Erzincan’a ait unutulmaya yüz tutmuş kültür öğeleri gün yüzüne çıkartılırdı. Eski Erzincan günleri ve gelenekleri bol bol yad edilirdi.

Görsel 1. 11: Erzincan’da Tandırbaşı Programını sunarken.

1.2. Vefatı

Ahmet Dumlu vefatından birkaç yıl öncesine kadar herhangi bir sağlık sorunu bulunmuyordu. Ancak yaşlılığının getirdiği hastalıklar neticesinde durumu ağırlaşınca Ankara’da akciğer kanseri teşhisi konuldu. Ardından Erzincan Devlet Hastanesinde bir doz ışın tedavisi aldı sonrasında ciğerlerinde oluşan enfeksiyon nedeniyle sesi kısıldı. Daha sonra hayatının son üç ayında nefes darlığı çektiği için Erzincan Devlet Hastanesinde 16 Haziran 2011 tarihinde saat 10.30 civarlarında 83 yaşındayken vefat etti.

İkinci namazının ardından cenaze namazı kılındı. Müftü Burhan İşleyen ’in kıldırıldığı cenaze namazına Vali vekili Abdullah Çiftçi, Erzincan milletvekili ve öğrencisi Sebahattin Karakelle, Erzincan Belediye Başkanı Yüksel Çakır, Cumhuriyet Başsavcısı Mehmet Şafak, Adalet Komisyonu Başkanı Mustafa Sarıgedik, Gazeteciler Cemiyeti

Başkanı Oktay Kılınç basın mensupları, görev arkadaşları, sevdikleri ve daha yüzlerce kişi katıldı. Kılınan cenaze namazının ardından Terzibaba Mezarlığı'na defnedildi. Gazetelerde *Erzincan Canlı Tarihini Kaybetti* şeklinde manşet atıldı¹⁵

Görsel 1. 12: Ahmet Dumlu'nun Vefatının Ardından Yerel Gazetelerde Atılan Bazı Taziye Mesajları

Ahmet Dumlu, tedavi gördüğü hastanede yaşamını yitirdi...

16.06.2011 - 18:52 | Recep DEMİRCİ / DHA

¹⁵ <https://www.gazetevatan.com/gundem/erzincan-canli-tarihini-kaybetti-383933>,
tarihi24.11.2023

Görsel 1. 13: Ahmet Dumlu’nun Terzibaba Mezarlığı’nda Bulunan Mezar Taşı

Ahmet Dumlu’nun vefatı tanıyan herkesi derinden üzmüştür. Oldukça kalabalık bir cenaze töreniyle son yolculuğuna uğurlanmıştır. Ancak vefatından sonra yıllarca Erzincan’a hizmet etmesine rağmen değeri pek bilinmemiştir. Ailesinin talepleri doğrultusunda, yaşamış olduğu mahalleye, bulvara adı verilmedi. Yıllarca başkanlığını yaptığı Huzurevi’ne de ismi konulmamıştır. İsim olarak sadece Erzincan’da Ahmet Dumlu adında bir park bulunmaktadır.

Ahmet Dumlu’dan bahseden herkes saygıyla minnetle ve gözleri buğulanarak yad eder. Ayakta kalan anılarının çoğu yok olmaya yüz tutmakla birlikte sevenlerinin ve öğrencilerinin kalbinde sonsuz yer edinmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

ÖĞRETMENLİĞİ (MESLEK HAYATI)

2.1. Öğretmenliği

2.1.1. Köy Enstitüleri ve Pamukpınar Köy Enstitüsü

Atatürk'ün davetiyle Türkiye'ye gelen John Dewey'in ardından 1924-1957 yılları arasında gerek bireysel gerekse heyet düzeyinde 15 grup eğitimci Türkiye'ye gelip gitmiştir. Günümüze kadar da ziyaretlerini sürdüren bu tür eğitim grupları Türk eğitim sistemini değerlendirip modernleşme çabalarına katkıda bulunmuştur.¹⁶

Halkın %80-%90 oranındaki kısmı köylerde yaşamasına rağmen okul sayısı çok az ve yetersizdi. Köylerin öğretmen sıkıntısı ise yönetim tarafından bilinen bir problemdi. Köylerin genel anlamda kalkınmasını sağlamak için acilen eğitim sistemi oluşturulması gerekiyordu.

Ancak Anadolu kendine özgü ve hiçbir ülkeye benzemeyen nüfus yapısına sahiptir. Bu durum eğitim sisteminde kendine özgü bir çözümü gerektirmiştir. Çünkü nüfusun yarısından çoğu köylerde yaşamaktadır. Çoğu okur-yazar değildir. Şehir ve köylerin sosyo-demografik yapısı birbirlerinden oldukça farklılık göstermektedir. Benimsenecek eğitim sisteminin tüm bu koşullara uyarak eşitliği sağlaması gerekmektedir.

Bu durumda bir sistem arayışı 1939 yılına kadar sürmüştür. 1939 yılında ise; günümüzde dahi yerini ve önemini koruyan "Köy Enstitüleri" sistemi fikri ortaya çıkar.¹⁷

¹⁶ İlknur Gönen "Pamukpınar Köy Enstitüsü"(Yüksek Lisans Tezi) Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Ana Bilim Dalı,2021

¹⁷ A.g.e.

Köy sorunları Hasan Ali Yücel'in Milli Eğitim Bakanlığına gelmesiyle resmiyet kazanmıştır.

Köy Enstitüleri; nüfusun çoğunluğunun yaşadığı ve çoğunun eğitimsiz olduğu köylerden başlayarak halkın eğitilmesi için tasarlanmış, tamamen ihtiyaçlarına uygun eğitimler verilerek tabandan tavana kadar kalkınma planlanan öğretmen kurumlarıdır.¹⁸

Enstitüler, bulaşıcı ve salgın hastalıklarla mücadele etme ve ilkel yöntemlerle yaşama sorunlarına kısa sürede etkili çözümler üretmişlerdir.¹⁹

Köy Enstitüsünün etkinlikleri o kadar gözle görülür olmuş ki; enstitüler kapanana kadar 17.000 öğretmen yetiştirmiş, öğretmen sayısı %188,5 köylerdeki okul sayısı %226,6 öğrenci sayısı ise % 175,4 artış göstermiştir. Bu kurumların en büyük katkısı ise teoriyle uygulamayı birleştirmesidir.²⁰

1937 yılından itibaren önce köy öğretmen okullarına ardından Köy Enstitülerine öğretmen alacak okullar için aranan bazı şartlar şu şekildedir:

- Öğrenci köylü olmalı, sağlıklı, gürbüz ve dayanıklı olmalı,
- Öğrencinin köyünde arazisi ve hayvanları olmalı,
- Öğrenci zeki, çevik, çalışkan, yaşı uygun, iş becerisine sahip ve bilgili olmalıydı.²¹

1943 yılında Köy Enstitüsü programına göre verilen dersler şu şekilde sıralanmıştır:

Kültür Dersleri (Türkçe, Tarih, Coğrafya, Yurttaşlık Bilgisi, Matematik, Fizik, Kimya, Yabancı Dil, El yazısı, Resim-İş, Beden Eğitimi, Ulusal Oyunlar, Müzik,

¹⁸ Demirel, Ö. “Kuramdan Uygulamaya: Eğitimde Program Geliştirme”, Pegem Akademi Yayıncılık, 2003 Ankara.

¹⁹ Kaplan, M. “Aydınlanma Devri ve Köy Enstitüleri” Kültür Bakanlığı Yayınları/2832. Yayınlar Dairesi Başkanlığı, Kültür Eserleri Dizisi, 2002, Ankara.

²⁰ Akar, H. (2011). *Türkiye’deki Köy Enstitülerinin Toplumsal Değişimdeki Yeri*. (Yüksek Lisans Tezi), Okuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, İzmir

²¹ Mustafa Aydoğan, “Köy Enstitüleri: Amaçlar, İlkeler, Uygulamalar” Köy Enstitüleri Vakfı, Ankara, 2007, sayfa 44-46.

Askerlik, Ev idaresi, Çocuk Bakımı, Öğretmenlik Bilgisi, Zirai İşletme Ekonomisi, Kooperatifçilik)

Tarım Ders ve Çalışmaları (Tarla Ziraatı, Bahçe Ziraatı, Sanayi Bitkileri Ziraatı, Hayvan Bilimi, Kümes Hayvancılığı, Arıcılık, İpek Böcekçiliği, Balıkçılık ve Su ürünleri, Ziraat Sanatları)

Kültür Ders ve Çalışmaları (Köy Demirciliği, dülgçiliği ve yapımcılığı, kızlar için Köy Ev Ve El Sanatları) dersleri okutulmuştur.²²

Ahmet Dumlu da bu meziyetleri kazanarak 1946'da Pamukpınar Köy Enstitüsünden mezun oldu. Dumlu; Köy Enstitülerinin ilk mezunları arasındadır. Gittiği köylerde kazandığı yeteneklerini ustaca sergiledi.

2.1.1.1. Pamukpınar Köy Enstitüsü

Pamukpınar Sivas'ın Yıldızeli ilçesinde bulunan bir bölgenin adıdır. Pamukpınar Köy Enstitüsü, İç Anadolu bölgesini birbirine bağlayan şehirlerarası otoyolların kavşağı konumunda bir yerde kurulmuştur. Bu bölge tüm alanı kaplaması ve mümkün olduğunca en fazla köye yakın olması nedeniyle enstitünün bu arazide kurulmasına karar verildi. Bu enstitünün önce zemin katı, ardından yapılmış, derslik, yemekhane ve yatakhane kısımları henüz tamamlanmadan açıldı. Bu esnada okuyan öğrenciler zemin katta kaldılar ve havalar düzeldiği zamanda hem inşaata yardım ettiler hem de eğitimlerine devam ettiler.²³

Temeli 17 Ekim 1941'de atıldı ve Sivas, Erzincan ve Tokat'taki köyçocuklarının eğitimi için Yıldızeli yakınlarında 17. Köy Enstitüsü olarak kuruldu.

Bu köy Enstitüsü de tıpkı öteki enstitüler gibi doğanın sert koşullarına, bürokrasinin yavaş işlemesine, 2. Dünya Savaşından sonraki yokluğa, açlığa, karşı Doğu'nun aydınlanma ocağı olmuştur.²⁴

²² <https://derstarih.com/koy-enstituleri-programi/> 14.11.2023

²³ Çağlayan, E. Köy Enstitülerinin Açılması ve Dicle Köy Enstitüsü. *Electronic Turkish Studies*, 2014, Sayı 9, sayfa 119-132.

²⁴ Ünsal Sercan, "Bozkırda Bir Eğitim Pınarı Pamukpınar Köy Enstitüsü 1941-1954", Barış Kitap, 2016, Ankara, s23.

Pamukpınar Köy Enstitüsü 1941 yılından itibaren eğitim- öğretim vermeye başlamış, ağırlıklı olarak Sivas, Tokat ve Erzincanlı öğrenciler eğitim görmüştü. Enstitü 4000'e yakın öğretmen yetiştirerek yurdun farklı yerlerine göndermiş ve halkın kalkınmasına aktif rol oynamıştır. Yalnız Sivas iline katkı sağlamayıp civar bölgelerin de kalkındırılmasında önemli rol oynamış, yurdun dört bir yanına yayılan etkiler üretmiştir.²⁵

Bu enstitü ve diğer enstitüler sayesinde Mustafa Necati'nin çok genç yaşta ölümü üzerine duraklama dönemine giren eğitim sorununu ülke sorunu olarak değerlendiren İsmail Hakkı Tonguç ve Hasan Ali Yücel nüfusun büyük çoğunluğuköylü olan milletimizi 1937-1946 yılları arasında Köy Enstitüleriyle birlikte çağın da ilerisine taşımayı başarıyorlar²⁶

Görsel 2. 1: Pamukpınar Köy Enstitüsü Yapımında Çalışan Öğrenciler²⁷

Pamukpınar Köy Enstitüsü diğer enstitülerle birlikte 1952 yılında kapatılıp dönüştürülmüştür.

Pamukpınar tesisi kapandıktan sonra da her zaman okul olarak kullanılmıştır

²⁵ Niyazi Altunya "Köy Enstitüleri Sistemi: Toplu Bakış, Cumhuriyet Kitapları, İstanbul, 2014

²⁶ Ünsal Sercan, a.g.e.

²⁷ Hasan Göztepe, Pamukpınar Yolcuları, Ubuntu Yayınları, Ankara, 2017.

Görsel 2. 2: Pamukpınar Köy Enstitüsü Tarım Dersi Kapsamında Çalışan Öğrenciler²⁸

Dumlu bu enstitünün ilk öğrencilerinden olduğu için enstitünün yapım aşamasında da bulunduğunu ve zor şartlar altında okuduğunu yakınlarına ifade eder. Duvarlarının yapımında bizzat çalıştığını söyler. Herkesin okuyamadığını bazı arkadaşlarına şartlar zor geldiği için okulu bıraktıklarını da anlatır.

“Babamla daha sonradan orayı gezmeye gittik, tabi ki eskisi gibi durmuyordu. Yerine okul yapılmıştı. Ne zaman oralara yolumuz düşse ya da okulun adı geçse babamın gözleri dolardı.”²⁹

²⁸ Köy Enstitüleri. T.C. Maarif Vekilliği Maarif Matbaası. Ankara 1944: 14-75.

²⁹ Çiğdem Gördüsev; “Gülşen Palabıyık ile Yapılan Görüşme.15.11.2023.

Pamukpınar Köy Enstitüsü ürettiği sonuçlarla ve yerine getirdiği amaçlarıyla çok önemli bir eğitim kurumu olmuştur. Sosyal hayata kayda değer etkiler bırakan bu kurum, Sivas iline ve civar illere de her türlü kalkınma ve faaliyetlere katkılar sağladı.³⁰

Enstitüler amaçlarının tamamını gerçekleştiremeden 1954 yılında çıkan 6234 sayılı kanunla İlkçağdaş Okulları'na dönüştürülerek kapatılmışlardır.³¹

Pamukpınar Köy Enstitüsü ise 1952'de Pamukpınar Yatılı Erkek Öğretmen Okulu'na dönüştürüldü. Günümüzde okul olarak kullanılmaya devam etse de arazi ve bina yapısı eskisi gibi değildir.³²

Görsel 2. 3: Pamukpınar Köy Enstitüsü ve Pamukpınar Anadolu Lisesi

³⁰ Makal, M. "Bozkırdaki Kıvılcım", Gül Dikeni Yayınları, 3.Baskı, Ankara.1997

³¹ Satır, Burcu "Mustafa Uçar'ın Hayatı, Eğitimci Kişiliği ve Erzincan Folkloruna Katkıları". (Yüksek Lisans Tezi), Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı, 2019, Erzincan.

³² Odabaşıoğlu, A. "Köy Enstitülerinin Yönetimi." (Tezsiz Yüksek Lisans Projesi), Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi, Denetimi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı, 2017,Denizli.

2.2. Meslek Hayatı

Ahmet Dumlu 1946'da Pamukpınar Köy Enstitüsünden mezun oldu.

O dönemin bir gereği olarak Köy Enstitülerinden mezun olan öğretmenler; tayin edildikleri köylerin her türlü eğitim ve öğretim işlerini görürler, ziraat işlerinin fenni bir şekilde yapılabilmesi için bizzat meydana getirecekleri örnek tarla, bağ, bahçe ve atölye gibi tesislerde köylülere rehberlik eder ve köylülerin bunlardan istifade etmelerini temin ederlerdi.³³

Üreterek ulusal gelire katkıda bulunmak, kullandığı binaları yapmak, tarlada ürün yetiştirmek, yaşanılan yeri temizlemek ve özenli kullanmak, çevreyi ağaçlandırmak, çiçeklendirmek, korumak; yeni enstitüleri kurmak için dayanışmak, güçsüz kişilere yardım etmek maddi ve manevi her türlü ulusal ve tarihi değeri korumak... gibi görevleri vardı. Bu bakımdan köy enstitüleri dünyada eşi benzeri görülmemiş bir yaparak-yaşayarak öğrenme yöntemine sahipti. Köy Enstitülerine göre yurt sevgisi ancak yurdu koruyup güzelleştirilerek gerçekleştirilebilirdi.³⁴

Köy Enstitüleri sadece bir okul ve her köye bir öğretmen yetiştirebilecek bir öğretmen okulu değillerdi. Eğitim ile toplum arasındaki karşılıklı ilişkiyi sağlayıp, arada oluşan problemleri de çözebilecek bir sistemdi.³⁵

Dumlu; 1946 yılında mezun olduğunda tam donanımlı bir öğretmen olmasının yanı sıra Köy Enstitülerindeki yoğun müfredat gereği birçok meziyete de sahipti. Öyle ki öğretmen olmasının yanında çiftçi, arıcı, planörücü, hemşire, yazar, araştırmacı-gazeteci kimliğini de öğretmenlik mesleğinin içinde barındırıyordu.

Dumlu son sınıftayken babasının vefatı üzerine eğitimini tamamlayarak Erzincan köylerine öğretmen olarak döndü. Hayatı boyunca da Erzincan'dan hiç ayrılmadan hem ikamet hem de hizmet etti. Erzincan Folklorunu hem yaşattı hem yaşatması için öğrenciler yetiştirdi hem de Erzincan kültürüne sayısız eser ve iz bıraktı.

³³ Niyazi Altunya "Köy Enstitüleri Sistemi: Toplu Bakış, Cumhuriyet Kitapları, İstanbul, 2014

³⁴ A.g.e. s.51

³⁵ Fay Kirby "Türkiye'de Köy Enstitüleri", İmece Yayınları, Ankara, 1961.

Ahmet Dumlu meslek hayatına ilk olarak İliç ilçesinin Kuzkışla Köyü'nde başlamıştır. Bu köy İliç merkeze 47km uzaklıkta bulunmaktadır. İlk öğretmenlik yıllarını Dumlu bu köyde geçirir.

Bu köydeki anılarını kızı Gülsen Palabıyık babasının ağzından şu şekilde nakleder:

Köydeki evimin kapısını hiç kilitlemezdim, kapım hep açıktı. Ben okula gittiğimde köyün geç kızları, kadınları sırayla gelip evimi temizler, toparlarlar, yemeğimi pişirip, sobamı yakarlardı. Bana o kadar güvenirlerdi ki sabahları evimin işlerini yaparlar, akşamları da kocaları için mektup yazdırırlardı. Gelen mektupları da okutmak için kapımı çalarlardı. Ben o köydeki anılarımı hep güzel hatırlarım³⁶

Bir başka anısını da Cengiz Bahşi şu şekilde nakleder:

Ahmet Dede ataması yapıldıktan sonra köye gitmiş, köyde ışık yok, elektrik zaten o dönemde yok. Ülkede büyük bir gaz yağı sıkıntısı var. Dumlu hemen bir çare bulmuş. <Niye düşünüyorsunuz?> demiş. Benzine tuz katıp lamba olarak evde kullanmışlar, tuz benzinin yanıcılığını azaltıyormuş. Köylüler ışığın geldiğini acayip mutlu olmuşlar. Dumlu'nun köydeki saygınlığı artmış³⁷

Görsel 2. 4: Köy Öğretmenliği Yıllarında Çekilen Vesikalık Fotoğraflar

Dumlu; daha sonra ilk öğretmenlik yıllarını orada geçirdikten sonra Erzincan'a 8 km uzaklıkta bulunan Dereyurt (Hılır) köyüne atandı. Bu köyde 9 yıl görev yaptı.

³⁶ Çiğdem Gördüsev; "Gülsen Palabıyık ile Yapılan Görüşme", Van, 06.11.2023.

³⁷ Çiğdem Gördüsev; "Cengiz Bahşi ile Yapılan Görüşme", Erzincan, 23.01.2024.

Dereyurt Köyüne gittiğindeki anılarını da kızı Gülsen Dumlu babasının ağzından şu şekilde nakleder:

Şimdiki öğretmenler çok rahat, gelince hemen gitmek istiyorlar. Oysa ben Hılr'a gittiğimde okul yoktu, köyün muhtarından okul için yer istedim. Bana bir ahır gösterdiler. O ahır boşaltıp temizledik, duvarlarını köylülerin yardımıyla samanla sıvadık, tebeşiri yumurta akı ile kurumu karıştırarak kendimiz yaptık. Sıraları, masayı, tahtayı da sağ olsun köylülerden tahta, taraba toplatıp yaptırarak. O ahır okul yaptık. Öyle öğretmenlik yaptık. Ben tatillerde o köyden Erzincan'a yürüyerek gider-gelirdim.

Bu şekilde Dumlu; hem köy Enstitüsü mezunu olmanın verdiği maharetlerini göstermiş hem de öğretmenlere rol model olacak bir sürü faaliyete de mesleğinin ilk yıllarında imza atmıştır. Burada yaşadıklarının bir kısmını 2005 yılında yazdığı “Bahar Kelebekleri” adlı romanında yazdı.

Görsel 2. 5: Hılr Köyü'nde Görev Yaparken Aldığı Resmi Bir Belge

Erzincan İl Merkez İlçesi Hılr Köyü İlk Okulu Öğretmeni						
	Adı ve soyadı	Ahmet Dumlu				
	Doğum yeri ve tarihi	Erzincan 1928				
	Menşei	Köy Enstitüsü mezunu				
	Evli olup olmadığı, çocuklarının sayısını ve yaşları	Evli, yok				
Yazdığı veya tercüme ettiği eserler	-		Devlet hizmetine girdiği tarih ve 1-1-1949'a kadar kıdem	Yıl	Ay	
Bildiği yabancı dil	Konuşma	Okuma	Yazma	Tercüme	Yıl	Ay
A askerlik durumu	Sınıf	Rütbe	Kayıt No.	Mesleğe girdiği tarih ve 1-1-1949'a kadar meslekteki kıdem	2	3
İşgih durumu	Sağlamdır.			Almakta olduğu ücret ve almaya başladığı tarih	5/10/940	100
				İdari ek görevi olup olmadığı, varsa ücreti	1/10/947	Başöğretmen 10

Daha sonra da Erzincan'ın Geyikli (Kertah) köyünde hem öğretmen hem de idareci olarak 2 yıl görev yapmıştır.

1959'da Erzincan merkez Şeker İlköğretim Okulu'nda uzun yıllar öğretmen ve idareci olarak görev yaptıktan sonra 1982 yılında 37 yıllık meslek hayatından kendi isteğiyle emekli olmuştur. Emekli olduktan sonra kendisini araştırmalarına, gazeteciliğe

ve dernek çalışmalarına yönlendirmiştir. Meslek hayatının başlangıç yıllarını ve son yıllarını *Bahar Kelebekleri* adlı romanında anlatır.

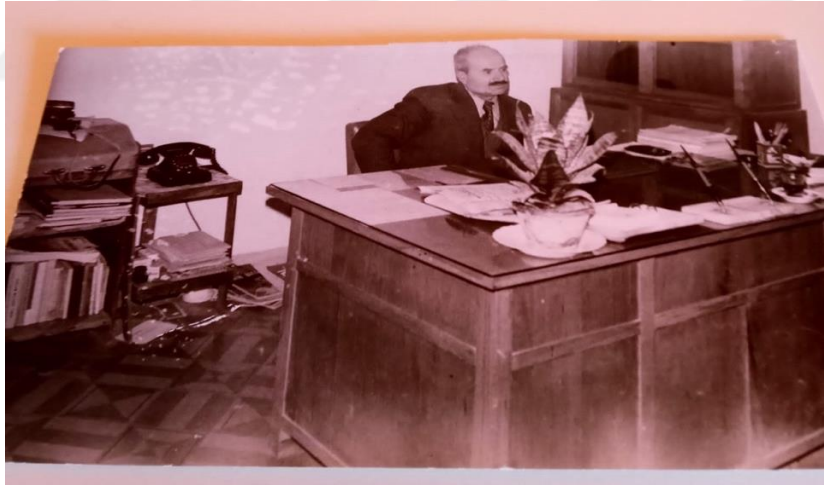
Şeker İlkokulu'ndaki görev yıllarını kızı Gülsen Palabıyık şu şekilde anlatır:

Babam çocukları çok sever, onlara çok hizmet ederdi. Şeker Fabrikasının müdüründen çocuklar içsin diye süt rica eder, fabrika müdürü onu kırmaz, çocuklar için mini şişelerde okula süt gönderirdi. Perşembe günlerini filmcilerle anlaşıyordu. Okula sinema matinesini getirir. Okulun müsamere salonunda önce kendisi izler, filmin sakıncalı yerlerini keser, sonra akşam mahalleliye izletir, sabah da çocuklar izlerdi. Mahallede hepimiz perşembe akşamları film izlemeye giderdik.

Şeker İlkokulunda idarecilik yaptığı dönemde kendi öğretmenlerine baba gibi davranırdı; onlara Erzincan'ı tanıtır, her hafta pikniklere götürürdü.

“Şeker fabrikasındaki müdürlerin hepsini tanır, birçok işsiz insanı iş sahibi olması için fabrikaya yönlendirirdi.”³⁸

Görsel 2. 6: Şeker İlkokulu'nda Görev Başındayken

2.3. TBMM Üstün Hizmet Ödülü Alması (13 Temmuz 2009)

Ahmet Dumlu'nun öğretmenlik yıllarında gösterdiği üstün gayretlerinden dolayı öğrencisi ve o dönemki Milletvekili Sebahattin Karakelle tarafından meclis başkanlık divanına öneri olarak sunuldu. Meclis başkanlığı tarafından da kabul görülüp Halkın refahı, eğitimi, mutluluğu ve sosyal gelişimi için yararlı hizmetlerde bulunmasından

³⁸ Çiğdem Gördüsev; “Gülsen Palabıyık ile Yapılan Görüşme”, Van, 06.11.2023.

dolayı Üstün Hizmet Ödülü'ne layık görüldü. Dönemin meclis başkanı Köksal Toptan tarafından ödülü takdim edildi.

Görsel 2. 7: Meclis'te Ödül Almak İçin Arkadaşlarıyla Beklerken

Ödül gününde Sebahattin Karakelle yaşananlarla ilgili anısını şöyle anlatır:

İlkokul öğretmenimiz bizi bugünlere getirdi. Üzerimde çok emeği vardı. Allah nasip etti milletvekili olduk. Hocam da ödül almak için Ankara'ya geldi. Her zamanki gibi mütevazı bir kıyafetle gelmişti. Ben de dedim ki <Hocam gel seninle bir dolaşalım> maksadım hem hocamla vakit geçirmek hem de üzerine güzel bir takım elbise almaktı. Maksadımı hemen anladı. <Yooook, orda dur!> dedi. Kendi kıyafetiyle, olduğu gibi haliyle ödül almak istedi. Her zamanki doğallığıyla mütevazı tavırlarıyla davrandı. Ödül aldığı anda orada bulunanlar tarafından bu hali alkışlarla karşılandı. Hocam tüm ilgiyi orada doğal haliyle üzerinde topladı. Saygı ve rahmetle anarım

2.4. Öğrencilerinin Dilinden Ahmet Dumlu

Sebahattin Karakelle'ye göre Dumlu; disiplinli, birikimli, vizyon sahibi ve öğrencilerini sürekli olarak takip eden bir öğretmendi.

2.4.1. Sebahattin Karakelle (Eski Erzincan Milletvekili)

Ahmet Dumlu benim ilkokul öğretmenimdir. Kendisi çok disiplinli, bilgi-birikimi ve vizyonu olan, kalem güçlü ufku açık, muhteviyatı dolu bir yazar ve öğretmendi. Çok iyi bir eğitim almıştı. İlkokul öğretmeni çok önemlidir. Hamurumuzu yoğurdu, şekillendirdi, temelimizi o attı. Onun sayesinde bir yerlere gelebildik. Bize nasıl vatandaş olmamız gerektiğini ve düsturu öğretti. Onun sayesinde ben ve sınıfımızda bulunan arkadaşlarım belli noktalara gelebildik.

Bizim zamanımızda ilkokulu bitirme sınavları vardı. Ben o sınavları başarıyla geçtim. Gümüşhane Öğretmen Okulu'nu kazandım. Okurken Diyarbakır'da Tıp Eğitimi kazandım. Ancak şartlardan dolayı tıp eğitimi alamadık. Ama nasip oldu belli noktalara geldik. Ben öğretmenimin eseriyim.³⁹

Canan Küçük'e göre Dumlu; öğrencilerinin vatana ve millete yararlı olması için elinden geleni yapardı.

2.4.2. Canan Küçük (Ev Hanımı)

Kendisi hem mahalle komşum hem müdürüm hem hocam hem büyüğümdür. Saygı ve rahmetle anıyorum. Hayatımıza büyük katkılar sundu. Vatana millete yararlı yetişmemiz için elinden geleni yaptı. Tanıdık tanımadık herkes ona karşı hürmet gösterirdi.⁴⁰

Gülşen Palabıyık'a göre Dumlu; disiplinli bir öğretmendi. Öğrencilerinin geleneğine ve kültürüne bağlı bireyler olarak yetişmesini isterdi.

2.4.3. Gülşen Palabıyık (Kızı- Emekli Memur)

Babamın hem öğrencisi hem de kızıyım. Okulda nasılsa evde de öyledi. Torunları olana kadar tatlı-sert mizaçlıydı. Disiplinli bir öğretmen ve babaydı. Eskiler öyledir ya, bizi severdi ama belli etmezdi. Çok çalışırdı. Bizim derste ve ders dışında hep neler yaptığımızı takip ederdi. Bizim yararımız için çeşitli yerlerle anlaşarak okula getirip gösteri yaptırırdı. Film izletirdi. Hem sosyal yönden hem de derslerimiz yönünden gelişmemizi isterdi.⁴¹

³⁹ Çiğdem Gördüsev "Sebahattin Karakelle ile Yapılan Görüşme" 14.11.2023, Erzincan.

⁴⁰ Çiğdem Gördüsev, "Canan Küçük ile Yapılan Görüşme" 16.11.2023.

⁴¹ Gülşen Palabıyık ile yapılan Görüşme 15.11.2023, Erzincan.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SOSYAL YAŞANTI

3.1.Ailesiyle İlişkisi

Ailesine karşı kurallı, mesafeli ve disiplinli bir ev babasıydı. Ancak torunlarını çok severdi. Torunları olana kadar mizacı gereği tatlı sert bir babaydı. Onları kucağına, omzuna alıp saatlerce oynardı. Çok çalışmasına rağmen kahvaltılarda ve öğün yemeklerinde mutlaka evde olurdu ve sofraya hep birlikte oturulurdu.⁴²

Görsel 3. 1: Torunu İrem’le Oynarken

Sürekli çalışırdı, yorulmak nedir pek bilmezdi. Erkenden kalkar namazdan sonra yazmaya başlar ardından işlerine gider akşam olunca eve dönerdi. Evcimendi. Geç saatlere dışarıda kadar kalmazdı. Başka bir yerde yemeğe gittiği zaman mutlaka çocuklarına da getirirdi. Evine, çocuklarına karşı sorumluluk sahibiydi. Evde gıybet

⁴² Çiğdem Gördüsev; “Bedri Palabıyık ile Yapılan Görüşme”, Van, 08.11.2023

etmez, gıybet ettirmez, kimse hakkında da kötü konuşmazdı. Evindeki zamanlarını genel olarak sohbet etmekle ve yazmakla geçirirdi.

Torunu Anıl Türkeli dedesi hakkında şunları dile getirmiştir:

*Dedem benim örnek aldığım kişiydi. Bize karşı tutumları, Onun çalışma azmi, yardımseverliği, zaman yönetimi, örnek kişiliği, herkesin yüzünde tebessüm bırakması çok güzel örnek olduğunun göstergesiydi. Dedem ayaklı kültüdü. Her konuda bilgisini ve fikrini alabilirdiniz.*⁴³

3.2. Çevresiyle İlişkisi

Çevresindeki herkes onu sever, sayardı. Birisinden bir şey rica ettiğinde onu geri çevirmezlerdi. Evdeki disiplinine rağmen; dışarıda hoşgörölü, hoşsohbet, güler yüzlü bir insandı. Emek Caddesi yöresi civarlarındaki herkes onun öğrencisiydi. Çoğunun ya okul müdürü ya da sınıf öğretmeni idi.

Bu konuda Halil İbrahim Özdemir şunları dile getirir:

*Ahmet Dumlu'yu ben ellili yaşlarında tanıdım. 50 yaşlarından itibaren bizim gazetede yazılar yazmaya başladı. Yaklaşık 35 yıl gazetede yazılar yazdı. Kendisi ahlaken çok düşünceli bir insandı. Mesela bana arıcılık öğretti, ben Üzümlü 'de arıcılık yaptım. Arıcılıkla ilgili de zaten kitabı var. Mesela Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'na idarecilik yaptı. Hatta içinde bulunduğumuz bina o zamanlar bu vakfa aitti. Vakfın idareciliğini de birçok vakıf gibi yürüttü. Bu vakıf bizim deyişimizle fakir fukara için fon veren bir kurumdur. Dumlu nereden bir düşkün görse yardımına koşmaya çalışırdı. İyi bir idareciydi, zaten okul müdürüydü. En son bildiğim kadarıyla Erzincan'ın köklü ilkokullarından Şeker'den emekli oldu.*⁴⁴

Cengiz Bahşi ise şunları söyler:

Ben aslen Malatyalıyım, şehre sonradan geldim. Ben Çırahane adında bir kültürevi kurmak istemiştım o dönemlerde Çırahane Erzincan'ın otantik eşyalarının bulunduğu bir yerdi. Bana anlamlı ve otantik eşyalar hediye etti. Erzincan kültürüne hakim olduğu için bana çok yardımcı dokunmuştu. Mekânın

⁴³ Çiğdem Gördüsev; “Anıl Türkeli ile Yapılan Görüşme”, Erzincan, 22.01.2024

⁴⁴ Çiğdem Gördüsev “ Halil İbrahim Özdemir ile Yapılan Görüşme”, Erzincan, 13.11.2023

daha anlamlı olmasına çok katkıda bulundu. Gazeteden de tanıyorum. Ben köşe yazılarımı yazarken yazılarımı onun süzgecinden geçirirdim. Çünkü o Erzincan'ın her şeyini bilen bir rehberdi.

Ahmet Dede'yi geç tanıdım, tanıdım ama sonradan da hiç bırakmadım ⁴⁵

Doğduğu köyde de onu severlerdi. Yalnızbağ Kalkınma ve Güzelleştirme Kooperatifini kurdu ve başkanlığını yaptı. O kendi deyimiyle “Yalouzbagli” biriydi. Köyüne de faydasının dokunmasını isterdi. Bu nedenle de köyüne de bir dernek kurdu. Yıllarca başkanlığını yaptı. Köyü için belediyeden otobüs seferleri koydurdu.o seferlerin köye ulaşması için defalarca belediyeye müracaat etti.

Dumlu'nun değerli insan olduğunu bilenler onunla kaliteli vakit geçirmekten hoşlanırlardı. Etrafindakileri ya pikniğe ya huzurevine ya da faydalı işler için gezmeye götürürdü. Birçok insana köy köy dolaşıp arıcılık öğretti.

Bu konuda kızı Gülsen Dumlu şunları söyler:

“Babam valiyle, devlet adamlarıyla gezerdi. Recep Yazıcıoğlu'nun hep etrafındaydı. Hatta valinin eşine ‘Laz Kızı’ derdi. Babama valiyle samimi olduğu için heveslenirdik. Acaba valinin evi nasıldır, diye içimizden geçirirdik.” ⁴⁶

⁴⁵ Çiğdem Gördüsev “ Cengiz Bahşi ile Yapılan Görüşme”, Erzincan, 23.01.2024

⁴⁶ Çiğdem Gördüsev “ Gülsen Palabıyık ile Yapılan Görüşme”, Erzincan, 16.11.2023.

Görsel 3. 2: Vali Recep Yazıcıoğlu ile Birlikte, Vali Tarafından Ödül Takdim Edilirken

3.3. Arkadaşının ve Tanıdıklarının Dilinden Ahmet Dumlu

Halil İbrahim Özdemir (Gazeteci-Yazar)

*Her konuda söyleyecek sözü vardı. Anadolu insanını temsil kabiliyetine sahip bir insandı. Şivesi kadar her şeyi doğaldı hülasa içimizden birisiydi. Yazılarını gündeme uygun seçerdi, bu yüzden onun köşe yazıları fazla okunurdu. Herkese verecek bilgisi ve donanımı vardı. Köy Enstitüsü olmanın verdiği her şeye sahipti, herkese faydalı olmaya çalışırdı.*⁴⁷

Bedri Palabıyık (Damadının Kardeşi)

*Şahsına münhasır bir insandı, her yerde doğallığıyla ön plana çıkar, bildiğini söylemekten çekinmezdi. Engin bilgisi vardı. Her konuda söyleyeceği sözü olan değerli eğitimci ve değerli bir insandı. Ermeniler konusunda da çok araştırma yaptı, bazı kesimler tarafından şikâyet edilse de bildiği yoldan yılmadı, Erzurum'a sayısız faydası dokunan çok kıymetli biriydi.*⁴⁸

⁴⁷ Halil İbrahim Özdemir ile yapılan görüşme 14.11.2023

⁴⁸ "Bedri Palabıyık ile yapılan Görüşme", Van 08.11.2023.

Cengiz Bahşı (Gazeteci-Yazar)

Ahmet Dede Köy Enstitüsü mezunu, onlar çok kabiliyetli ve hayatları fedakârlık üzerine kurulu insanlardı, her şeyden anlarlardı. Gittiği okullarda her şeyi kendilerinin yaptıklarını bize anlatırdı. Tamirattan, sağlığa her işe koştüğünü söylerdi. Köylülerin türlü dertlerine derman olduğunu, her işe az çok yatkınlığı olduğunu becerisinin hemen her konuda var olduğunu bilirdik. Kısa boylu, espirili biriydi. Sevimliydi, sürekli gülerdi. Anlattığı anekdotlarla bizi de güldürürdü. Etrafındaki insanları hem bilgilendirir hem de gülümsetirdi. Zor şartlarda yetişmiş kendi imkanlarıyla gittiği her yere yaşam ve umut götüren çok kıymetli ve kabiliyetli bir insandı. Benim akıl hocamdı. Ben onu geç tanıdığım için Ahmet Dede derdim. Onun gibi insanlar zor bulunur.⁴⁹

Ünal Tuygun (Gazeteci- Yazar)

Ahmet Dumlu benim 35 yıldır tanıdığım biri. Birlikte çok vakit geçirdik, onunla ömrüm geçti. Kendisi sakin, şehrini seven ve şehri için fedakârlık eden bir insandı.

Anadol pikabı vardı köy köy dolanırdı. İlk kitabını bastırdık. Çok tutuldu öyle olunca Ahmet Hoca yeni kitaplar da yazdı. Ermeni konusuna çok yöneldi. Erzincan'ın derdine koşardı.⁵⁰

Ahmet Dumlu bir sohbet ortamından ya da bir yerden ayrılmak istediği zaman kalkarken mutlak şu cümleleri dile getirir:

“Eridi köz,

Tükendi söz,

Kalkın gidin siz,

Yatacağız biz”

Bunları söyledikten sonra hemen kalkar yola koyulur. Bu Dumlu'nun her yerde kullandığı bir cümledir.⁵¹

⁴⁹ “Cengiz Bahşı ile Yapılan Görüşme”, Erzincan, 23.01.2024.

⁵⁰ “Ünal Tuygun ile Yapılan Görüşme”, Erzincan, 25.01.2024.

⁵¹ 23.01.2024 tarihli görüşme.

Ahmet Dumlu H. İbrahim Özdemir'e göre; Doğallığıyla Anadolu insanının temsiliydi, bilgi ve donanımı açısından dolu doluydu. Bedri Palabıyık'a göre; Her konuda söyleyecek sözü vardı ve bildiği yoldan yılmazdı. Cengiz Bahşi' ye göre; etrafındakileri güldürürken düşündürürdü. Ünal Tuygun'a göre şehri için sürekli fedakârlık yapan bir insandı.

3.4. İlgi alanları

Bahçe işiyle uğraşmayı ve arıları çok severdi. Arılara çocuğu gibi bakar, onlarla sohbet ederdi. Arılar da arı ekipmanı olmasa da onu sokmazdı. 100-150 arısı vardı.

Evinin bahçesinde uğraşmak onun ilgi alanlarından birisiydi. Kendi bahçesine ‘‘Küçük İstanbul’ ’derdi. Tohumlarını ve fidanlarını sevgiyle büyütürdü.

Her hayvanı çok sever, hepsine merhametle davranırdı. Yolda gördüğü salyangozu bile alır, onunla konuşur, öper, sonra onu yoluna gitmesi için bırakırdı.⁵²

Görsel 3. 3: Kendi Bahçesinde Çalışırken

Sevdiği işler ve ilgi alanları saymakla bitmezdi. Yine de bir sıralama yapılması gerekirse;

- Yazmak
- Arıcılık
- Planörcülük
- Sosyal Yardımlaşma Derneklerinde Görev Almak
- Bahçe işleriyle uğraşmak ilgi alanları arasındaydı.

⁵² Çiğdem Gördüsev ‘‘ İrem Palabıyık ile Yapılan Görüşme’’, Erzincan, 17.11.2023.

Yalnızca arılara değil tüm hayvanlara ve canlılara karşı çok merhametliydi. Öyle ki köyden dönerken aracıyla akşamüstü nahırdan evine dönen bir ineğe çarpmış. İneğin sahipleri de yoksul bir aileymiş. İneğin de ayakları bu çarpmadan dolayı incinmiş. Dumlu o inek nahıra tekrar gidebilsin diye kıştan bahara kadar ineğe yem taşımış⁵³

Dumlu sadece bahçe işlerine değil hayvanlara karşı da ilgili ve merhametliydi. Her hayvana sevgi besler, her hayvanla sohbet eder konuşurdu. Bahçesiyle ilgilenmek de onun için çok sevdiği işleri arasındaydı. İşleri yoğun olduğu zamanlarda bahçesine bakması için eşini görevlendirirdi.

Torunu İrem Palabıyık bu konuda anlattıkları şu şekildedir:

Dedem en tiksindirici hayvanları bile çok severdi. Sümüklü böceği mesela eline alır onu sever, onunla konuşur sonra da yoluna gitmesi için hayvanı geri yerine bırakırdı. Bir keresinde de yolda yılan görmüş, yılan dedem bahçeye giderken yolda boylu boyuna uzanmış güneşleniyormuş meğerse, dedem korkmak yerine yılanın desenlerini incelemiş, onunla konuşmuş ve yoluna devam etmiş. Eve geldiğinde bize anlattı, “Dede korkmadın mı?” dedik. “Niye korkacaktım, Allah ona o kadar güzel desenler vermiş ki baklava dilimi gibi şekillerin içine rengarenk boyalar koymuş, konuştum onunla o da yoluna gitti, dedi.”⁵⁴

Erzincan Kültürünü yaşatmak, Erzincan’ın sorunlarıyla uğraşmak da onun ilgi alanlarının başında gelirdi. Romanlarını bu konu etrafında toparlar, köşe yazılarında ve yaptığı programlarda sıklıkla Erzincan’ın kültürünü yaşatmaya, değerlerine saygı göstermeye, sorunlarını anlatmaya ve çözüm bulmaya gayret ederdi. Bu nedenle sosyal yardımlaşma dernekleri kurar ve dernekleri yaşatmak için çabalar, derneklerin başkanlığını bizzat yürütürdü.

Erzincanlının yararına olan her durumu kollar ve gözetirdi. “Erzincan’ın Canlı Tarihi ve tanıyan herkesin Ahmet Hocasıydı.”

⁵³ Çiğdem Gördüsev; “Gülşen Palabıyık ile Yapılan Görüşme”, Van, 08.11.2023

⁵⁴ 17.11.2023 tarihli görüşme.

3.5. Dini Yaşantısı

Dumlu; sosyal yaşantısında olduğu kadar dini yaşantısında da oldukça hassas bir insandı. Bir oğun namazını kaçırmaz. Yazılarını genellikle sabah namazını kıldıktan sonra Emek Caddesi'ndeki evinde kendine özel ayırdığı çalışma odasında yazardı.

3-4 kez Hacc'a, 10'dan fazla Umre Ziyaretine gitmiştir.

Eşinin vefat ettiği yıl tüm kızlarını ve damatlarını alıp Umre Ziyaretine gtrmştir. Bunun yanında 10-15 yıl  aylar orucunu tutmuştur. Soranlara ise; *''Bu vucudun, bu sıhhatin zekatını vermek lazım''* demiştir.

Dumlu; vefat edene dek neredeyse her yıl Umre Ziyareti yapmaya zen göstermiş, yaklaşık on yıl boyunca her yıl  aylar orucunu tutmaya gayret etmiştir.

Görsel 3. 4: İlk Hacc’a Gittiği 1980li Yıllar ve 03.11.2001 Tarihli Tur Dağı’nda Çekilmiş Bir Fotoğraf

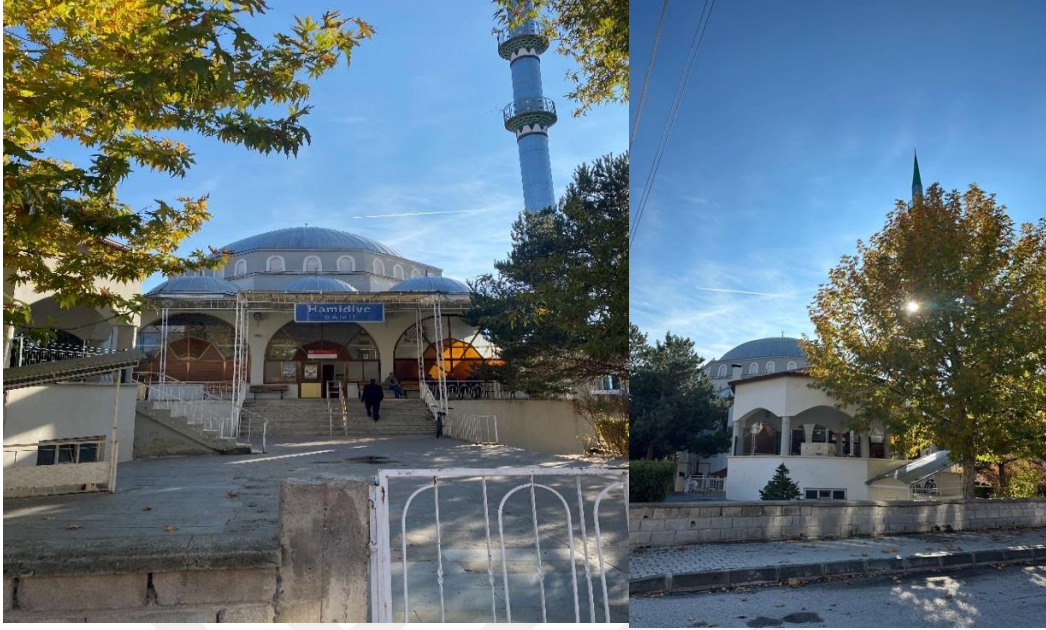

Hocabey Camii’nin yapılışında bizzat rol oynamış, camiye lazım olan inşaat malzemelerini kendi aracıyla götürüp getirmiştir.

Oturduğu mahallede bulunan Hamidiye Camii’ni de Dumlu yapımına katkı sağlamıştır. Caminin yapımında fazla masraf olmaması için araçla yapılabilecek her şeyi kendi aracıyla temin etmeye çalışmıştır.⁵⁵

⁵⁵ Çiğdem Gördüsev; “Bedri Palabıyık ile Yapılan Görüşme”, Van, 08.11.2023.

Görsel 3. 5: Ahmet Dumlu’nun Mahallesine Yapımına Katkıları Sunduğu Hamidiye Camii ve Şadırvanı

3.6. Araştırmacı Kişiliği

Dumlu; emekli olduktan sonrasında ve gazeteci kimliğinin yanı sıra araştırmalar da yaptı. Özellikle Ermeni Soykırımı hakkında bulgulara ulaştı. Konuyla ilgili araştırma sonuçlarını sıklıkla köşe yazılarına taşıdı. Bu konu hakkında ‘*Belgelerle Ermeniler ve Katliamları, Ermeni İsyanları*’ adında iki tane kitap yazdı.

Bu konuda ulaştığı bulgular nedeniyle seminerlere konuşmacı olarak çağırıldı. Bulgularını teyit ettirme amacıyla Ankara’dan heyetler Erzincan’a gelip gitti. Kendisinin ulaştığı sonuçlar itibarıyla Erzincan’da Terzibaba Mezarlığı yakınlarında toplu mezarlar bulunduğunu, bulunduğu kanıtların da onu doğrular nitelikte olduğunu ifade eder. Ardından Doğu illerinde araştırmalarını derinleştirir ve daha fazla toplu mezarlarla karşılaşır. Tüm bu araştırmalarını da kitaplarında yazar. Düşman Yarası romanında da Ermenilerin zulümlerini ve tüm olanlar karşısında halkın yaşadıklarını ve nasıl direndiklerini anlatır.

30.03.1987 tarihinde yer Veliyettin Oktay’ın tarlası Terzibaba’nın batı tarafında kalenin güney duvarına yüz metre olan yerin adı taşdirenk mevkii. Kuyu 180 cm çapında ve 3m derinliğindeydi.

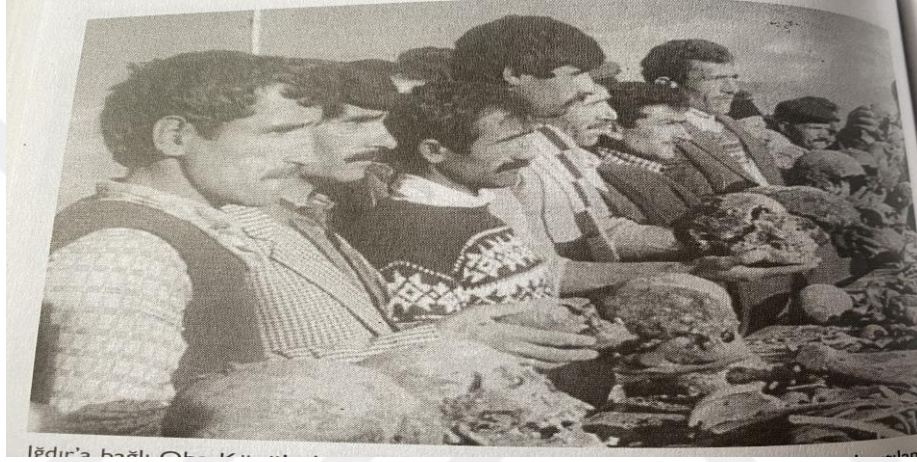
...

*Erzurum’da ifade veren Kafkas Ordusu Başkumandanı, Olise Lyetza’nın ifadesini doğrular niteliktedir. Bu kuyuların çıkması iddiaların tarihi vesikası olmuştur.*⁵⁶

Haber aynı gün Türkiye ve Hürriyet Gazetelerinde de yayımlanmıştır.

*Dedem araştırmaya gelen arkeologlara kazılardan çıkan kafataslarının cinsiyetini nasıl bulacaklarını anlatırdı.*⁵⁷

Görsel 3. 6: İğdır’a Oba Köyünde Yapılan Çalışmalarda Toplu Mezarlardan Çıkarılan İskelet Parçaları⁵⁸

Bu araştırmalarını yaparken Ahmet Dumlu arkadaşına şunları söyler:

*“Ünal bu Ermeniler korkuyorum bana bir hayıf edecekler, ben onların ettiklerini bir birortaya çıkarıyorum”*⁵⁹

3.7. Siyasi Görüşleri ve Vatanseverliği

Dumlu’nun siyasi görüşü hakkında net bilgi olmamakla birlikte görüşülen kişilerden alınan bilgiler şu şekildedir; Dumlu bir dönem belediyede meclis üyeliği görevi yapmıştır ancak bu görevi köylere ve sosyal vakıflara hizmet götürülmesi amacıyla yürüttüğü için hayatı boyunca siyaseti ön planda tutmamış ve hiçbir siyasi parti için çalışmamıştır. Onun çalışmaları daha çok memleket ve vatan sevgisi üzerinedir.

⁵⁶ Ahmet Dumlu, “Ermeni İsyanları”, Doğu Yayınları, Erzincan, 2001, s.160.

⁵⁷ Çiğdem Gördüsev; “Anıl Türkeli ile Yapılan Görüşme”, Erzincan, 22.01.2024.

⁵⁸ Ahmet Dumlu “Ermeni İsyanları” ,Doğu Yayınları, Erzincan, 2001, s.100

⁵⁹ Çiğdem Gördüsev; “Ünal Tuygun ile Yapılan Görüşme” Erzincan, 25.01.2024

Kendisi yazdığı romanlarının hemen hemen hepsinin önsözünde belirttiği gibi dini vazifelerini yerine getiren, dinine ve vatanına bağlı, Türk örf ve adetlerini, Türk kültürünü yaşamaya ve yaşatmaya çaba gösteren, milli birlik ve beraberlik için çalışan, Atatürk'ün ilkelerine bağlı bir kişiliktir.

Kızına yaptığı nasihatlerde memurun kesinlikle siyasetle işinin olmaması gerektiğini tembihlemiştir.

Meysun Ana adlı romanının önsözünde “*Türk kanı taşıyan inançlı kişilerin olduğu topraklarda huzursuzluktan ve düşmandan söz edilemez. Milli inancını ve güvenini yitirmeyen milletler daima payidar kalmıştır*” der.⁶⁰

3.8. En Belirgin Özellikleri

Dumlu'nun en belirgin özellikleri sevdikleri tarafından şu şekilde sıralayabiliriz;

- Rol model bir öğretmendi,
- Memleket Sevdalıydı,
- Aşırı Çalışkandı,
- Dinine düşküncü,
- Düşkünlere ve yaşlılara yardım etmeyi çok severdi,
- Memleket geleneklerinin yaşamasını isterdi,
- Farklı lisana, farklı kişiliğe bürünmek yerine doğal halini her zaman tercih eder TV Programında bile doğal şivesiyle konuşurdu,
- Yazma ve eser verme sevdalıydı,
- Sürekli okuyan, araştıran bir kişilikti.⁶¹

Değerli kızı Gülsen Palabıyık'a göre en belirgin özeliği yazma sevgisiydi.

Babamın en belirgin özelliği bence yazma sevgisiydi, ömrümüz daktilo sesi duymakla geçti. Kendine bir çalışma odası yaptı, orada sürekli yazardı.

⁶⁰ Ahmet Dumlu ‘‘Meysun Ana’’, Ermat Matbaacılık Yayınları, Erzincan, 1990, s.2

⁶¹ Çiğdem Gördüsev; ‘‘Bedri Palabıyık ile Yapılan Görüşme’’, Van, 08.11.2023.

Karşılaştığı, duyduğu, ilgisini çeken, haksızlık olduğunu düşündüğü olayları kısacası yaşadığı her şeyi yazardı. Şehrin olumsuz yönlerini de dile getirirdi. Haksızlığa hiç gelemeydi. Bazı çevreler o dönemde babamı mahkemeye bile verirdi ama her nasıl olursa babam hep haklı çıkardı. Ömrünü memleketine faydalı olup eser vermeye adadı.⁶²

En belirgin özelliklerinden biri de hitabetiydi. Tüm resmî törenlerde ve Erzincan'ın Kurtuluş günlerinde konuşma yapardı. Erzincan'ın protokolünde mutlaka ona da yer ayrılırdı.

Görsel 3. 7: Erzincan'da Resmi Bir Törende Konuşma Yaparken

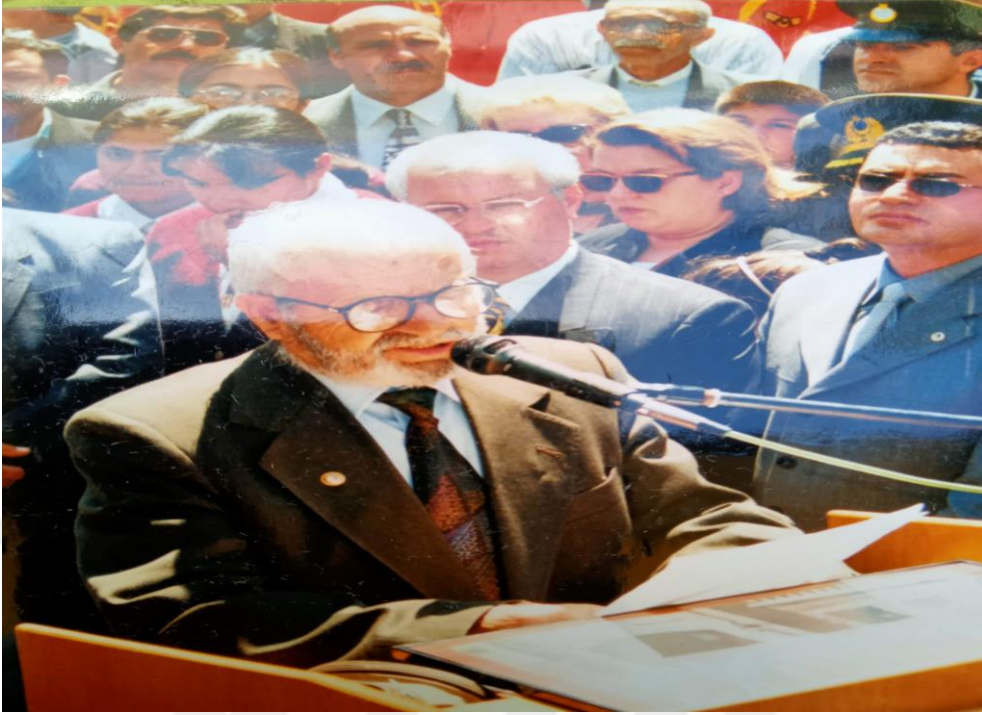

“Resmi törenlere ben çocukken heyecanla katılırdık. Yanımdaki çocuklar her yıl aynı kişinin her sene konuştuğunu söyledi. O benim babam diye içimden gurur ve kıvanç duydum.”⁶³

⁶² Çiğdem Gördüsev; “Gülşen Palabıyık ile Yapılan Görüşme”, Van, 08.11.2023.

⁶³ 08.11.2023 tarihli görüşme.

Görsel 3. 8: 28.10.1999 Tarihli Cumhuriyet Töreninde Konuşma Yaparken.

Halil İbrahim Özdemir’e göre Dumlu’nun en belirgin özelliği güvenilir olmasıydı.

‘Ben onun köşe yazılarına hiç karışmazdım. Bilirdim ki o ne yazacağını, nerede ne yapacağını bilir. Çünkü kendisi güven veren bir insandı.’⁶⁴

Torunu İrem Palabıyık’a göre ise en belirgin özelliği hayvanseverliği idi.

‘Dedem tüm hayvanlarla konuşur, onlarla sohbet ederdi, en tiksindirici hayvanları bile eline alır severdi.’⁶⁵

Torunu Anıl Türkeli’ ye göre ise en belirgin özelliği ayaklı kültür, rol model olması ve zaman yönetimi idi.

Dedemle ben bazen dağ yürüyüşlerine çıkardık, dedem benim idolüm ve de her durumda örnek aldığım kişidir. Ben bugün belirli yerlere geldim ama onun kadar çalışkan değilim bence. Dedemi herkesin yüzünde tebessüm bırakmasıyla, yardımseverliğiyle, zaman yönetimiyle hem dünyası hem de ahireti için dört dörtlük çalışmasıyla hatırlıyorum.⁶⁶

⁶⁴ Halil İbrahim Özdemir ile yapılan görüşme 13.11.2023

⁶⁵ İrem Palabıyık ile yapılan görüşme. 17.11.2023.

⁶⁶ Anıl Türkeli ile Yapılan Görüşme 22.01.2024.

En belirgin özelliklerinden biri de Erzincan'a duyduğu sonsuz sevgiydi. Başka şehre bile gitse duramaz 1-2 güne geri dönerdi. Erzincan'ın sorunlarına çözüm bulmak sanki onun şahsi görevlerinden birisiydi. Erzincanlılar tarafından sevildiği ve yaşadığı mahalledeki insanların birçoğunun da öğretmeni olduğu için Dumlu'nun ricası geri çevrilmezdi. O da Erzincan için faydalı olacağını düşündüğü her ne varsa onu uygulamaya koymak isterdi. Eski Erzincan'ı da bildiği için sıklıkla eskilerden bahseder, toplumun kanayan yaralarını dile getirir, sorunlarına çözüm üretmeye çalışırdı.

Mutlaka ki ülkemizde binlerce öğretmen var hepsi de çok kıymetli. Ancak Ahmet Dumlu'yu öne çıkaran özelliği hayvancılığı, tarımı, fakir- fukarayı dert edinmesi herkesin dermanı olmaya çalışmasıdır. Bu onun insani değer boyutunun ne kadar üstün olduğunu gösterir. Dumlu bir cenazeyi, bir hastayı mutlaka takip ederdi. Hasta ziyaretlerini, cenaze törenlerini aksatmazdı. Düşünceli biriydi. Mesela ayakkabısı olmayana ayakkabı alır, kimin nesi yoksa onun o eksikliğini gidermek için çabalırdı.⁶⁷

3.9. Kurduğu veya Üyesi Olduğu Kurumlar ve Dernekler

Dumlu'nun kurucu olduğu veya başkanlığını yürüttüğü kurum ve kuruluşlardan başlıcaları;

- İLESAM (İlim Edebiyat Eseri Sahipleri Meslek Birliği)
- Türkiye Yazarlar Birliği
- ERVAKSAN (Erzincan Tekstil Fabrikası Üretim Tesisi) Müdürlüğü,
- (Maddi durumu iyi olmayan kadınları işe aldı)
- THK (Türk Hava Kurumu) Erzincan Şube başkanlığı,
- Erzincan 100.Yıl Huzurevi Derneği Başkanlığı, (Erzincan Huzur Evi'nin kurucusu)
- Erzincan Kızılay Derneği Yönetimi
- Ersan Et Ürünleri Kurumu müdürlüğü,

⁶⁷ Ünal Tuygun ile Yapılan Görüşme 25.01.2024

Yalnızbağ Köyünü Kalkındırma ve Güzelleştirme Derneğini kurdu ve başkanlığını yaptı. (Köyüne belediye otobüs seferleri konulması için belediyeye defalarca müracaat etti.)

- Erzincan Köy Tarım Kalkınma Kooperatifini kurdu ve başkanlığını yaptı.
- Sosyal Dayanışma Vakfı kuruculuğunu yaptı ve başkanlığını yürüttü.⁶⁸

Dumlu Vakıflar konusunu kendi köşe yazılarında Vakıfların tarihçesini, önemini, sorunlarını ve faydalarını yazmıştır.

Dumlu köşe yazısında vakıfların faydaları hakkında şu ifadeleri kullanır:

*İlimizde hizmet gören hem isabetli, yerinde hizmetin yapılması fakir fukarayı sevindirmekte ve her gün onları rencide etmeden sıcak yemek yedirme gayreti içinde olan vakıflar genel müdürlüğünün ilimizdeki şubesi böyle güzel bir hizmetin yürütülmesi gayreti içinde olduklarını gördüm. Ziyaretimde gördüğüm manzara beni çok duygulandırdı. Her gün temiz ve kaliteli yemek servisi yapılması ve bunun her gün muntazam dağıtılması büyük bir sorumluluk ve isabetli bir çalışma içerisinde olan personeli gördüm, kendilerine teşekkür ettim. . . . Erzincan fakir besleyen bir ildir. Onun için fazla kişilere verilmesi lazımdır. Bunun da olacağına inanıyorum. Orada çalışan personellere bu hizmetleri bakımından teşekkür ediyorum. Başarılarının devamını diliyorum.*⁶⁹

Vakıflar hakkında yazdığı bir başka köşe yazısı da şu şekildedir:

Vakıf demek bir malı veya bir başka eşyayı yahut bir mülkü bir başka eşyayı yahut bir mülkü satılmamak kaydıyla hayır işlerinden insanların faydalarına kullanmak demektir. Vakıfların tarihi çok eskilere dayanmaktadır. İlk vakıf Peygamber Efendimiz tarafından kurulmuştur. Kendi hurma bahçelerini müslümanların yararlanması için bağışlamıştır. İşte o zaman vakfın temelleri atılmıştır. Vakıf tesisleri Osmanlılar zamanında en parlak devrini yaşamış. Cumhuriyet Devrinde durakladıktan sonra tekrar gündeme gelmiştir. Hayırsever müslümanlar emanet ettikleri han, hamam, köprü gibi yapılarını kullanılması için bağışta bulunmuşlardı. Onların bir çoğu yok olmuş, bir çoğu da zamanımıza kadar

⁶⁸ Halil İbrahim Özdemir ve Rıfık Kaymaz "Erzincanlılar Ansiklopedisi ". Doğu Yayınları, Erzincan, 2010, s.169.

⁶⁹ Ahmet Dumlu " Vakıfların Hizmeti" başlıklı köşe yazısı, Doğu Gazetesi, 22.09.2008.

gelebilmıştır.Bağışlanan bu vakıflar için bir de sözleşme yapıldı. Buna Vakfiyye adı verilirdi. Yani vakfin şartlarını bildiren bir nevi senet niteliği taşırdı. İşte bu Vakfiyyeler sebebiyle bugün bir çok vakıf eserleri dimdik ayakta durmaktadır.Son yıllarda vakfin değeri bir daha anlatılmış olduğundan yeniden vakıflar kurulmakta, kurulmuş vakıfları korumak için vakfiyyeler hazırlanmıştır.Değeri anlaşılan vakıfları tanıtmak ve hatırlatmak için bu hafta Vakıflar Haftası olarak tespit edilmiştir. Vakıfların yaşaması ile vatandaşımızın hizmetine sunulan bu işlerde islamiyetin izlerini bulmak ve görmek her zaman mümkündür.

...

Vakıf hayır işleri herkes için açık olan bir yerdir. Vakıflar hiçbir ayırım düşünmeden insanların ihtiyaçlarına cevap olabilecek birer kuruluş olarak düşünülmüş ve yapılmıştır. Hayırsever vatandaşlarımızın vakıflar yoluyla cami, okul, yurtlar yaparak hayır hasene defterlerinin açık olması için çalışmalıdırlar. Çünkü hayır yapan insanların mel defterleri kapanmamakta ve devamlı sevap yazılmaktadır. Faydalanan insanlar tarafından rahmetle anılmaktadırlar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
(ERZİNCAN FOLKLORUNA KATKILARI)
KÜLTÜREL FAALİYETLERİ
(KÖŞE YAZILARI, TV PROGRAMI, ARAŞTIRMALARI)

Ahmet Dumlu'nun romanlarındaki kahramanların tümü Erzincanlıdır, olaylar da genel olarak ya yaşanmış ya da tarihi olaylardır. Olaylar hep Erzincan'da geçmektedir. Dumlu kendisine anlatılan yaşanmış olayları ya da kendi başından geçen olayları genelde romanlarına ve yazılarına konu edinerek bizzat Erzincan Kültürünün yaşanmasında rol oynar. Sunduğu programlar, yazdığı yazıları ve yaptığı araştırmalarla da kültür elçisi gibi çalışmalar yapar.

İlk kitabı olan Tandır Gelin yazıldığı dönemde ilgi uyandırır ve bu durum Dumlu'yu yazın hayatına iter. Nitekim Oyalı Yazma adlı romanının önsözünde Dumlu şu ifadeleri kullanır;

Erzincan'ımızı tanıtmak, onun çeşitli yönlerini bu romanımda da sergilemek en büyük emelim olmuştur. Amatörce yazın hayatıma, halkın içinde yaşamış bir kişi olarak, yaşanmış öyküyü dile getirmiş bulunuyorum. Bu arada Erzincan'ın 1939 Depremini de romanımın içinde o günleri yaşayan kişi olarak ele aldım. Eğitim konularını da ihmal etmediğim bu romanımın da ilginizi çekeceğine içtenlikle inanıyor ve saygıyla armağan ediyorum⁷⁰

⁷⁰ Ahmet Dumlu, "Oyalı Yazma" Ermat Matbaacılık, Erzincan, 1980, s.3.

4.1.Köşe Yazıları

Ahmet Dumlu köşesini haftalık, bazı zamanlarda günlük yazardı. Son zamanlarında yaşının verdiği rahatsızlıklar nedeniyle yazılarını azaltsa da mutlaka yazardı.

Yazılarında güncel olaylardan, sağlık, ekonomi gibi konulardan ve Erzincan'ın sorunlarından sıkça bahsederdi.

Ahmet Dumlu'yu ben ellili yaşlarında tanıdım. Ellili yaşlarından itibaren yaklaşık 30-35 yıl gazetede beraber çalıştık. Uzun yıllar gazetemizde yazdı, arada bir Önsöz gazetesine de yazardı. Ben gazetenin editörü olarak yazılan köşe yazılarına arada bir göz atardım. Fikren ve zikren kendisine güvendiğim bir insan olduğu için yazılarına müdahale etmezdim. Kendisi güven veren, çok yönlü bir insandı. Özellikle Köy Enstitüsü mezunu olmasının verdiği yetenekle çok fazla konuda bilgi sahibiydi. Yazılarında güncel konulardan sıklıkla bahsederdi, eminim şu an hayatta olsaydı en güncel konu şu an 'Gazze Meselesi' olduğu için o da bu konuda yazmayı tercih ederdi.⁷¹

Yazmayı severdi, ilgisini çeken birçok konuda yazısı vardır. Bu konuda kızı Gülsen Dumlu şöyle söyler:

Babam yazmayı çok severdi. Evde konuşulan güncel konuları mutlaka yazıya geçirme arzusu duyardı. Evde sürekli daktilo sesi işitirdik. Annem arada bize şakayla "Konuştuklarınıza dikkat edin, babanız yazar" derdi. Son zamanlarına kadar sürekli olarak yazdı. Çok engin bilgisi vardı, bunu insanlarla da paylaşmak isterdi.⁷²

⁷¹ Çiğdem Gördüsev, Halil İbrahim Özdemir 13.11.2023 tarihli görüşme, Erzincan.

⁷² Gülsen Palabıyık ile 15.11.2023 tarihli görüşme.

Ayrıca Dumlu'nun Sarı Basın Kartı da bulunmaktaydı.

Görsel 4. 1: Dumlu'ya ait Sarı Basın Kartı

4.2. TV Programı

Hazırlayıp sunduğu ‘‘Tandırbaşı’’ adlı programda Erzincan’ın folklorunu tanıtmaya gayret ederdi. O gün Erzincan’a ait fıkralar anlatılır, türküler, maniler söylenir, eski Erzincan hakkında sohbetler edilirdi. Erzincan’ın herhangi bir yöresine ait ileri gelen kişileri programda konuk ederdi. Programda tamamen Erzincan ağızı konuşulurdu. Eskiler yad edilir, eski gelenekler gün yüzüne çıkarılırdı.

4.3. Araştırmaları

Ahmet Dumlu gazeteciliğinin yanında Erzincan’daki Ermeni Soykırımı’na ait araştırmalar yapmış, bazı bilgi ve belgelere kendi çabasıyla ulaşmış ve Ermeni Soykırımı hakkında da iki adet kitap yazmıştır.

Araştırmaları esnasında toplu mezarlar bulmuş ve bu mezarlar da Ankara’dan gelen uzman bir heyet tarafından tasdik edilmiştir.

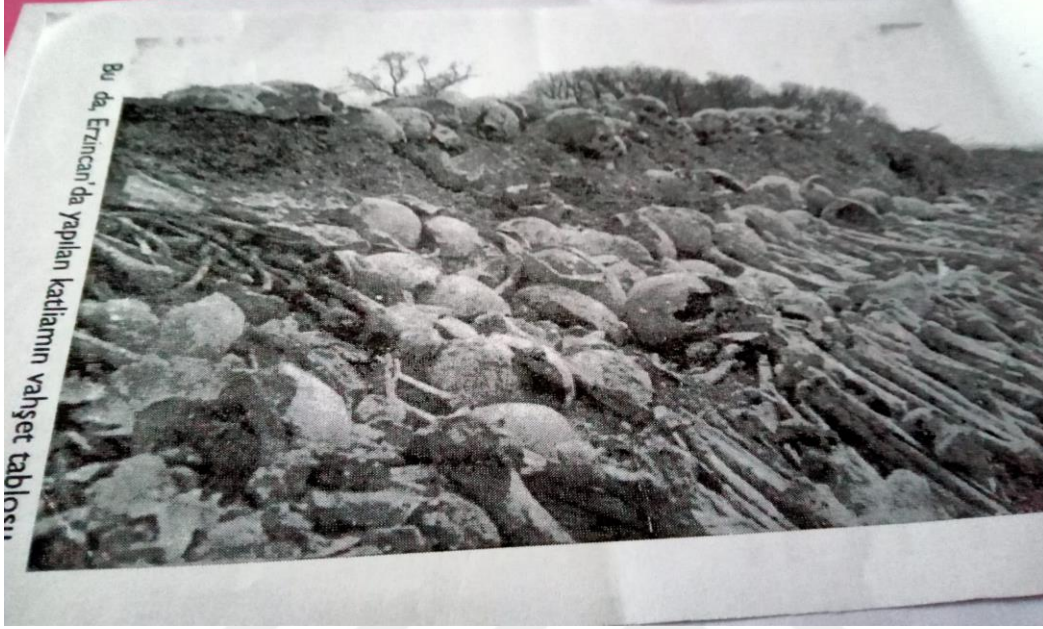
Bu konuda ‘Ermeniler ve Katliamları’’ adlı kitap da yazmıştır. Kitabının önsözünde Dumlu’nun ifadesiyle: “Her Türk’ün bilmesi gereken gerçek vesikalar ve tarihi ve gerçek belgeleri toparlamaya çalışır.”

Dumlu kitabının önsözünde araştırmasıyla ilgili olarak şu şekilde bahseder:

Her Türk’ün bilmesi gereken gerçek vesikalar ve tarihi kişilerin gördükleri, yaşadıkları olayları sergilemeye çalıştığını, bunun milli bir görev olduğu inancında olduğunu ve Atatürk’ün de :<<İstiklal ve hürriyet aşkı milletler için, ızdırıp anılarını ve ızdırıp sebepleri, amilleri ibret alıp da tetikte durmak için

*daima hatırlanmalıdır>>sözünün icabını yerine getirmek gayreti içinde olduğunu belirtir*⁷³

Görsel 4. 2: Dumlu'nun Ulaştığı Ermeni Soykırımına Ait Toplu Mezarlar

Dumlu ‘‘Ermeni İsyancıları’’ adlı araştırma kitabında ise; Ermeni soykırımının asılsız olduğunu ve Ermenilerin mesnetsiz iddialarına cevap vermek için yazdığını dile getirmiştir. Kendisi bu iddiaların asılsız olduğunu ispatlamak için bizzat araştırmalarda bulundu.

Ermenilerin Türkiye’de çıkardıkları isyanları ve çekilen acıları ve Türklere yapılan mezalimleri bilip devamlı hatırdı tutma zorunluluğunun bilincinde hareket edilmesi gerektiğini ifade eder.⁷⁴

Dumlu’ya göre Ermenilerin yaptığı zulümlere susarak sessiz kaldıkça millet olarak onlara cesaret vermekteyiz. Bu iddialarının asılsız olduğunu bilgi ve belgelerle kanıtlamaya çalışarak Atatürk’ün sözünü bu konuda kendine düstur edinerek araştırmalarını sürdürür. Geçmişteki acılı günlere ışık tutmak daima sıcak tutup onları hatırlamak gelecekteki yalan iddiaların cevabını vermenin hayati ve milli bir önem olduğunu savunur.

⁷³ Ahmet Dumlu; ‘‘Belgelerle Ermeniler ve Katliamları’’ Erzincan,1983.

⁷⁴ Ahmet Dumlu; ‘‘ Ermeni İsyancıları’’ Erzincan,1983.

Dumlu bu durumu Doğu Gazetesindeki köşe yazısına da taşımış ve yazısında şu ifadeleri kullanmıştır.

Geçtiğimiz günlerde ilimizde Ermeniler hakkında bir panel düzenlenmişti. Panelde Ermeniler her yönüyle anlatıldı. Çok iyi ve isabetliydi. Böyle konuları gençlerimize, halkımıza anlatmanın elbette büyük faydaları olacak Ermeni yalanlarına cevap verecek duruma insanımızı getirmek gerekir. Paneli düzenleyen ve panelde konuşmacı olan tüm arkadaşlarıma teşekkür ediyorum. Bu panel için gelen arkadaşlarımız da vardı hepsine teşekkür ediyorum. Yalnız ben şuna dikkat çekmek istiyorum. Erzincan'da Ermeniler hakkında panel yapılıyor da Ermenilerin Erzincan'da yaptıkları katliamdan bir nebze söz edilmemesi dikkatimi çekti. Ermenilerin Erzincan'da yaptığı katliamları yalnız başlıklarıyla belirtmek istiyorum. En azından konunun daha gerçekçi anlaşılması bakımından önemli olacağına inanıyorum.

18 Ocak 1917'de Rus askerlerinin çekilmesiyle evvelce gizli yaptıkları katliamları aleni yapmaya başladılar.

- 1- Değirmenköy'de insanları katlettikten sonra camiyi yaktılar.*
- 2- 12 Şubat 1917'de harbiye kışlasına, Askeri mahvile, Halil Bey'in, Vahit Bey'in konaklarına insanları doldurarak yaktılar.*
- 3- Keçeci Hasan Efendi'nin evinde 11 insanı feci şekilde katlettiler.*
- 4- Demirci Zahit Usta'yı parça parça edip, her parçasını bir ağaca astılar.*
- 5- Sarıgöl köyünde 15 kişiyi duvara çivileyerek ayakları altında ateş yakarak, kızartarak öldürdüler.*
- 6- Gebe kadınları karınlarındaki çocukları süngülerle çıkararak onlarla eğlenmeye başladılar.*
- 7- Pala Yusuf adında ihtiyar bir adamı diri diri kazığa oturtular, adam bağıra bağıra can verdi.*
- 8- 31 Ocak 1917'de 650 kişiyi katlederek kuyulara doldurdular. İkinci gün 735 kişiyi de aynı yerde aynı şekilde kesi kuyulara doldurdular. Bunu doğrulayan Rus generali Olitze Liyetze kuyulara seksener kişi doldurulduğunu kuyuların sayısının 200'ün üzerinde olduğunu beyan etmiştir.*
- 9- Terzibaba'nın batısında Taşdirek semti olarak Ermeni mahallesinin önünde bulunduğu kuyuda 80 cesedin çıkması bunu doğrulamaktadır.*
- 10- Karcı Yusuf'un Terzibaba semtindeki kar kuyularına insanları kesip istif edildiği beyan edilmektedir.*

11- *Bahçeli köyünden Yusuf Hanözü'nün kesilmek için kuyunun başına götürüldüğünü ve başka bir Ermeninin onu kurtardığını anlatması*

12- *Kıtmanalı(Ilidere) köyünden Firdes'in anlattıkları, köyün erkeklerinin katledilmesi*

13- *Lepo'nun konağında insanların katledilmesinin anlatılması*
*Ve daha burada sayamayacağım birçok katliamdan söz edilseydi, konunun daha ilgi çekici olacağını vurgulayarak yazıma son veriyorum*⁷⁵

Dumlu, kendi çabalarıyla yaptığı araştırmalarından, dinlediği ifadelerinden ve bulduğu kuyulardan bahseder. O dönemde bu konunun aydınlatılmasında da rol oynar.

Dumlu'nun anlattıklarını destekler nitelikte olan bir videoda Kazım Karabekir'in kızı Timsal Karabekir katıldığı bir TV programında şunları anlatır:

*Babam dedi ki; Erzurum'a o kadar yaklaştım ki diyor, artık insanların dişlerini görecektik kadar yakınlarına geldim, hepsi gülerken beni karşıyorlar. Biraz daha yaklaştığım zaman orada da bir gayri tabiiyet hissettim. Bu insanlar hiç kılmıdamıyordu. Daha yaklaştığım zaman ızdırapla gördüm ki; her biri canlı canlı birer kazığa oturtulmuştu, ızdıraptan kasılmıştı, yüzleri gülmüyordu. Allah benim gözümün gördüklerini dünya üzerindeki hiçbir göze göstermesin. Bunu Ermeniler yapmış. Bu zulümlerinden sadece bir tanesi. Dile getirmeyi insan, yani yüreği gerçekten acıyor. Ama işte gelin görün ki bugün bir özür kampanyası ortada geziyor. Bizim özür dilemeye gerçekten ihtiyacımız var ama Ecdadımızdan, Size layık olamadık diye ecdadımızdan, Ermenilerden değil.*⁷⁶

Bir başka ödül alan kitabı ise “Bizim Yunus” adlı kitabıdır. Bu kitabında da Yunus Emre'ye farklı açılardan kendi üslubuyla yazar. Bu kitabı Erzincan Valiliği tarafından ödüle layık görülür.

Bu konuda Ünal Tuygun şunları dile getirir:

⁷⁵ Ahmet Dumlu “Erzincan'daki Ermenilerin Yaptığı Katliamlar” adlı köşe yazısı, Doğu Gazetesi, 05.05.2008.

⁷⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=emC-8CT-a7s> / 24.01.2024.

Ahmet Hoca bir gün belediyeye geldi. Bizim Yunus adında bir kitap yazmış. Kitabı inceledim. Yunus Emre'nin kitabını yazmış. Düşündüm Yunus Emre hakkında yazılmış bir sürü kitap var bu kitap da Erzincan'la alakalı değil, hocanın yazma tarzı da değil. Hoca'ya nasıl diyeceğimi de bilemedim. Dönemin belediye başkanı Talip Kaban Bey'e götürdüm, durumu anlattım. Hocayı kırmayalım dedik o dönem Kültür Müdürlüğü'ne müracaat ettik 1000 tane bastırdık, dağıttık. Hoca gitti o kitabıyla da valilikten ödül aldı.⁷⁷

Dumlu köşe yazılarında güncel konulardan, geleneklerden ve eskilerden bolca bahsetti. Köşe yazılarını son zamanlarına kadar aksatmadan yazdı. Halkı bilinçlendirmek amacıyla kalemini sıklıkla kullandı. Geleneklerini yaşatmak için Televizyon ve radyo programları yaptı. Bazen de yerel kanallara konuk olarak anlatmaya çalıştı. Eski zamanlardaki Erzincan günlerini programlarda ve köşe yazılarında yad etti.

Dumlu araştırmalarını bizzat kendi yürüttü. Topladığı delilleri kitap haline getirdi özellikle Ermeni Soykırımı konusundaki araştırmalarına yoğunlaştı. Bu konuda konferanslara konuk olarak delillerde Ermenilerin iddialarının yalan olduğunu ispatlamaya gayret gösterdi.

Kısaca Dumlu; folklor çalışmalarının tamamını Erzincan'ın kültür ve geleneği için yaptı. Çünkü Dumlu' ya göre kültürü olmayan bir millet yok olmaya mahkumdu. Tüm gayreti kendisinin Kurtuluş Savaşı sonrası ve 1939 Erzincan Depremi sonrasında yaşamış olduğu zorlukların anlaşılması ve tarihten ders alınarak vatanın, kültürün, millet sevgisinin artarak devam etmesini sağlamaya çalışmak olmuştur.

⁷⁷ Ünal Tuynun ile Yapılan Görüşme 25.01.2024 (Bakınız Ahmet Dumlu'nun ödülleri s.72)

BEŞİNCİ BÖLÜM

(ERZİNCAN FOLKLORUNA KATKILARI)

ESERLERİ, KİTAPLARININ KONU ÖZETLERİ VE KÖŞE

YAZILARI

5.1. Araştırma Kitapları

5.1.1. Arıcılık (1981)

Dumlu'nun Pamukpınar Köy Enstitüsünden sonra Arıcılık ile ilgili yazdığı kitabıdır. Arıları, Arıcılığı ve Arıcılığın nasıl yapıldığını anlattığı kitabıdır. Bir süre MEB'de ders kitabı olarak okutuldu.

Dumlu Arıcılığı ve Arılarla uğraşmayı severdi. Bu sayede birçok insana da faydalı oldu ve birçok yerde arıcılık öğretti. Bu kitabı 20 Temmuz 1981 Tarih ve 2091 Sayılı T.O. Yardımcı Ders Kitabı olarak tavsiye edilmiştir.

Dumlu'ya göre her insan bildiğini, gördüğünü yazarak etrafına faydalı olması, toplumların yetişmesi yönünden büyük önem taşımaktadır.⁷⁸

Dumlu Arıcılık ile ilgili araştırma kitabının bölümleri şu şekildedir:

1. Dumlu arıcılığa nasıl başladığını anlatır,
2. Arının bilinmesi gereken özelliklerinden bahseder,
3. Arıcılık için gereken malzemeleri yazar,
4. Arıcılığın kovan ve diğer işlemleri hakkında bilgi verir,
5. Arının cinsleri hakkında bilgi verir,
6. Arıların bakımları, hastalıkları ve petekleri hakkında bilgiler verir,

⁷⁸ Ahmet Dumlu, "Arıcılık", Özsoy Matbaacılık, 1981, Erzincan, s.1-II

7. Bal alma aşamaları,
8. Balın faydaları, hakiki ve hileli balın özellikleri hakkında bilgi verir.
9. Nerede arıcılık yapılması hakkında bilgi verir,
10. Arıcılıkta dikkat edilmesi gereken hususlardan bahseder,
11. Arıların varlığı, önemi ve insan hayatına olan etkilerini yazar,
12. Kimlerin arı besleyebileceğinden bahseder.

Kitabın içeriği bu şekildedir. Dumlu kitabının önsözünde işin teknik yönünden çok pratik şekilde nasıl kolayca arıcılık yapılabileceğini anlattığını belirtir.

Arıcılık ile ilgili diğer kaynak kitapları da bizzat Dumlu kitabında belirtir. Halk arasında yetişmiş bir insan olarak, halk dilinde ve halkın anlayacağı şekilde deyimler kullanarak anlatmaya çalıştığını, arıcılık ile ilgilenmek isteyenlerin kestirip atmaması gerektiğini Dumlu önsözünde ifade eder.

Ayrıca Dumlu Arıcılık kitabında kendi arıcılık aşamalarından bahseder. Arıcılık yapmak isteyenlerin sabır ve sebatla devam etmesi gerektiğini vurgular.

Bölgede mutlaka bir Arıcılar Derneği'nin veya da Kooperatifinin bulunması gerektiğini ifade eder.

Ayrıca kitabının hiç arıcılık yapmayanlar için de balın faydalarını öğrenmek isteyenler ve kendini yetiştirmek için faydalı olabileceğini belirtir.

5.1.2. Belgelerle Ermeniler ve Katliamları (1983)

Dumlu bu kitabında Ermenilerin Katliam iftiralarına karşı gerçek bilgi, bulgu ve belgeleri bir arada toplayarak kitap haline getirir.

Ermenilerin tarih boyunca piyon gibi kullanıldığından bahseder. İlk olarak Fransa'nın Osmanlı üzerindeki emellerini gerçekleştirmek için maşası olduklarını detayları ve nedenleriyle birlikte yazar. Daha sonra Ruslar ile Ermenilerin çıkar ilişkilerini ortaya döker. Ermenilerin çıkarları için bir çok Avrupa ülkesinden (İngiltere, Fransa,...) Türklere karşı yalan ve iftiralarla yardım çağrısı yaptıklarını yazar.

Ermeni katliamlarını ispatlamak için gelen kurulları ve onların hazırladıkları raporları anlatır. Ermenilerin iddialarının asılsız olduğu delillerini sunar. Olayları bizzat yaşamış kişilerle yaptığı röportajları da kitabına fotoğraflarla birlikte ekler.

Ermenilerin kurdukları zararlı cemiyetlerin nasıl çalıştığını yazar. Çıkardıkları isyanları detaylıca anlatır. (1.Erzurum İsyanı, 2. Sasun İsyanı,3.Bab-ı Ali İsyanı,5.Zeytun İsyanı, 6. Van İsyanı, 7. Osmanlı Bankası Baskını . . .)⁷⁹

Ermeniler arasındaki belgeler yeri ve tarihiyle beraber yazılarak, isyanların ne şekilde tertip edildiğini ispatlar.⁸⁰

Ermenilerin tarihçesini, amaçlarını ve yaptıklarını detaylıca kitabında ele alır.

Son olarak da Ermenilerin kurmuş oldukları örgütlerin yurt dışı faaliyet yerleri (Paris'ten Viyana'ya; Beyrut'tan Sidney'e kadar) ve faaliyetleri hakkında bilgiler verir.

5.1.3. Ermeni İsyanları (2001)

Dumlu,'nun Ermenilerle ilgili yazdığı 2. Araştırma kitabıdır.

Kitabında ilk olarak Ermenilerin kökeninden bahseder. Ermenilerin aslında köklü bir millet olmadığını Osmanlı'nın hoşgörülü devlet yönetimi sayesinde kültürel birikim elde ettiklerini ve bu birikimi kullanarak Tanzimat Fermanı yayımlandığında da üstün haklara sahip olduklarını ifade eder. Hatta Amerika'da yayımlanan “İnsanlar Böyledir” adlı kitapta Ermenilerin tarih boyunca sürekli olarak esaret altında yaşamakta olduklarını ifade eder.⁸¹

Kitabın sonraki bölümünde Ermenileri isyanlara hazırlayan olayların detaylarından bahseder ve olayların perde arkasını belgelerle sunar. Ermenilerin kurmuş oldukları komiteleri tanıtır, çıkardıkları isyanları detaylarıyla anlatır, Erzincan'da yaptıkları çete faaliyetlerini gözler önüne serer. Canlı şahitlerle röportajlar yaparak Ermenilerin yaptığı katliamları fotoğraflarıyla sunar.

Dumlu bu canlı şahitleri Doğu Anadolu'nun şehirlerini (Van, Iğdır, . . .) karış karış gezerek bulur. Araştırmalarından elde ettiği bilgi, belge ve toplu mezar fotoğraflarını da kitabına ekler. Canlı şahitlerin yaşamış olduğu olayları anlatır. Erzincan'ın köylerinde yapılan mezalimleri de kitabında yazar.

⁷⁹ Ahmet Dumlu, “Kahraman Yetim”, Ermat Matbaacılık, Şubat 1983, Erzincan, s.51-56

⁸⁰ A.g.e., s.96-99

⁸¹ Ahmet Dumlu,” Ermeniler ve İsyanları”, Ermat Matbaacılık, 2001, Erzincan, s.7.

Bu kitap bir önceki Ermeni Katliamı araştırmalarının genişletilmiş ve güncellenmiş halidir. Dumlu'nun kitabının önsözünde de belirtmiş olduğu gibi amacı Ermenilerin asılsız iddialarına ve yalanlarına cevap vermek için canlı şahitler, fotoğraflar, toplu mezarlar, bilgi ve belgelerle iddialarını çürüterek gelecek nesillere doğru bilgi aktarımını sağlamaktır. Çünkü Dumlu 'ya göre tarihini bilmeyen, kültürünü ve dinini yaşatamayan milletler yok olmaya mahkumdur.⁸²

5.1.4. Erzincan'da İz Bırakanlar (1998)

Dumlu bu kitabında Erzincan'a emeği geçen geçmişten günümüze kadar (1996 yılına kadar olan) hizmetler sunan özellikle 1939 depreminden önce Erzincan tarihi ve kültürel değerleriyle şehrin yetiştirdiği tüm portreleri tanıtmaya çalışır. Ayrıca eski dönemlerdeki Erzincan silüetini, Erzincan'ın tarihi değerlerini, yapılarını ve tarihçesini (depremlerde yıkılmadan önceki ve sonraki haliyle birlikte) sunar.

Kitap Erzincan'ın tarihi ve kültürel birikimini ve Erzincan'a katkı sunan Erzincanlı önemli şahsiyetleri (1996'ya kadar) araştırmak isteyen tüm herkes tarafından kullanılabilecek kaynak kitap niteliğindedir.

Kitaptaki bölümler şu şekildedir:

1. Bölüm Erzincan'ın Tarihi Eserleri
2. Bölüm Erzincan'ın Yetiştirdiği Devlet Adamları
3. Bölüm Kongre Üyeleri
4. Bölüm Erzincanlı Musiki Değerler
5. Bölüm Hayatta Olan Erzincanlı Devlet Adamları (1996'ya kadar)
6. Bölüm Erzincanlı Doktorlarımız
7. Bölüm Erzincanlı Şair, Yazar ve Gazeteciler
8. Bölüm Seyahatnamelerde Erzincan
9. Bölüm Eski Erzincan Mahalleleri

5.1.5. Bizim Yunus

Dumlu'nun Erzincanlı şairlerin hayatını ve eserlerini konu aldığı kitabıdır. Bu kitabı sayesinde Erzincan Valiliği tarafından ödül almıştır.

⁸² A.g.e. s.3.

Dumlu'nun Yunus Emre'nin hayatını ve eserlerini konu aldığı kitabıdır.

Yunus Emre'yi bir de kendi diliyle, kendi üslubuyla anlatmıştır. Kitap Erzincan Belediyesi Kültür Müdürlüğü tarafından basılmıştır.

Dumlu kitabında Türk toplumunun her zaman dünyada sevilen kişileri yetiştirme değerine sahip olduğunu belirtir. Bu değerlerden birinin de Yunus Emre olduğu düşüncesinden hareket ederek onun hayatını ele aldığını yazar.⁸³

Yunus Emre'nin hayatı, dervişlik yolunda yaşadıkları, beyitleri, dörtlükleri ve şiirleri yer alır.

Kitabının adının “Bizim Yunus” olma sebebinin hocası Tapduk Emre'nin sözü olduğu için bu ismi uygun gördüğünü yazar.

Dumlu 'ya göre;

Yunus Emre hepimizin sevdiği şairi ve aynı zamanda evliyasıdır. Bizim Yunusumuzdur. Yunus Emre'nin fikirlerinin her zaman yaşaması toplumumuz için gerekli dersler açısından önem taşımaktadır.

Yunus Emre'nin Türk şiirini İslam hamurunu yoğuran bir bütün yapan şair ve memlekete büyük emekler vermiş evliya olması yanında; Türk adet ve törelerinin yayılmasında, taze kalmasında büyük hizmetler vermiş ermiş bir insandır.

O; şiirleri ile insanları kötülöklere sapmaktan geri bırakmış ve onları İslam ahlakına yönlendirmiştir. Ermiş kişi olmasına rağmen daima kendisini küçük görmüş Hakkın vuslatına eren kişiliğiyle ile değer kazanmıştır. Yunus Emre'nin dili sevgi dilidir.

Dumlu Yunus emre gibi değerlerin Siyonizm'in pençesinden kurtarmak gerektiğini önemle vurgular. Türk İslam toplumu olarak bu gibi değerli kişilere sahip çıkmak gerektiğini önemle vurgular.

Dumlu araştırmalarının birçoğunu derleyip kitap haline getirdi. Araştırmalarını bizzat kendisi yürüterek kaynakça kitapları okuyarak ve kaynak kişilerle görüşerek araştırmalarını bir araya topladı. Yazmış olduğu araştırma kitaplarının her birisi birer bilgi ve araştırma kaynağı niteliğindedir.

⁸³ Ahmet Dumlu,”Bizim Yunus”, Özsoy Matbaacılık, 1994 , Erzincan, s.1-4.

5.2. Romanları

5.2.1.Bahar Kelebekleri (2005)

Dumlu bu romanında tamamen kendi yaşadığı hayatın bir bölümünü yazdığını ve kültürümüzün unutulmakta olan kısımlarını özellikle aktarmaya çalıştığını ifade eder.

Her zorluğun çarelerinin bitmeyeceği inancını belirtmeyi vurgulamayı amaç edinir.

Türk ve Osmanlı kültürünün yaşanmasında bu romanının rol oynadığını belirtir. Öğrencilerine “Kelebeklerim” dediği için romanına da “Bahar Kelebekleri” ismini koymuştur.

Romanda;

Kendi köy öğretmenlik yaptığı yıllarda köyde yaşadıklarını roman haline getirmiştir.

Köye ilk girdiğindeki izlenimlerini,

Köyde okul olmadığı için köye ahırdan bozma okulu bizzat inşa etme sürecini ve okul yapımının zorluklarını, okul malzemelerinin temin edilmesi sürecini,

Öğrencilerinin okula ilk geldiği zamanki izlenimlerini,

Bütün öğrencilere önlük diktirmek için kalıpları bizzat çizdiğini,

Köyde yaşadığı Türk-Osmanlı ahlakını ve kültürünü köylülerin nasıl yansıttıklarını,

Romanın sonunda da yaşadıklarını diğer öğretmen arkadaşlarıyla paylaşmasını yazar. Köy yollarını yaptırmasından ve başka köye tayin sürecinden bahseder. Bu köyde yaşadıklarını arkadaşına özetler. Köyde tekrar okulu tamir edişinden, maalesef ki köydeki evine hırsız girmesinden ve ilk öğrencilerine “Bahar Kelebekleri”ne duyduğu özleminden bahseder. Bu çalışmaları yaparken en büyük desteği ailesinden ve yakın arkadaşlarından gördüğünü ifade eder. En sonunda da Şeker İlköğretim Okulu’nda yaptığı idarecilik ve öğretmenlik yıllarını kısaca özetleyerek “Kelebekler”inden ayrılış sürecini ve 37 yıllık meslek hayatını acısıyla tatlısıyla noktalama sürecinden bahseder.

5.2.2. Bizim Ayvan (1998)

Dumlu bu romanında Anadolu'nun saf , temiz ve mert insanlarını konu alır. Milli romanlarımızdandır. İnsanların nasıl badirelerden geçerek bugünlere geldiğini, kültürümüzün nerelere kadar uzandığını anlatmaya çalışır. Romanın yazım amacı Türk kültürüne katkıda bulunmak olduğu için roman Erzincan ağzıyla yazılmıştır. Romanda milli hislere ve kültüre önem verilerek çevresinde gelişen olaylar anlatılır.

Roman küçük yaşta babasını kaybederek yetim kalan köylü Dursun ve Zengin ağa kızı Ayşe'nin saf ve temiz aşkını anlatır.

Dursun'un babası Sefil Ahmet köyün deresinin yanında kulübede yaşayan ve odunculuk ve pazarcılıkla geçinen bir adamdır. Annesi Firdes de orakla ekin biçerek evin geçimine katkı sağlamaktadır. Kısacası Dursun fakir ve köylü bir ailenin çocuğudur. Ayşe ise köyün zenginlerinden Hüseyin Ağa'nın küçük kızıdır.

Dursun'un ailesinin umudu Dursun'un bir an önce büyüüp onları bu sefil hayattan kurtarmasıdır. Ancak Dursun delikanlı çağına geldiğinde komşularının kızı Ayşe'yi kurundan su alırken görür ve âşık olur. Ayşe de Dursun'a karşı hislerini bir süre sonra gizleyemez. Bir süre sonra da Dursun'un babası vefat eder. Dursun artık hem yetim hem de fakirdir. Ancak ne var ki Ayşe'nin babası Dursun gibi köyün sefil fakirine kız veremez. Bu düşüncelerle Dursun yemeden içmeden kesilir. Dursun arada Hüseyin Ağa'nın tarlasında da gündelik olarak çalışmaktadır. Bir gün tarlada çalışırken Dursun Ayşe'yi görür ve ona parmağındaki tel yüzüğü hediye eder. İki genç kendi aralarında nişanlanırlar. Ayşe de Dursun'a mendilini verir. Dursun bir süre sonra askere gider. Cephede kahramanca savaşırken yaralanır ve baygın düşer, onu gören bir aile yanlarına alır ve bakımını yaparlar. Ailenin kızı Asiye de Dursun'a bu sırada âşık olur. Köyde Dursun'un annesi Firdes de gördüğü Dursun'la ilgili kötü rüyaları anlatırken Ayşe duyar ve baygınlık geçirir. Ayşe'nin Dursun'u sevdiğini tüm ailesi de öğrenir. Dursun bir süre sonra köye döner, Dursun'un döndüğü haberi de köye yayılır. Firdes biçare Ayşe'yi ister ama Hüseyin Ağa tabi ki kızını fakir oğlana vermez. Araya hatırlı birilerini koyarlar Hüseyin Ağa vermeye razı olur ancak şartları çok ağırdır. Dursun'un karşılaması imkansızdır. Dursun gurbete gitmeye karar verir. Gemiye binerek İstanbul'a doğru yol alırken Dursun'u gemi batıyor diye uyandırırılar. Gemi gerçekten de batmak üzeredir ama bir süre sonra hava düzelir ve gemi de gideceği yere ulaşır. Dursun bir yıl kadar çalışır

ancak parasını hırsıza kaptırır. Bir yıl kadar süre geçtikten sonra hala Dursun'dan haber gelmeyince köyde dedikodular başlar. Bir süre sonra Dursun köye döner. Hüseyin Ağa artık düğün masraflarının hepsini de karşılayarak gençleri muratlarına erdirmek istediğini söyler. Dursun sevinçten yere göğe sığamaz. Düğün günü gelip çatar. Köyde gelin içeri girerken töre gereği damat eyvana çıkar ve gelinin başına elma atarlar. Dursun elma atmak için eyvana çıkar, elmayı attıktan sonra düğün yerine geri dönmek ister, eyvandan atlayacakken merdivenin olmadığını görür ve mecburen bacadan atlar. Atlarken ayağında sızı hisseder ancak düğün heyecanı ile umursamaz. Düğünden sonra iyice fenalaşır. Ayşe gelinliğiyle eve girdikten sonra Ayşe'nin kollarında can verir. Ayşe Dursun'un bu halini görünce feryat eder. Gelinliğini çıkarıp kefen olarak Dursun'a örter. Köylüler de çok üzülürler. Ayşe sık sık Dursun'un mezarına giderek başına topraklar savurur, ağlaya ağlaya mezarda bayılır. Bu durum aylarca sürer. Ayşe tanınmayacak hale gelene kadar zayıflar, bir süre sonra Dursun'un mezarı başında son nefesini verir. İki genç bu şekilde dünyalarını değiştirerek kavuşurlar.

5.3.3. Tandır Gelin (1979)

Dumlu bu romanında Erzincan yöresinin adet ve törelerini sergiler. Erzincan'ın özel şivesini ve ailedeki sadakati anlatır. Roman tamamen yaşanmış gerçeklerden alınarak Doğu kültürünün yaşantısını anlatır. Romanın amacı genç, yaşlı herkese hizmet vermektir. Romanda milli birlik ve beraberliğe ve dini inanışların üstünlüğüne de vurgu yapılmıştır.

Roman fakir bir aile olan Hatice ve Mehmet'i anlatarak başlar. Mehmet yoksul ve gündelik işlerde çalışan köylüdür. Eşi Hatice ise kocasına son derece bağlı bir Anadolu kadınıdır. Uzun kış günlerinde Hatice ve Mehmet yokluk içinde ve huzurlu bir aile olarak yaşamlarını sürdürme gayreti içerisindeyler. Bir gün Mehmet işten dönerken üzerinde palto olmamasına rağmen Hatice'ye pabuç alır. Hatice son derece mutlu olur ancak Mehmet'in öksürüğü günden güne artmaya başlar. Mehmet Hatice'nin ısrarı üzerine şehre doktora gider ve doktor ince hastalığa yakalandığını ve derdinin bir çaresi olmadığını söyler. Mehmet bunu gizler hamile olduğu için Hatice'ye söyleyemez.

Daha sonra Hatice bir erkek çocuk dünyaya getirir. Adını Mahmut koyarlar. Kısa bir süre sonra da Mehmet hasta yatağından kalkamaz ve son nefesini verir. Bir süre sonra da kollarında dayanılmaz ağrılar başlayan Hatice de Mahmut çocuk yaşlarına geldiğinde

Mehmet'i rüyasında görür ve o gün ruhunu teslim eder. Mahmut hem annesiz hem de babasız kalır. Yakından akrabaları da olmadığı için Mahmut'un bakımını konu-komşu üstlenir. Mahmut sokakta oynarken hangisi denk gelirse evine götürür ve bakımını yapar.

Bir gün köyün sakinlerinden Hacı Selim Efendi Mahmut'u evine alıp büyütmeye karar verir. Kendi oğlu Cemil'le deyakın yaşlarda olduğu için birlikte büyüyeceklerini düşünür hem de elinin gözünün hayrını yerine getireceğine kara verir. Böylece yıllar geçer, Mahmut da büyüüp dikkatleri üzerine çeken bir delikanlı olur.

Bir zaman sonra köyden Kâmil Dayı hastalanır. Kâmil Dayı'yı şehre hastaneye götürmek için öküzlere Cemil ve Mahmut da kızıak yaparlar ancak Kâmil Dayı'nın o gece vefat ettiğini kızı Tandır'dan öğrenirler. Mahmut da bu sırada Tandır kızı görür ve âşık olur. Tandır da Mahmut'a vurulmuştur. Aradan biraz zaman geçtikten sonra Mahmut'un askere gitme zamanı geldiğinde iki genci evlendirmeye karar verirler. Böylece Tandır Kız köyde Tandır Gelin olarak anılır olmuştur. Çok geçmeden Tandır Gelin'in bir de oğlu olur, oğlanın kırkı çıkmadan Mahmut'u askere alırlar. Tandır Gelin de annesinin evine gider. Bu şekilde aradan yedi yıl geçer ama Mahmut'tan bir haber gelmez. Üstelik köyde Mahmut'un öldüğüne dair dedikodular da çıkmaya başlar. Mahmut'un oğlu Kâmil de sürekli olarak babasını sorup durmaktadır. Bu şekilde 3 yıl daha geçer, artık Mahmut gideli on sene olmuştur. Bu sırada Mahmut ile Cemil de askerde Halep 9. Kolordu Komutanlığı'na asker olarak verilmişlerdir. Cemil cephede şehit düşer. Böylece köyden 14 yıl olmuştur. Bir zaman sonra köydeki Süleyman Çavuş'un oğlu Yakup'u ailesi evlendirmek ister. Yakup'un evvelden beri Tandır'da gözü vardır. Onu isterim diye tutturur, Yakup'un ailesi bu duruma razı olmaz. Yakup ve arkadaşları da Tandır'ı kaçırmak için plan yaparlar. Bu sırada Tandır'ın oğlu Kâmil de ateşler içinde yanmaktadır. O akşam Yakup ve arkadaşları köyden gece vakti Tandır'ı kaçırmaya kalkışır ancak Tandır ile baş edemezler, bırakıp kaçarlar. O günden sonra Tandır Hacı Selim Efendi'nin evinde kalmaya başlar.

Bu sırada Mahmut da cephede ağır yaralanır. Onu hastaneye yatırılırlar. Bu sırada ona bakmakta olan Meryem Hemşire de Mahmut'a âşık olur ama Mahmut ona yüz vermez. Bir süre sonra Mahmut iyileşir kumandanı onu memleketine yollamak ister Mahmut Cemil'i düşünerek ailesine ne diyeceğini bilemez. Aradan biraz zaman geçtikten sonra köy yollarına düşer. Köyde de durumlar vahimdir. Rusların köyü basacağını duyan

köylüler hep beraber köyden göçmeye karar verirler. Erzincan Ovası insan seline döner. Bu sırada Ruslar da burayı bombalarlar bazı köylüler ovada şehit düşer, köylüler tekrar köye dönmeye karar verirler ancak bu sırada köyü Ermeniler basmıştır. Ermeniler türlü türlü bahanelerle insanları kurşuna dizmektedirler. Bir gün Hacı Selim'i de öldüresiye döverler ve daha fazla dayanamayan Hacı Selim birkaç gün sonra vefat eder. Birkaç gün sonra da Tandır Ermenilere esir düşer. Ermeni kumandanına oyun ederek köye geri döner. Bu sırada Mahmut da gemiyle yolculuk etmektedir. Yolculardan birinin yardımıyla memleketine ulaşmaya çalışır. Uzun ve meşakkatli yolculuktan sonra evine ulaşır. Kapıyı vurur ancak Tandır onu tanıyamadığı için eve almaz. Mahmut oğlu Kamil'i tıpkı kendisine benzediği için hemen tanır ve bağrına basar. Böylece Mahmut sevdiği Tandır'ına ve ailesine kavuşur. İşte yaradan sadık sevgilileri önünde sonunda kavuşturmuştur.

5.2.4. Kahraman Yetim (2003)

Dumlu bu romanında toplumun acı gerçeklerini ve yaşanan olayları anlatır. Bunun yanında çileli geçen iki gencin hayatlarını Kurtuluş Savaşı'nın kahramanlık hikayeleriyle birlikte yazar. Bu roman da yaşanmış gerçek olayların Dumlu tarafından yorumlanıp yazıya aktarılmasından oluşur.

Romanda Türk Örf ve adetleri, vatan sevgisi, kahramanlık örnekleriyle dopdolu, tarihimizin bir bölümü olan Kurtuluş Savaşı anlatılır.⁸⁴

Roman bir yaşlı bir adamın soğuk havada düşünce düşünce derinlere dalarak çocukluğunda yaşadıklarından bahsetmesiyle başlar. Çocuğun çok küçük yaşta annesi ölmüştür. Çocuk ise üvey annenin elinde kötü bir yaşam sürmektedir. Babası geldiği zaman rol yapan üvey anne, babası evde olmadığı zamanda türlü çileler çekirmektedir. Bir gün çocuğun kolu analığı yüzünden kırılır, o da korkusundan köydeki komşularına kaçar. Babası onu eve getirir. Komşular babasına durumu anlatırlar çocuğun babası tüm bu olanlara sabretmektedir. Çocuk (Hamdi) bir gün analığının eve yabancı bir adam aldığını görür üstelik evde içki de içilmiştir. Çocuk bu durumun kötü olduğunu anlar ancak korkusundan babasına söyleyemez. Aradan birkaç ay zaman geçer. Analığı bir gece sevgilisiyle bir olup babasını gece atkıyla boğarak öldürür. Kısa süre sonra da suçlarını

⁸⁴ Ahmet Dumlu, "Kahraman Yetim", Doğu Yayınları, Mart 2003, Erzincan, s.3

itiraf ederler. Üvey anneyi de polisler tutuklarlar. Artık Hamdi üvey kız kardeşiyle birlikte evde yalnız kalmış iki çocuktan biridir. Kısa zaman sonra da üvey kız kardeşini teyzesi alıp götürür. Hamdi tek başına kalır.

Tek başına kalan çocuğu köydeki Halime Teyze sahiplenir, evine götürüp kendi çocuklarıyla büyütmek ister. Üstelik Hamdi'nin yaşında kızı da vardır; Zeliha. Hamdi bir süre o evde yaşar, hatta onu okula bile yazdırırlar. Ancak bu mutluluk da uzun sürmez. Halime hastalanır ve kısa zamanda da ölür. Halime'nin eşi Yusuf da yeniden evlenir. Eve gelen yeni kadın da Hamdi'yi evinde istemez. Kısa zaman sonra. Hamdi o evden ayrılır ve kendini yola atarak şehre varır. Şehirde bir adamla tanışır. Adam ona evinde iş verir, kalacak yer temin eder. Hamdi bu evde büyür, askerlik çağına kadar burada yaşar. Askerlik çağı geldiğinde eve bir haber ulaşır. Düşmanlar yurdu işgal etmektedir ve Mustafa Kemal adında bir paşa herkesi göreve çağırmaktadır. Evin beyi ilerleyen yaşına rağmen Hamdi ile birlikte savaşa katılır. Hamdi'nin bulunduğu birlikteki Çavuş Halime Teyze'nin büyük oğlu çıkar. İki genç burada tesadüfen karşılaşır. Hamdi bulunduğu birlikte Kurtuluş Savaşı'nın cephelerinde çarpışır. Cephelerde birçok kahramanlık gösterir. Hamdi bir hastanede gözlerini açar. Burada vatanın kurtulduğu ve Yunanlıların denize döküldüğü haberini alır. Artık savaş bitmiş, Hamdi de bir kolunu cephede kaybetmiş, gazi olmuştur. Burada Fatma adında hemşire Hamdi'ye iyileşene kadar bakar, Hamdi'nin gönlünde Zeliha vardır ama Fatma hemşire de gözüne güzel görünür, üstelik Zeliha'ya da çok benzemektedir. Bir gün ziyaretine Gazi Mustafa Kemal Paşa gelir. Bir zaman sonra Hamdi taburcu olmak ister, Fatma hemşire de Sivas'a kadar ona eşlik edecektir. İki genç kervanla birlikte yola koyulurlar. Sivas'a gelince Fatma hemşire Hamdi'den ayrılmak istemez Erzincan'a kadar daha gelmek ister. Hamdi çaresiz kabul eder. Fatma Hemşire Erzincan'a vardıklarında teyzesinin evine gider. Burada teyzesi hemşireyi tanır, Fatma hemşirenin aslında Zeliha olduğu ortaya çıkar. Zeliha ile Hamdi köye varırlar. Ancak Zeliha'nın zalim eniştesi Zeliha'yı Hamdi'ye vermek istemez, Hamdi'yi silahla vuracakken Zeliha silahın önüne atlar, vurulur, bir süre sonra da ölür. Hamdi de Zeliha'nın acısına dayanamaz Zeliha'nın hayaliyle yaşamaya başlar ve elinde bastonu, kesik koluyla yürüyerek gider, ortallardan kaybolur.

5.2.5. Meysun Ana (1990)

Dumlu bu romanında Anadolu'nun ücra köşelerinde kuş uçmaz, kervan geçmez yerlerinde çekilen çileleri, kısıtlı imkanlar içinde yaşanan gerçek hayat hikayesini anlatır. Kahraman Türk anası Meysun Ana 'nın Ermeni mezalimine karşı verdiği mücadele anlatılır. Dumlu'ya göre milli inancını ve güvenini yitirmeyen milletler daima payidar kalır.⁸⁵

Romanda olaylar şu şekilde gelişmektedir:

Erzincan'ın ücra köylerinden birinde fakir köylü halkı ekin biçerek geçimlerini sağlarlar, bir yandan da salgın hastalıklarla mücadele etmeye çalışırlar.

Köylülerden Dursun Ağa kamış biçmek için tarlaya gider, tarlada bir süre çalıştıktan sonra gölğn içinde bir takke görür, biraz daha yaklaştığında elleri arkasından bağlanmış bir şekilde yüz üstü yatan ve çürümeye yüz tutmuş bir ceset bulur. Biraz daha yaklaştığında birden fazla iskeletin de olduğunu görür. Koşarak köy muhtarına haber verir. Bunu Ermenilerden başkasının yapmayacağını tüm köy halkı da bilmektedir. Köylüler hemen jandarmaya haber verirler. Ermeniler öldürdükleri kişileri o bataklığa atıp gitmektedirler. Hatta cesetlerin içinde bir haftadır kayıp olan köylü Halil Ağa'da vardır. Jandarmalar bataklıktaki cesetleri bulurlar. İlk gören Dursun Ağa olduğu için ifadesini almak üzere şehre götürürler. Dursun Ağa jandarmalar tarafından ite- kaka kumandanın karşısına çıkarılır. Çavuşun biri zorbalıkla cesetleri Dursun Ağa'nın öldürdüğünü itiraf etmesini ister. Dursun Ağa'ya nezarete işkence ederek şehit eder ve kumandana da cinayeti itiraf ettiğini ve Dursun Ağa'yı serbest bıraktığı yalanını söyler. Meğer bu Çavuş Ermenilerle işbirliği içindedir.

Dursun Ağa'nın eşi ve kızlarından Meysun da evde babasını beklemektedirler. Dursun Ağa köye dönmeyince muhtar tekrar jandarmaya gider, birkaç gün sonra askerler Dursun Ağa'nın cesedini Fırat Nehri'nin kıyısında Kemah yakınlarında bulduklarını ve intihar ettiğini söylerler.

Köylülerin bir kısmı askere inanırken, bir kısmı da Dursun Ağa'nın cinayet işleyip intihar edecek birisi olmadığı kanaatindedir.

⁸⁵ Ahmet Dumlu, "Meysun Ana ", Ermat Ofset Yayınları, Ocak 1990, Erzincan, s.6

Aradan aylay geçer Meysun artık çok güzel bir genç kız olur. Köylülerden rahmetli Halil Ağa'nın oğlu Mehmet de Meysun'u görür ve âşık olur. İki genç birbirlerine karşı derin duygular beslerler. Bir gün tarlada çalışırken köylülerden biri Meysun'u kaçırmaya çalışır, Mehmet de olayı görünce engel olur. Meysun'u kurtarır. Bir süre sonra köylülerden dedikodular da yayılmaya başlar. "Düşman çocukları nasıl olur da hemen nişanlanabilir?" derler. Dedikodular Meysun'un annesine kadar ulaşır. Meysun'un sözde Mehmet'le tarlalarda gezdiğini öğrenen annesi bu duruma çok üzülür. Meysun da annesine kendi iffetini ve Mehmet'in de onurunu kurtaracak bir formül sunar. Buna göre düğünü bir yıl erteleyecek, böylece bir şey varsa meydana çıkacak ve iftirayı çıkaranlar da rezil olacaktı.

Bir süre sonra muhtar köyün tüm gençlerini çağırarak padişahın emriyle eli silah tutan tüm erkeklerin Doğu Cephesine asker olarak gönderileceğini söyler. Mehmet de vakit geçmeden askere hazırlanır ve köydeki 34 kişiyle birlikte, Meysun'la nişanlıyken düğün yapamadan cepheye gider.

Mehmet askere gittikten sonra köyde de sıklıkla Ermeni baskınları olmaya başlar. Ermeniler genç kızları kaçırıyor sonra da öldürüp köy meydanına atıyorlardı.

Bir gün gece Meysun'un oturduğu eve de gelirler,

Meysun babasından kalan tüfekte tüm düşmanları vurur, daha sonra annesiyle köyden kaçarlar. Gün ağardığında vurulan askerlerden birinin işkenceci Türk çavuş olduğu da bu şekilde ortaya çıkar.

Köydeki kilisenin papazı ise bu olayı dünya milletlerine Ermenileri suçsuz yere katlediyorlar Ermenilerin hayatı tehlikede şeklinde yabancı devlet elçiliklerine yazı gönderir.

Meysun ve annesi köyden kaçarak şehirdeki teyzesinin yanına gelirler. Teyzesi dul ve oğluyla yaşayan bir kadındır. Bu arada Mehmet gideli 7 sene olmuştur.

Mehmet'in annesi de köyden onların yanına gelmek üzere yola çıkar ancak yolu yarıldığında Ermeni askerleri yolunu keserek ona kötülük etmek isterler. Daha sonra da kadının direnmesi nedeniyle yoldan geçen atının görmemesi için oracıkta kafasını keserler.

Meysun ve annesi de çok zaman geçmeden teyzesinden ayrı bir ev tutarak hayatlarını sürdürmeye başlarlar. Bir gün Mehmet'in arkadaşlarından biri cepheden ayrılarak köye gelir ve Mehmetlerin taburunun düşmana esir düştüğünü söyler Meysun'un dünyası başına yıkılır.

Mehmet ise savaşta yaralandığında bir hastaneye götürülür kendine geldiğinde zorla tekrar cepheye götürülmek ister ancak hemşireler buna izin vermez. Gelen askerlerin Ermeni olduğu ve Mehmet'i öldüreceğini anlamışlardır. Gizliden onu hastaneden kaçırıp onun hayatını kurtarırlar aradan biraz zaman geçince Mehmet'e savaşın sona erdiği haber gelir.

Meysun ise sabırla Mehmet'in gelmesini beklemektedir ancak annesinin umudu gitgide azalmıştır. Aradan biraz zaman geçer Meysun'un annesi hastalanır yataklara düşer teyzesinin evinde annesi iyileşene kadar misafir olurlar. Annesi biraz kendine geldiğinde evine gidip kontrol etmek ister. Yolda Ermeni askerleri tarafından yakalanır ve büyük boğuşmadan sonra Ermeniler Meysun'un annesini öldürüp cesedini de parçalayarak sokakta bırakırlar. Meysun artık yapayalnız kalmıştır, mecburen teyzesinin evine döner. Bir zaman sonra teyzesi Meysun'u oğlu Cemal'le evlendirmek ister. Mehmet gideli on sene olmuştur ve hiçbir haber yoktur. Meysun mecburen evlenmeyi kabul eder. Meysun dünya evine değil de zindana girmiş gibi hisseder.

Mehmet de bir Türk ailenin yardımıyla Ahıska tarafından Batum'a geçerek Osmanlı'ya dönmeye çalışmaktadır.

Meysun'un eşi Cemal bir gün ani baskınla kurşunlanır, evde aylarca hasta yatar. Aradan biraz zaman geçince Meysun'un teyzesi de amansız bir hastalığa yakalanıp ölür. Meysun Cemal'le yalnız kalır ama aklında hala Mehmet vardır.

Cemal uzun süre tedavi görüp çalışamadığı için fakir düşerler. Bir gün Cemal erzak alıp Memo adında bir hamalla eve gönderir. Meysun hamalı tanıyamaz ama hamal Mehmet'in ta kendisidir. Mehmet Meysun'u tanır ama belli etmez.

Bir gün iki sarhoş kavga ederken biri diğerini öldürür, suçu da Mehmet'in üzerine atar. Mehmet hapse düşer. Hapiste de Memo'yu döverler, Memo kavgada ağır yaralanır ve Meysun'un hasretiyle ölür. Eşyalarını da Cemal'e verirler. Meysun Memo'nun Mehmet olduğunu anlar ve kahrolur.

Aradan biraz zaman geçer, düşman askerlerinin Erzurum’a yaklaştığı haberi gelir. Meysun ve Cemal düşmandan kaçarken mahşeri kalabalığın içine düşerler. Kalabalığa ateş açılır ve Cemal bu sırada kurşunlara hedef olur ve orada ölür.

Böylece Meysun yapayalnız kalır. Sümbül adında bir kadınla tanışır. Birlikte Ermenilerden saklanırlar. Ermeniler halka çeşitli zulümler yapmaktadır. Kendileri gibi insanları bulurlar. İçlerinde en yaşlısı Meysun Ana’dır. Ermeniler hepsini öldürerek kuyulara atarlar. Ancak Meysun Ana ağır yaralıdır. Meysun intikamını alacağına söz vererek güç bela kuyudan çıkar. Sırma adında bir genç gelinle karşılaşır. Bir süre evde saklanırlar. Saklanırken Ermenilerde tedirginlik sezerler. Meysun Ana 300 kişiyi toplu ölümlerden kurtarır. Kahraman Türk askerleri memleketi kurtarmaya gelirler. Gelen kumandan kahraman Meysun Ana’nın elini öper. Memleket Ermeni zulmünden nihayet Meysun Ana gibi kahraman analar ve askerler sayesinde kurtulmuştur.

5.2.6. Oyalı Yazma (1980)

Ahmet Dumlu bu romanında da amacı Erzincan Kültürünü tanıtmak ve eğitimci kişiliğini de kullanarak yaşanmış olayları anlatmaktır.

Romanında acı ama gerçek olan iki Anadolu gencinin dramatik aşkını dile getirmek için Erzincan ağzını kullanarak milli ve dini konulara sadık kalmaya çalıştığını dile getirir.⁸⁶

Romanda;

İki köylünün Erzincan’ın tarihi geçmişi ve Altıntepe’nin bulunmasını konuşmasıyla başlar. Yaşlılar kendi aralarında gençlerin arasında yeni yeni moda olan giyim tarzından ve trenin Erzincan’a gelişinden bahseder. Mustafa Kemal Atatürk de o sıralar ağır hastadır.

Konuşanlardan Kerim Efendi evine döner o sıralarda oğlu Kemal’i evlendirmeye çalışmaktadır. Kemal de gönlünü Cevdet Bey’in şehirli ve zengin kızı Senem’e kaptırmıştır. Kerim Efendiler Senem’i istemeye giderler ancak babası tek kızını köye vermek istemez. Cevdet Bey ve ailesi için şehre göçme vakti geldiğinde iki genç gizlice buluşup kendi aralarında sözlenirler. Daha sonra Cevdet Bey de Senem’in halini görünce

⁸⁶ Ahmet Dumlu; “Oyalı Yazma”, Ermat Matbaacılık, Erzincan, 1980, s.3

kararından pişman olur ve Senem'i Kemal'e vermeye razı olur. Köylülerden ayyaş Nedim de Senem'e taliptir.

Bir gün Cevdet Bey kahvehanede otururken haberci gelir ve Senem'in baygın yattığını haber verir. Cevdet Efendi eve vardığında Senem'i boğazından sıkılarak öldürülmüş halde bulur. Senem'in nişa yüzüğünü parmağından bir türlü çıkaramazlar ve o şekilde defnederler. Meğer Ayyaş Nedim ve arkadaşı o akşamüstü Senem'i kaçırmaya gelirler. Senem'in ağzını tıkayıp sıkı sıkıya da bağarmaması için kapatırlar. Senem can havliyle oracıkta boğularak ölür. Senem'in boğulduğunu gördüklerinde onu olduğu yerde bırakıp kaçarlar. Ancak aradan çok geçmeden görenler tarafından ihbar edilip yakalanırlar.

Kemal bu durum karşısında kahrolmuştur. Tam da o günlerde babası Kerim Efendi de hakkın rahmetine kavuşur. Kemal hem babasının hem de sevdiğinin acısıyla aylarca göz yaşı döker. Aradan zaman geçtikçe Senem'in hayaliyle konuşmaya da başlar.

Bir kış gecesi evlerde hayat belirtisi dahi yokken saatler 02.20'de şiddetli bir sarsıntıyla etraf toz dumana bürünür. Herkes can havliyle kaçmaya çalışırken halkın büyük bir kısmı toprak altında kalarak can verir. Şehir harabeye döner, öyle ki yollardaki tüneller bile çöker, askeriyedeki genç subaylar dahi oracıkta canını verir. Zaten kurtulanlar da kış günü donarak öleceğini düşünmektedir. Şehrin fırını da depremde yıkılmış ve alevler ortalığı iyice sarmıştır. Erzincan o depremde Hamidiye Kışlası ve birkaç bina dışında dümdüz olmuş, neredeyse haritadan silinecek hale gelmiştir.

1939 yılı 26 Aralık gecesi köylü Gürahmet Bey'in de evinde misafir vardı. Eşi Nazife Hanım misafirlerle oturmaktaydı. Büyük oğlu Ahmet ödevini yetiştirmeye çalışmakta, Küçük oğlu Kadir ile kızı Mecbure de kendi aralarında oyun oynamaktadır.

(Deprem esnasında Dumlu kendi evlerindeki durumu romanında da yazar.)⁸⁷

O gece Kemal ve annesi moloz yığınlarının altında kalırlar ancak konu- komşunun yardımıyla Kemal'in annesini enkazdan sağ çıkarılırlar. Şehirde de can pazarı yaşanmaktadır. Cevdet Bey ve eşi depremde sağ kurtulur ancak Kemallerden haber alamazlar. Kemal ise enkazın altında fena sıkışmıştır. Elinde sadece sıkı sıkıya tuttuğu

⁸⁷ Age s.89-90.

Senem'in mektubu ve Oyalı yazması vardır. Enkazdan çıkarılır ancak kısa süre sonra ruhunu orada teslim eder. Kemal'i vasiyeti üzerine Senem'in mezarının yanına defnederler. Senem'in oyalı yazmasını da Kemal'in mezar taşına bağlarlar.

5.2.7. Düşman Yarası (1981) (Ermeni Zulmünden Kurtuluşun Romanı)

Dumlu bu romanını da tamamen milli duygularla yazmıştır. Romanda bir memleketin düşman elinde neler çektiğini ve nasıl kurtuluş yollarının arandığını, birlikte neler yapılabileceğini yaşamış olaylarla sergilemeye çalışır. O günleri bizzat yaşamış kişilerin gittikçe azalmasından dolayı onların yaşamış olduğu ya da görüp duyduğu olayları kendi dilinden anlatmaya çalıştığını ifade eder. Vatan millet sevgisini ve dini inançların toplum için önemini yine Erzincan ağzıyla yazarak gelecek nesillere ibret, enerji kaynağı ve kuvvet kaynağı olacağı inancını taşır.⁸⁸

Romanda olaylar şu şekilde gelişir:

Roman Osmanlı Devleti'nin 1. Dünya Savaşında yenik düşmesi sonucu Kars ve Ardahan'da bulunan muhacirlerin malını, mülkünü her şeyini geride bırakarak Erzincan Ovası'ndan batıya doğru insan selinin aktığının anlatılmasıyla başlar. Daha sonra 26 Temmuz 1916'da Erzincan'ın düşman işgaline uğraması sonucu halk çaresizce birbirlerine destek olarak kurtuluş yolu aramaya başlar.

Köylülerden yaşlı Mustafa Çavuş yıllarca cephelerde çarpışmış biridir ve o akşam 14 arkadaşıyla birlikte Harput'a gitmek için jandarmadan görev alırlar. Palu'da bulunan 9. Kolordu'dan yardım istemek niyetindedirler. Mustafa Çavuş'un yol arkadaşlarından biri de köylü Bekir'dir. Ermeniler Bekir daha iki aylık evliyken Bekir'in gözü önünde karısına kötülük etmeye kalkışmışlar, karısı direnince de canice katletmişlerdir. Mustafa Çavuş ve beraberindekiler yola koyulurlar yolda ilerlerken de Ermeniler tarafından zulüm görmekte olan köylülerden bazılarını da kurtarırlar. Çavuş omzundan Bekir de ayağından vurulur. Yolda Mustafa Çavuş beraberindekilere Çanakkale'de savaşırken yaşadığı anılarını anlatarak ilerlerler. Bir yandan da başlarına türlü belalar gelmektedir. Dereden geçerken Bekir karşıya geçemez, dereye sürüklenir, Çavuş ve beraberindekiler onu kurtarır. Ardından mağarada dinlenirler biraz daha ilerledikten sonra Mustafa Çavuş

⁸⁸ Ahmet Dumlu; "Düşman Yarası", Ermat Matbaacılık, Erzincan, 1981, s.3-4.

kaybolur, onu arayarak sabah ederler. Onu güçlükle bulup yola koyulurlar. Mustafa Çavuş beraberindekilere kumandanı Mustafa Kemal'den bahseder.

Köyde de durumlar kötüdür. Düşman saldırısından sonra herkes bir yana dağılmış, şehir hayalet şehre dönmüştür. Ermeniler katlettikleri insanları Hacı İzzetpaşa Camii'niniçine ve avlusuna istifleyerek tepeler oluşturmuşlardır. Yüreği olan insanlar için manzara dayanılacak gibi değildir.

Mustafa Çavuş ve arkadaşları güç bela yolda ilerlerken Muhundu (Darıkent-Tunceli)'ya geldiklerinde Mustafa Çavuş'un durumu ağırlaşır. İleride yanan bir ılık görürler yardım istemek için eve varırlar. Evde bulunan köylüler onlara yardım ederler. Evin sahibinin bir kızı vardır. Adı Selime'dir. Bekir bir ara göz ucuyla Selime'yi görür, Selime tıpkı kaybettiği karısı Behice'ye benzemektedir. Bekir'in aklı başından gider ama oradakilere belli etmez. Mustafa Çavuş'un beraberindekiler bir an önce yola çıkmak isterler ama ne yazık ki Mustafa Çavuş'u da bu halde bırakıp gitmek istemezler, ev sahibi misafirine bakacağını ve onların yola çıkmalarını ister, düşman yarasını temizlemek kolay değildir. Sohbet esnasında ev sahibinin Mustafa Çavuş'un Çanakkale'deki silah arkadaşı Salih Çavuş olduğu ortaya çıkar.

Mustafa Çavuş yol arkadaşlarını bırakmak istemez, bu yolda ölmek istediğini söylet, onlarla birlikte tekrar yola devam eder ancak durumu çok ağırlaşmıştır. Yürürken yere dizleri üzerine çöker ve bir daha kalkamaz, artık şehit olmuştur. Vasiyeti üzerine onu orada bırakarak yola devam ederler. Bir süre sonra da Bekir ayağının da acısıyla donma tehlikesi geçirir. Bir çobandan da yardım alarak 9. Ordu'ya varırlar. Oradaki komutana meramlarını anlatırlar. Beraberlerindeki askerlerle geri dönmek üzere tekrar yola çıkarlar ancak yol gelişte olduğu gibi dönüşte de kış şartları, arazi şartları ve Ermeni çetelerinden dolayı tehlikelerle doludur.

O sırada bir tabur askerin yola çıktığını gören Ermeni askerleri Erzincan'da bulunan komutanları Muradof'a haber salarlar. Bunu duyan Ermeniler bir taraftan sıkı güvenlik tedbirleri alırken bir taraftan da katliamları daha vahşiyane sürdürmeye çalışırlar. Mustafa Çavuş'un arkadaşlarının da evlerini basarak bazılarının çocuklarını bazılarının da eşlerini vahşice öldürürler. Kadın, erkek, yaşlı ve çocuk demeden herkese işkence ederler.

Ordu da o sırada Erzincan'a varmak için Fırat'ın Karasu nehrinden geçerken Ermeniler köprüyü havaya uçururlar ve yaklaşık asker burada şehit düşer. Şehit olanların içinde köyden giden Hasan(Çavuş) da vardır. Çok geçmeden askerler Hükümet Konağı'na varırlar, boğuşmadan sonra Ermenileri temizleyip Türk bayrağını konağın balkonuna asarlar. Daha sonra da camilere ve ya toplu olarak bir yerlere tıkılan Erzincan halkını tek tek Ermenilerin elinden kurtarırlar. Dönen köylülerden Mahmut önce evine gider, ailesinden herkesin şehit edildiğini görür, şehrin sokaklarını dolaşırken cesetlerden yere basamaz, Yeni Camii' ye istiflenmiş insan cesetlerini ve yollarda biriken kan göllerini görür. Bu düşman yarasını unutmayaacağına ve unutturmayacağına yeminler eder.

Şehirde de durum pek de farklı değildir. Sokaklar insan cesedinden geçilmezken halk sokaklara dökülmüş, birkaç saat önce ölüm sessizliğinde olan şehir canlanmış, kapalı kapı ve pencereler açılarak bayraklar asılmıştır. Kurtuluş heyecanı her taraf sevgi gösterileri ve coşkuyla dolmuştur. Belediye hemen işe koyulmuş sokaktaki cesetleri toplayarak, düşmanın açtığı yaraların kapanmayacağını zihinlere gösterir. Hanlarda, hamamlarda, camilerde, yollarda, evlerde vahşide öldürölüp istiflenen cesetlerin toplanması tam 15 gün sürer. Toplanan cesetler bugün adlarının yazılı olduğu anıtın yerindeki mezarlığa defnedilir.

Türk'ün sinesinde açılan bu düşman yarası asla unutulmamak üzere akıllara işlenir. Mukaddes toprakları koruma görevi artık günümüz gençlerine düşer.

5.2.8. Yürek Yarası (2007)

Dumlu bu romanında her zaman olduğu gibi yaşamış bazı olayları dile getirerek gençlere ve gelecek nesillere insanımızın törelerini, kültürünü tanıtmaya gayreti içinde olmuştur. Romanında amacı gelecek nesillere yaşamış olaylarla ibret alınmasıdır.

Romanda çekilen acıların yüreklerde açtığı yaraları ve sonuçları ile anne-babaların çocuklar üzerindeki etkilerini işlemiştir. Alt metninde Dumlu; Ailenin toplumun çekirdeği olduğundan ve ailenin öneminden bahseder. Aile dağıldığında önce toplumun sonra ülkenin dağılacağını vurgular. Her insanın içinde bir yürek yarası taşıdığını kitabın kahramanları üzerinden aktarır.

Olaylar şu şekilde gelişir. Hikâye Cemil'in daha bebekken cami avlusuna yol kenarına bırakılmasıyla başlar. Ardından Hacı Hüseyin Ağa çocuğun orda bırakıldığını

görüp evine götürür ve eş, Hatice ile birlikte Cemil'i büyötmeye başlarlar. Cemil Hatice'nin süt çocuğu olur. Hüseyin Ağa'nın evde Fadime adında kendi kızı da vardır. Fadime Cemil'e bir türlü rahat vermez. Oyununu bozar, elindekileri alır vs. . . Sokaktaki çocuklar da Fadime'ye uyup sürekli Cemil'e evlatlık olduğun hatırlatırlar. İlerleyen zamanlarda Hacı Hüseyin Ağa'nın Yusuf adında bir oğlu daha dünyaya gelir.

Bir gün Cemil canı sıkkın bir halde yolda yürürken tren den yük indirildiğini görür. Daha önce hiç treni yakından görmediği için yanına yaklaşır ve detaylıca incelemek ister, trenin içine de girer. Ancak Cemil bindiği sırada trenin kapıları kapanır ve hareket etmeye başlar. Cemil ne kadar bağıırıp çağırırsa da tren artık hareket etmeye başlamıştır ve durmamaktadır. Evde ise Hatice ile Hüseyin Ağa yana yakıla Cemil'i aramaktadır. Cemil gittikten sonra trenin durduğu yerde inip kalabalığa karışır ve çok aç olduğu için bir ekmek fırınına gidip ekmek ister. Fırıncı ona nereden geldiğini sorar, Cemil hikayesini kısaca anlatır. Erzincan'dan geldiğini ve bu şehirde kaybolduğunu söyler. Sonra Cemil yol kenarında ekmek yerken bir adama rastlar. Adam kimsesiz çocuklara dilencilik yaptırmaktadır. Cemil'i kimsesiz çocukların arasına bırakır. Cemil o çocukların arasında da tartaklanır. Üstelik sokaklarda ona zorla uyuşturucu da sattırırlar. Bir gün bulundukları yeri polis basar ve Cemil'in suçsuz olduğunu anlayınca da oradan alıp yetiştirme yurduna verirler. Cemil'in en büyük hedefi doktor olmaktır. Cemil orada okuyarak doktor olur.

Aradan geçen zaman içinde Cemil'i emziren Hatice Hanım da bu yürek yarasıyla yanıp kahrolmakta ve Cemil'e olan sevgisini diğer çocuklarına vererek avunmaktadır. Cemil yıllardan sonra köyüne doktor olarak döner. Bu arada Cemil'in öz babası İsmail; Cemil daha dünyaya gelmeden önce çok yoksul oldukları için İstanbul'a çalışmaya karar verir. Eşi Zekiye'nin hamile olduğundan haberi yoktur. Zekiye ise İsmail gittikten sonra hamile olduğunu öğrenir ama çok yoksul oldukları için çocuğuna bakamayacağını düşünüp cami avlusuna yıllar evvel bırakmıştır.

Cemil köye döndüğünde onu kimse tanımaz Cemil de hemen kimliğini belli etmez bu sırada gerçek ailesinin kimler olduğunu da öğrenmiştir. Üstelik öz ailesi de onun köyünde ikamet etmektedir. Bir zaman sonra gerçekleri açıklar. Bu sırada komşularının kızı Meryem'i görür ve ona âşık olur. Meryem çocukken oyunlar oynadığı Fadime'nin de arkadaşı olan komşu kızıdır. Ailesi Meryem'i istemeye gider ama Meryem'in babası kızını vermek istemez. Çünkü onu başkasına vermek ister. Günler böyle geçerken

Cemil'in öz ailesi vefat eder. Cemil ve ailesi cenaze işleriyle uğraşıp taziye kabul ederken o arada Meryem'in babası da kızını amca oğluna vererek nişanını yapar. Meryem bu durumu kabullenemez ve intihar etmeye kalkar. Bu durumda hemen Cemil'e haber gönderirler. Cemil de gerekli müdahaleleri yaparak Meryem'i sağlığına kavuşturur. Bunun üzerine Meryem'in babası nişanı atmaya karar verir. Kızının Cemil'i sevdiğine ikna olmuştur. Ancak eski nişanlısı bu durumu kabullenemez ve Meryem'in köy çeşmesine su almaya gittiği bir gün köylüleri de arkasına alarak Meryem'i tam kalbinin hizasından sırtından bıçaklar. Meryem'in yürek yarası da bu şekilde dışa vurur. Cemil hastaneye yetiştirmeye çalışır Giderken de başını fena çarparak bayılır. Ayıldığında Meryem'i arar ancak bulamaz. Meryem yan odasında son nefesini vermektedir. Meryem son cümlelerini söyleyerek Cemil'e veda eder. Orada hayatını kaybeder. Cemil'in artık ikinci bir yürek yarası daha olmuştur.⁸⁹

5.3. Köşe Yazıları

5.3.1. Ramazan Anıları

Ramazan geldiğinde eski ramazanlarımızı hatırlatın onun neşeli ve samimi komşuluk haklarını, insanları samimiyetlerini hep düşüncelerinizin içinde dalgılara dalarak o günleri düşünürüz.

Gerçi fakirlik vardı ama insanların samimiyeti, onların hoşgörüler, komşuların hal hatır sormaları o fakirliği unuttururdu. Herkes mutluydu Ramazanda. Onları şimdiki zamanımızda bulmak pek mümkün değil. Bizler artık benliğimizden uzaklaşmış, bir moda esiri Avrupa hayranı olduk, bu durumda huzurumuzu rahatımızı kaçırdık boğazımıza kadar borca girdik bu devlet de böyle insanımızda geçerli.

Eskiden Ramazan gelmeden birkaç gün önce hilal görmek için müftülük tarafından Çakırman Vanki'na görevliler gönderilir orada beklerlerdi orada hilali görünce hemen atların sırtına atladı mı kuş gibi uçarak şehre haber ulaştırılırdı. Ayın görüldüğü haberi gelince kilise meydanından toplar atılmaya başlar tellal dediğimiz çağırmanlar sokaklarda bağırarak "Yarın Ramazan" diye nida ederler; herkeste bir sevinç başlar, minarelerde selalar verilmeye başlar, kazalara çevirmeli bataryalı telefonlarla haber

⁸⁹ Ahmet Dumlu "Düşman Yarası", Doğu Yayınları, Erzincan, 2007, s.3.

vermeye başlanırdı. Sokaklar davul sesiyle inerti, hemen o gün hatimler başlar, teravihlere koşulu, adet töre üzerine ilk günkü sahurda gendime pilavı pişirilir. Çünkü ay boyunca kendime tespih çekmişti.

Bizler çocuk olduğumuz için bizleri Oruç tutturmazlardı aksine biz de sahura kalkmayı çok isterdik. O bizim için değişiklik ve bir eğlence olurdu sahura kalkınca da “Biz de oruç tutacağız” deyince annemin “Siz de tekne orucu tutun” derlerdi. Biz bunu istedik ama karnımız acıktığı zaman annemize sık sık sorardık “Tekne orucumuz bitti mi? Onlar da “He oğlum hemen ye” derlerdi. Bizler küçük yaşta açlığın ne olduğunu anlardık. Tabi teknoloji diye bir şey yok ama bir alıştırma olurdu, bazen su içerdik “Anne orucumuz kaçtı mı?” diye sorardık. O da “Yok oğlum sizin orucunuz kaçmaz” derdi. Biz de sevinirdik.

İlk defa oruç tuttuğumuz zaman annelerin sizi mahallede gezdirildi Herkes bize “Maşallah” diyerek sırtımızı sıvazlar, hediyeler şekerler verirdi. Hemen akşam olmasını çok isterdik çünkü soframızda konu komşunun birbirlerine verdiği yemeklerin sayısı belli olmazdı Herkes pişirdiğinden bir tabak birbirine verir, bunu komşu hakkı sayarlardı. Şimdiki iftarda kapıları kilitleyip kimseyi düşünmeden yiyenler gibi değildi.

Ramazanın 15’inden sonra halk bayram hazırlığına başlar, kimseye badana eder Kimisi fırça elinde kapı ve penceresini boyar, hanımlar camları kapıları siler, kilim palazlar dışarı dökülür, bunlardan toz alınır, alışverişler başlar. O zamanlarda yiyecek maddesi herkes alsın diye ucuzlatılırdı. Her şey bol olurdu. Şimdiki gibi Ramazan zammı diye zam koymazlardı, Şimdi o zamanlar aranır oldu, komşuluk insanlık lafta kaldı.

01.10.2008

Ahmet DURLU

5.3.2. Okullar Açıldı

Uzun bir dinlenme tatilinden sonra okullarımız öğrencilerine kavuştu. Artık bir öğrenim öğretim yılı boyunca neşeli cıvıltıları ile okullarımız şenlenecektir.

Öğretim yılının tüm öğrencilerimize ve milletimize hayırlı olması temennisiyle ana babaların çocukları üzerindeki ilgilenin devamı ve okullarımızdaki öğretmenlerin çocuklarımızın yetişmesinde önemli yer aldığını hepimiz biliyoruz.

Okullarda çocuklarımızın daha bilinçli, daha ilimli ve inançlı yetişmeleri için saygıdeğer öğretmenlerimizin büyük gayretler göstereceğine inandığımız gibi ana ve baba olarak da çocuklar üzerine titizlikle durmalarını, onların arkadaşlarının kimler olduğunu ve nerelere gittiklerini, kimlerle oynadıklarını takip etmeleri kaçınılmaz bir görevdir.

Günümüzde her türlü kötü ve zararları akımların kol gezdiği bir dönemde en çok çocuklar üzerinde oynanan bir devir yaşadığınıza göre hedef olarak çocuklar ön plana çıkmaktadır.

Onlar her türlü kötülöklere heba yapma eğilimi gerçeğinden bakıldığı zaman çocuklarımıza daha etkin gözetimin gerekli olduğunu unutmayalım.

Değerli okul idarecisi arkadaşlarım uzun tecrübelerinin getirdiğı şek ve şüphelere dayanarak diyorum ki okul önlerinde ne idüğü belirsiz kimselerin gezmesinde satıcı kıyafetinde gezen her zaman birer vahim birer olduğunu aklınızdan çıkarmayalım.

Her türlü dimağlara virüslerin girmesi, her türlü kötölüklerin anası olacağını düşünelim. Çocuklarımızın evdeki gözetimlerinde ödevlerini tam olarak yapıp yapmadıklarına dikkat etmekte babanın ananın görevidir.

Çocuklarımızı tamamen eve kapatırsak, çocuklar hırçın olur başarısız ve geçimsiz birer insan olurlar. Bu bakımdan okul ile devamlı irtibatlı olarak çocuklarımızın İyi birer insan olmalarının bizlerin elinde olduğunu unutmayalım.

Bu duygu ve düşünceler içinde yeni öğretim yılımızın hayırlı olmasını temenni ediyorum.

15.09.2008

Ahmet DUMLU

5.3.3. 70 Yıl Evvel

(Ekim 1938, Trenin Erzincan'a İlk Gelişi)

Türkiye Erzincan'a vardı.

On- onbeş yıldan beri Türkiye en büyük müjdelerini aldı.

Demiryollarının kısa aralıklarla yurt içinde yaptığı merhaleler millet ömrümüzün en mesut hamleleri ve bu hamlelerin muzaffer sonuçları en sevinçli milli zaferimiz oldu.

Biz bu zaferi on beş yıldan beri Tren Kayseri'ye vardı, Sivas'a vardı, Malatya'ya vardı, Samsun'a vardı, Elazığ'a vardı, Kütahya'dan Balıkesir'e vardı, Zonguldak'a vardı diye ilan ettik. Fakat ben bu müjdeyi daima şu farkla tekrarlardım Türkiye Kayseri'ye vardı. Türkiye Sivas'a vardı. Türkiye Türkiye...

Bu ay tren Erzincan'a vardı. Müjdesini de aynı şekilde tekrarlardım. Ve Türkiye Erzincan'a vardı dedim.

Hakikatte böyle değil midir? Trenin Samsun'a, bilhassa Diyarbakır'a ve Erzincan'a varışı Türkiye'nin o illere varışı demek değil midir?

Yüzyıllarca anayurdumuzun en güzel illerine sırtımızı çevirdik ve Osmanlı İmparatorluğu'nun uçsuz bucaksız ülkelerinin uzak sınırlarına baktık. Yüz yıllarca anayurt tahtın ayağına gelmesinde hazır durdu.

Başta Kastamonu olarak Anadolu'da Maraş, Niğde, Şebinkarahisar, Diyarbakır, Siirt, Van, Muş, Erzincan, Doğubeyazıt.

...

Bütün Türkiye birlik olup bu tren yollarını Diyarbakır'a ve sonra Erzincan'a yurdumuzun içinde kendi bağrımızda varabiliyoruz.

21.10.2008

Ahmet DURLU

5.3.4. Camilerin Elektrik Borçları

TEDAŞ Başmüdürlüğü'nün bir yazı ekinde Müftülüğe camilerin elektrik borçlarını belirleyen bir liste göndermiştir.

Listede camilerin ana parasından başka 2002 yılından beri gecikme zammı adında bir hesaplama adında muazzam bir meblağ çıkarılmış ve ödenmesi istenmektedir.

Önce şunları soralım: Bu borçlar neden ikibin iki yılından bugüne kadar bekletilerek gerekli birimlere bildirilmemiştir?

İkincisi camiler, TEDAŞ Müdürlüğüne direkt abonman numaralarıyla kayıtlı birimler olduğuna göre borçları direkt camilere neden bildirilmemiştir?

Üçüncüsü Birimler adına makbuz veya bildiri formu gönderilmemiş olan, birimlerden nasıl gecikme borcu alınır?

Dördüncüsü Camiler borçlarını 2002'de ödemedi ise neden ihtar edilme neden istenmedi de altı yıl bekledikten sonra istenmeye başladı?

Beşincisi ise bu keyfi beklemeyi kimler tezgahladı ise gecikme zammının onlardan alınması gerekmez mi?

Şimdi bütün bunlardan başka neden 6 yıl bu borçlar bekletilip de seçim zamanı ortaya atıldı. Olmaz ama yarın bu camilerin elektrik meselesi seçim meydanlarına taşınırsa bundan kimler sorumlu olacaktır?

Bu bakımdan memleketin kaderini elinde tutanlar ve siyasilerimiz bu konu üzerine gidilerek böyle bir işin başka yerlere taşınmadan ödenmesi için gereken önlemlerin alınmasını tavsiye ediyoruz.

Şunu da belirteyim ki; belirlenen elektrik borçlarını gecikme zammı ile hiçbir caminin ödemeye gücü yetmeyecektir. Gerek siyasilere gerek hükümete karşı halkın itimadı sarsılacaktır. Bunu düşünerek gerekli tedbirlerin alınması bir çok yönden önemlidir.

27.10.2008

Ahmet DURLU

5.3.5. Hızır Günleri

Hızır günleri 6 Mayıs'ta başlar, 7 Kasım'a kadar sürer. Geçmişte dedelerimiz yılın 360 günü sayarak ikiye bölmüşlerdir. 180 gününe Hızır, 180 gününe Kasım demişlerdir. Sonbahar ve İlkbahar hiç söylememişler, Yılı kış ve yaz olarak değerlendirmişlerdir. Böylece Hızır günleri aştığı zaman gök gürler, şimşekler çakar, sağanak yağmur yağar.

Halk arasında Hıdırellez denilmesinin sebebi de bundan gelir. Sözü'n anlamı da Hızır ve İlyas günleridir. Hızır karadaki insanların imdadına yetişir. İlyas da denizde darda kalanların imdadına yetişen meleklerdir.

Hıdırellez günü Hızır ve İlyas'ın bir araya geldiği inanılır. Onun için de bayram olarak kutlanır. Kışın sıkıntısından kendilerini atmak için baharın başlangıcı olan Mayıs ayında kırlara giderler, eğlenceler yapılır. Aslında bahar bayramı bu günlerde olur. 1 Mayıs diye bir bayram yoktur. Zaten yurdumuzda 1 Mayıs'ta bayram yerine nümayişler tartışmalar yapılır bunun adı bayram değildir. Aslında huzursuzluk çıkarılan bir gün olarak değerlendirilmesi yerinde olur. Yani demek istiyorum ki; 1 Mayıs herhangi bir inanişin veya düşüncenin yeri olmayan bir gündür.

Esas bayram, Baharın geldiği Hıdırellez diye adlandırılan Hızır şimdi Kasım'ın 7'sine kadar günlerimiz Hızır günü yani yaz günümüzdür. Ondan sonra da kış günümüz başlayacaktır. Kasım günleri gelecektir.

12.05.2008

Ahmet DUMLU

5.3.6. Çağ Açan Fetih

Birçok zaferler kazanılır, kaleler fethedilir. Her tür savaşlar olur kazanılır. Ama o yapılan işler yalnız o semte veya o millete ait olur fakat öyle bir fetih verici dünyayı yerinden oynatıyor, bir devri kapatıp bir devri açıyor. İşte bu fetih İstanbul'un Fethi'dir.

Sevgili Peygamberimiz "İstanbul'u fetheden kumandan ne güzel kumandan, ona hizmet edecek asker ne güzel asker" methiyesine kavuşan kumandan ne bahtiyar kumandan, II.Mehmet Han'dır.

İstanbul'un fethinden sonra Fatih ismini alan Fatih Sultan Mehmet; sultanların sultanı olan peygamberin sevgisini kazanmıştır.

Genç yaşında padişah olunca ilk işi İstanbul'un küffar elinden kurtulması düşüncesi ile hareket etmiş ve İstanbul'u almıştır. Onun yetişme tarzındaki kaideler bugün olsa elbette çok fatihler yetişecektir.

Ama ne yazık ki gün geçtikçe o güzel törelerimizi ve yetişme usullerimizi terk mi ediyoruz? Dün kölemiz olan insanların ve bizim her zaman kuyumuzu kazan düşmanlarımızın peşinden ayrılmıyoruz. Onların her şeyini benimsiyoruz.

Bu sebeple Türk adet ve töreleri unutulmakta ve tarihin derinliklerinde kaybolmaya yüz tutmuştur. Gene bugün devletimizin keşmekeşliğinin milletimizin düzensizliğinin altında hep bu gerçek yatmaktadır.

Fatih Sultan Mehmet Han, Akşemsettin ve Molla Gürani gibi muhterem zatların, evliya niteliğindeki insanların terbiyesiyle yetişmiş. Orta Çağ'ı kapayarak Yeni Çağ'ın açılmasını sağlamıştır.

Bu gerçeği görmek istemeyen gözü kapalı ve ya bir gaye uğruna devleti ve de milletimizi badirelere sürükleyenler bir gün bu gerçeği anlayacaklardır.

Toplumları ayakta tutan birbirlerine kenetleyen ve düşman karşısında ölen insan ne olacağını bilerek hareket ederse ona da zafer vardır. Bunun dışında inançsız ve nereye gittiğini bilmeyen insanların zafer kazanması mümkün değildir.

İstanbul'un fethi işte inançlı ve şehit olmasını, gazi olmasını bilen ve inanan insanların eseridir. Osmanlı Devleti'ni ve Osmanlı İmparatorluğu'nu hor görenler onu kötüleyenler şapkasını öne koyup düşünmelidir.

Geçmişini kötüleyenler gelecekte ümit bekleyemezler.

26.05.2008

Ahmet DURLU

5.3.7. İlaçları Atmayın

İlaç, insanların hastalıklardan kurtulması alınan bir devadır. Bunu alan kişiler kullanırken artan ilaçlar mutlaka olmaktadır. Artan ilaçları atmak yerine sağlık kuruluşuna götürüsek başka bir insanın hastalığına deva olmuş olur.

Şu anda evlerimizde torbalar dolusu ilaçların olduğu bir hakikattir, bunlar raflarda veya dolaplarda terk edilmiş vaziyette durmaktadır. Bazı insanlarımızda evdeki ilaçları çöp bidonlarına veya sokaklara serpmektedir. Atılan ilaçların çoğunun yurt dışından getirildiğini ve bunlara milyonlarca döviz ödendiğini hesapladığımız zaman hem insanımıza hem de devletimize ne kadar zarar getirdiği meydana çıkmaktadır.

Evimizde kullanmadığımız ilaçlar vardır. Bunları çöp bidonlarına atmak yerine bir sağlık kuruluşuna götürmenin elbette en doğru davranış olduğunu unutmayalım.

Vereceğimiz bu ilaçlar birçok insanımızı hastalıktan kurtaracağı için bir yerde de hayır yapmış olacağız.

Sağlık Ocakları'na ve dispanserlere götürüp verdiğimiz zaman kullanma müddeti geçmemiş olan ilaçlar başka hastalar için kullanılmaktadır.

Onun için evimizde bulunan ilaçları en kısa zamanda sağlık kuruluşlarına götürerek hem sevap işlemiş olacağız hem de milli ekonomiye katkıda bulunacağız. Bunun dışında bir de hayat kurtarmış olacağız. Üşenmeden çekinmeden elimizdeki ilaçları zayi etmeden kuruluşlarımıza götürelim.

Vatandaş muayene oluyor, aldığı ilaçlar derdine çare olmayınca onları bir tarafa atıyor yeniden ilaç alıyor. Böylece evler birer eczane gibi ilaç dolu oluyor. Bunlar da zamanla ortalıkta telef olup gidiyor, bunu önlemek için doktorlarımızın iyice muayene edip hastalığa cevap verecek ilaçlar yazılırsa ilaç israfı önlenir. Vatandaş da elinde olan ilaçları getirirse onlar da değerlendirilmiş olur.

Bu bakımdan buradan hemşehrilerime sesleniyorum evinizdeki ilaçları atmayın onları toplayıp bir poşet halinde sağlık kuruluşlarından size en yakın olanların birine götürün. Onlar da bunları değerlendirecek ve fakir insanlarımızın hastalığında kullanacaklardır

02.06.2008

Ahmet DURLU

5.3.8. Trafik Canavarı Olmayalım

Yaz aylarının gelmesiyle trafik kazaları gün geçtikçe tırmanmaktadır. Yurdumuzda olan kazalarda birçok vatandaşımız hayatını kaybetmekte aynı zamanda milli servetler heder olmaktadır.

Bunlara sebebiyet vermemek için sürücülerimizin çok dikkatli olmaları gerekmektedir. Her an kazalarla karşı karşıya olacağı düşüncesini aklından çıkarmamalıdır. Yorgun ise, uykusuz ise arabasını bir kenara çekip bir parça uyumalı ve ya dinlenmelidir. Havaaların sıcaklığı da uyuşukluk getirmekte uzun yollarda uyku getirmektedir. Biraz daha gidip de dinleneyim deme yorgunluğunu hissettiğin anda ve ya uyku hali sardığı zaman hiç zaman kaybetmeden bir dinlenme yerinde yahut yolun kenarında dur ve iyice dinlendikten sonra yoluna devam et.

Çok olsa yarım saat ve ya bir saat sonra gideceğin yere gitmiş olursun, kaza yaparsan ilelebet gidemeyeceğini düşün.” Acele giden ecele gider” sözü boşuna söylenmemiştir.

Trafik kazalarının ekserisi yorgunluktan, uykusuzluktan bir de hatalı sollamadan ileri gelmektedir. Önündeki aracı sollamadan önce yolun ilerisini iyice incelemeyen sollamak kazalara sebebiyet vermekte can ve mal kayıplarına neden olmaktadır.

Yurdumuzda yollar araçların aşırı hızla sürülmesine elverişli değildir. Bu bakımdan azami sürat 90km/sa olarak belirlenmiştir. Biz daha fazla gidince 100 km/sa ile hareket edin ama 150- 140km/sa ile araba kullanırsanız sonunuzun mutlaka acı sonla biteceğini unutmayın. Araba kullanırken çok dikkatli olmak gerek. Aksi halde her zaman kazalarla karşı karşıya kalırız.

Geçtiğimiz yıllarda Ulalar Beldesi önünde olan kaza tamamen uykusuzluğun ve yorgunluğun sonucu olarak bir aile yok oldu. Bu durumlar bize birer ders olmalı ve bunlardan hisse almalıyız.

Bu adam bir yerde 10-15 dakika dinlenmiş olsaydı şimdi çoktan memleketine gitmiş olacaktı. Şimdi ise ne oldu? Temelli gidemedi. Hem kendini yok etti hem de yakınlarını perişan etti.

Kaza hiçbir zaman geliyorum demez, bir anlık mesele her şeyi alt üst eder. Onun için siz siz olun trafik canavarı olmayın. Çünkü hem kendinizin hem de aracın içinde olanların eceline sebep olursunuz.

Geçtiğimiz gün de Doğu Gazetesi'nin bir personeli Trafik kurbanı oldu. Allah rahmet etsin, geride kalanlara da sabır ve metanetler dilerim.

09.06.2008

Ahmet DURLU

5.3.9. Gençlerimizi Koruyalım

Vatanımızın geleceğini emanet edeceğimiz çocuklarımızı gençlerimizi iyi yetiştirmek ana babanın olduğu kadar devletin de önde gelen görevidir. Onun için de çocuklarımıza iyi bir inanç ve terbiyenin yanında sağlıklı olduğu kadar bilgili de yetiştirmek mecburiyeti vardır.

Günümüzün kötü maksatlı akımlarından, alışkanlıklarından men etmek için onların boş zamanlarını değerlendirmek için faydalı işler yaptırılmaya alıştırılmalıdır. İslam dini terbiye dinidir. İnsanı mutluluğa erdirmek için birçok kaideler getirmiştir. Cenab-ı Mevlamız bakın ne emrediyor:” Ey iman edenler... Kendinizi ve çocuklarınızı ateşten koruyunuz.” diyerek eğitimin önemini belirtiyor. Peygamber Efendimiz de “Her doğan çocuk İslam fitratı üzerine dünyaya gelir. Sonradan anne-babası onu Yahudi yahut Hristiyan yahut da Mecusi yapar.

Bu iki inci söz ve emir bizlere çocuklarımızı ihmal etmememizi hatırlatıyor. Çocuklarımız ve gençlerimiz zararlı akımlara kapılmadan onları güzel yönle sevk etmek hepimizin görevidir. Bunun en güzel örneği bugün devletin başını ağrıtan anarşik olaylardır. Zamanında bunlar da asil birer aile evladıydılar. Ama sahipsizlik yüzünden onları başkaları sahiplendi. Onların boş olan inanç ve milli dünyalarını doldurdu, beyinlerini yıkadı, devletin karşısına dikti. Bütün mesele bundan ibarettir.

Gençlerimiz ailelerinden kopararak kamplarda beyinleri yıkandıktan sonra onları daha iyi bir insan olarak yetiştirmek elbette güç olacaktır. “Ağaç yaşken eğilir” sözü de boşuna söylenmemiştir.

Özellikle bazı maksatlı medya propagandaları ve aynı maksatta olan tv ve radyolar var. Kuvvetleriyle aile düzenini bozmak ve yıpratmak için ahlak dışı yayınları

gençlerimiz ve çocuklarımız üzerinde büyük tahribat yapmaktadır. Zehir saçan bu yayınlara dur demek de devletin görevidir. Devletin bu tür yayınlara para ödeyerek yayınlarına göz yumması bir gün önüne geçilemeyecek felaketlerin bizi beklediğini söylemek elbette kehanet değildir.

Gençlere verilecek müspet eğitim ve öğretimin yanında kendilerini yaratanı tanımak, onun emirleri doğrultusunda yaşamlarını sürdürmek; vatanını, bayrağını seven, gerektiğinde canını bunlar için verebilecek duyguyu taşıyan gençlerimizin Türk devletini ilelebet payidar kılacağına dair güvenimiz olacaktır.

Aksi halde bir gün felaketler devletin kapısını çaldığı zaman herşey için geç kalınmış olacaktır. Bu bakımdan gençlerimizi, çocuklarımızı milli ve dini duygular içinde terbiye etmek, onların milli ve dini boşluklarını doldurmak için her türlü çalışmaların yapılması gerektiğini bir daha vurgulamak istiyorum. Hoşça kalın.

5.3.10. Mehmet Akif Ersoy

İstiklal Marşımızın şairi, şairlerin piri olan Mehmet Akif Ersoy 1873 yılında İstanbul'da doğmuştur. Babası Fatih müderrislerinden Tahir Efendi, annesi Emine Şerife Hanım'dır.

Olgun ve temiz bir aile içerisinde yetişen Mehmet Akif ilk ve orta öğrenimini bitirdikten sonra mülkiye baytar mektebine kaydolarak, öğrenimine burada devam etti. Okulunu birincilikle bitirdikten sonra Kur'an çalışmalarına başladı v Kur'an-ı Kerim'i ezberleyerek hafız oldu.

Sonradan müslüman genç aydınları önderleri arasında bulundu. Şiirler yazmaya başladı. İlk şiiri Resimli Mecmua dergisinde yayımlandı. Meşrutiyet'in ilanından sonra da aynı dergide yazıları ve şiirleri yayımlandı.

Milli Mücadele'de Anadolu'ya geçerek vatanın savunması hakkında vaazlar vererek halkın vatan sevgisini tazeledi. Aynı zamanda yazılar, şiirler yazdı. Millet Meclisi'ne Burdur Milletvekili olarak girdi.

Orada görev yaptı. Cepheleri gezdi, halkımıza askerlerimize konuşmaları ile şiirleri ile moral vermeye çalıştı.

Edebiyatımızda büyük bir yeri olan Çanakkale Destanı gibi çok ilgi çekici şiirleri ve Safahat adlı büyük eseri vardır.

İstiklal Marşımızın şiirini yazdı. Büyük Millet Meclisinde oy birliği ile kabul edilen İstiklal Marşımızın karşılığı kendisine verilen parayı kabul etmeme mertliğini de gösteren Mehmet Akif'e "Bir daha İstiklal Marşı yazsaydınız nasıl yazardınız?" diye bir soru sorarlar. Mehmet Akif; "Allah bu millete bir daha İstiklal Marşı yazdırmasın" diyerek memleketin payidar olmasına büyük bir ışık tutmuştur.

Her zaman memleketi, milleti için çalışmış, kahramanlık destanları yazmıştır.

Mehmet Akif meşhur bir şiirinde şunu söylemektedir:

"Zulmü alkışlayamam,

Zalimi asla sevemem,

Gelenin keyfi için kalkıp sövemem"

Büyük şairimiz 63 yaşında yani 1936 yılının Aralık ayının 27'sinde hakkın rahmetine kavuşmuştur. Ruhu şad, mekânı cennet olsun.

30.06.2008

Ahmet DUMLU

5.3.11. Erzincan'da Örnek Proje

Emniyet Müdürümüzün gayretleriyle ilimizde örnek bir proje uygulanmaya başlamıştır. Çocukların sosyal ve kültürel yönüyle incelenmesi koordinasyon projesi çerçevesinde Erzincan'ımızda önemli çalışmalar yapılmaktadır.

Konu hakkında açıklamalar yapan Emniyet Müdürümüz Dr. Ahmet Çimen, Valiliğimizin başkanlığında tüm birimlerle beraber konu gerçekleştirilmiştir.

Yapılan yardımlarla çocukların sosyo-ekonomik durumlarını yerinde incelemek ve onları bulundukları olumsuz süreç ve zararlı alışkanlıklardan alıkoymak amacıyla çocuk ve ebeveynlerle görüşerek Erzincan Emniyet Müdürlüğü Çocuk Şube tarafından ikametleriyle aileleri ziyaret edilmiştir.

Bunun yanında çocuklar için çeşitli seminerler de yapılarak çocukların yetiştirilmesi için çalışmalar yapılmaktadır.

Geleceğin insanı olacak çocuklarımızın bu tür çalışmalarla kazanılacağı inancıyla olan Emniyet Müdürümüzün bu tür girişimleri elbette büyük faydalar temin edecektir.

Böyle bir çalışmanın ilimizde ilk olarak yapılması ayrı bir örnek davranış olması bakımından emniyet teşkilatımızda başta sayın müdürümüz olmak üzere emeği geçen tüm birimlerin çalışanlarına teşekkür eder, böyle çalışmalarından dolayı kendilerini de kutluyorum.

Bu çalışmalar nedeniyle bir çok çocuklarımıza tahsil imkanı ve iş imkanı da sağlanacaktır. Bu çalışmaların devamında daha da müspet ve daha verimli durumların meydana geleceği inancıyla tekrar teşekkür ediyorum. Memleketimiz için hayırlı olmasını diliyorum.

Ayrıca Emniyet Müdürümüzün bu girişimlerini de destekliyor kendilerini kutluyor, başarılar diliyorum.

07.07.2008

Ahmet DURLU

Köşe Yazılarında ele aldığı konular bakımından bakılacak olursa;

Ahmet Durlu'nun köşe yazılarındaki ortak konular şu şekildedir; Durlu toplumda gördüğü olumsuz yönleri açıkça yazmaktan çekinmez. Sorunlara çözüm olarak ne yapılması gerektiğini de kendisi söyler. Yazılarında genellikle didaktik üslup kullanır ve eskiye duyulan özlemi de sıklıkla dile getirir. Atasözlerini, ayet ve hadisleri de kullanarak yazdığı iddialarını temellendirir.

Durlu Türk gelenek, görenek ve törelerinden de bahseder. Milli ve dini duyguların ön planda tutulması gerektiğini sıklıkla vurgular. Atatürk'ün izinden gidilmesi gerektiğini onun verdiği nasihatler üzerinden beyan eder.

Erzincan'da olan tüm gelişmelerden ve projelerden haberdar olup olumlu olanları Erzincan'ın yararına olan tüm gelişmeleri köşesine taşıyıp destekler.

Eğitimci kişiliğinin verdiği olgunlukla toplumdaki aksayan yönlerin eğitim ve öğretimle çözüm yollarını da sunar.

Eski günleri yad ederek eskiden gördüğü ve kaybolmaya yüz tutmuş gelenekleri köşesine taşıyarak onlara sahip çıkmanın toplumsal öneminden bahseder. Gittiği, gördüğü, katkı sunduğu programları var olan gelişmeleri köşesine taşır.

Milli duygular içinde çocukların ve gençlerin gelecek kuşaklara nasıl yetiştirilmesi gerektiğini anlatır. Kendi yaşantısından sıklıkla örnek verir. Geçmişte olan ve günümüze kadar ulaşan Erzincan tarihi hakkında bilgilerini de okuyucuna anlatır. Yaşanmış olayları, güncel olayları, yaşadığı problemleri okuyucusuyla paylaşmaktan çekinmez.

Üslubu da tıpkı babacan tavırları gibi yazılarında da tatlı-sert şeklinde kendini göstermektedir.

ALTINCI BÖLÜM

DUMLU'DAN KALANLAR

6.1. Ödülleri

Ahmet Dumlu öğretmenlik yıllarında ve emekli olduktan sonra gazetecilik yıllarında birçok ödüle de layık görüldü. Kendisinin üstün gayreti ve başarıları sık sık devlet yetkilileri tarafından takdirle karşılandı. Her ne kadar yaşarken ve öldükten sonra kıymeti bilinmese de hayattayken birçok ödülün sahibi oldu.

6.1.1. Üstün Hizmet ve Onur Ödülü (2009)

Türkiye Cumhuriyeti devleti ve milletine ulusal ve uluslararası düzeyde üstün hizmetleri, Türkiye tanıtımına katkı sağlamak, halkın eğitimi, refahı, mutluluğu için yaralı hizmetlerde bulunmasından dolayı; TBMM Başkanlık Divanı'nca "TBMM Üstün Hizmet Madalyası ve Beratı" ile ödüllendirilmesine karar verilmiştir.

Görsel 6. 1: TBMM Tarafından Verilen Üstün Hizmet Ödülü

6.1.2. Örnek Aile Ödülü (1999)

25/09/1999 yılında devlet bakanı Işıl Saygın tarafından eşi Mevlüde Hanım ile bu ödüle layık görüldü. Bu ödül Erzincan'da daha önce hiçbir çiftte verilmedi.

Görsel 6. 2: Devlet Bakanlığı Tarafından Verilen Örnek Aile Ödülü

6.1.3. 30. Yıl Türkiye Yazarlar Birliği Ödülü (2008)

1 Haziran 2008 yılında basın ve kültür hayatına yazıları ve eserleriyle katkı sunması nedeniyle hizmet ödülü takdim edilmiştir.

Görsel 6. 3: TBMM Tarafından Verilen Üstün Hizmet Ödülü

6.1.4. Kızılay Derneği Ödülü (1995)

Kızılay Derneği Erzincan Şubesindeki özverili çalışmalarından dolayı bu ödüle layık görülmüştür.

Görsel 6. 4: Kızılay Derneği Tarafından Verilen Ödülü

6.1.5. Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Ödülü

Kurum için yaptığı çalışmalardan dolayı Başbakanlık tarafından bu ödüle layık görüldü.

Görsel 6. 5: Başbakanlık Tarafından Verilen Ödülü

6.1.6. Özsöz Gazetesi Ödülü (1997)

İliç ilçesine basın ve TV yoluyla sunduğu katkılarından dolayı 30.05.1997 tarihinde bu ödüle layık görüldü.

Görsel 6. 6: Özsöz Gazetesi Tarafından Verilen Ödülü

6.1.7. Basın Hizmet Ödülü

Özsöz Gazetesinde aldığı ödül vesilesiyle almış olduğu Basın Hizmet Ödülü'ne Erzincan Belediyesi tarafından 13 Ocak 1997 tarihinde layık görülmüştür.

Görsel 6. 7: Basın Hizmet Ödülü

6.1.8. Erzincan Valiliği Tarafından Verilen Ödül (1995)

Erzincan valiliği tarafından Erzincan kültürüne sayısız katkılar sunması nedeniyle Vali Recep Yazıcıoğlu tarafından 18 Mayıs 1995 yılında takdim edilen ödül.

Görsel 6. 8: Erzincan Valiliği Tarafından Verilen Kültüre Katkı Ödülü

Ve bunun gibi birçok Takdirname ve sertifikası da bulunmaktadır.

Görsel 6. 9: Ahmet Dumlu'ya Ait Çeşitli Konularda Almış Olduğu Başarı Belgeleri ve Sertifikalar

Dumlu'nun yapmış olduğu çalışmalar dönemin belediyesinin ve valiliğinin de ilgisini çekmiş ve sayısız ödüle layık görülmüştür. Kendisinin üstün hizmetleri zaman zaman dönem dönem resmi makamlar tarafından ödüllendirilmiştir.

6.2. Anıları

6.2.1. Sebahattin Karakelle (Öğrencisi)

Ben 1950 doğumluyum. Geyikli köyündenim. Bizim hocamız çok disiplinliydi. Öyle sokakta gezeyim, okula gitmeyeyim diyemezdik. Öğrencisini iyi takip ederdi. Bir gün babamla bana şehirden okul için ayakkabı almaya gidecektik. Bir yere gitmeden önce öğretmenden izin alırdık. Babama dedim ki <Baba öğretmenden izin aldın mı?> o da gayriihtiyari öğretmenimle olan samimiyetine de güvenerek bana <Aldım>dedi. O gün gidip ayakkabı aldık. Sabahleyin okula gittim. Öğretmenim bana <Kalk bakalım, dün nerdeydin?>dedi. Ben de öğretmenime <Babam sizden izin almış, ayakkabı almaya gitmiştik>dedim. Ayakkabılarıma baktı bana baktı,<Baban benden izin almadı, bir daha benden izin almadan şehir dışına gitme> dedi. Akşamları çıkar köyün sokaklarını gezerdi. Kim sokakta oynuyor, kim ders çalışmıyor ona bakardı. Onun sayesinde okuduk. Bu anımı hiç unutamam.⁹⁰

6.2.2. Halil İbrahim Özdemir (Arkadaşı)

O kadar çok anımız var ki hemen sorulunca hatırlayamadım ama en çok şu aklımda kalmış. Mesela ölümüne yakın bir zamanda damadı Kadir Bey geldi, dedim Ahmet nerelerde göremiyorum bayağıdır. <Ya dedi senin haberin yok mu, Ankara'da hastaneye götürdük, dün getirdik Neon Hastanesi'nde yatıyor şimdi> Neyi var, benim hiç haberim olmadı dedim. Hemen o gün kalkıp Neon Hastanesine ziyarete gittim. Beni gördü dedi ki <Ya ben sana küstüm, ben epeydir yatıyorum Ankara'ya gittim ne aradın ne sordun> dedi bana. Ben de dedim ben bugün duyar duymaz hemen geldim. Hiç haberim olmadı dedim. Benim öyle dediğimi duyunca hemen yüzü güldü. Bu da son zamanlarından bir hatırası.

6.2.3. İrem Palabıyık (Torunu)

Ben daha küçüğüm annem beni aşıya götürmüştü. Galiba verem aşısıymış. Kolumun altı şişmiş, kitle haline gelmiş. Kolumun altında bebeklik aşısından

⁹⁰ 14/11/2023 tarihli görüşme

dolayı beze oluşmuş. Daha sonra annemler beni askeri hastaneye götürmüşler ve doktor hatası olduğu sağlık ocağındaki doktorların yanlış iğne yaptıkları ortaya çıkmış. Kolumun altındaki bezeyi orada almışlar. Dedem bunu köşesinde yazmıştı. Doktorların dikkatsiz davrandığını söylemişti. Anneannem sivri dilinden dolayı bazen dedemin başına bir şey gelmesinden korkardı.⁹¹

6.2.4. Canan Küçük (Öğrencisi)

Ahmet Dumlu hocam ben ilkokul çağlarında 4. Sınıfa giderken 23 Nisan'a bizi hazırlık yaptırdı. Kendisinin mavi bir pikabı vardı hiç unutmuyorum. Onunla bizi arabaya çocuklarla birlikte bindirdi. Bir de bize marş öğretmişti. 'Bugün 23 Nisan' adlı marş. O marşı söyleyerek Erzincan'ın dört yolundan geçtik. Bu hatıramı asla unutamıyorum.⁹²

6.2.5. Anıl Türkeli (Torunu)

Dağları gezerken dedem bana her yeri tarif ederdi. Zamanında bu dağlara arkeologlar geliyorlar. Dedem arkeologlara bile kafataslarının cinsiyetleri hakkında bilgiler veriyor, onlara tarif ediyordu. Dedem bana dağda gezerken bunları anlatmıştı. Birçok anımız var da benim de aklımda bu kalmış.⁹³

6.2.6. Cengiz Bahşi (Dostu)

Ahmet Dede'nin yaşamının son günleriydi. Gazeteden başka arkadaşı Şefik Aras'la beraber onu hastanede ziyarete gitmiştik. Her gün keyifle sohbet ettiğimiz bir insandı kendisi. O gün ziyaretine gittiğimizde huzursuz olduğunu hissettim. Tavana bakıyor, yüzümüze pek dönmüyordu Bizimle pek de konuşmadı, Sanki beni yalnız bırakın der gibiydi,. Ben o gün onun o tükenmiş olduğunu artık ruhunun inzivaya çekilmek istediğini fark ettim.⁹⁴

⁹¹ 17/11/2023 tarihli görüşme

⁹² 16/11/2023 tarihli görüşme

⁹³ 22/01/2024 tarihli görüşme

⁹⁴ 23/01/2024 tarihli görüşme

6.2.7. Ünal Tuygun (35 Yıllık Arkadaşı)

Ahmet Dumlu Erzincan'ın en eski öğretmenlerindendir. Ben belediyede meclis başkanırken bize meclisten bir yazı geldi. İlinizin ileri gelenlerinden birine üstün hizmet ödülü vereceğiz dediler. Meclis ödülü verilmesinin belli şartları vardı. Mesela; bulunduğu ile hayır yapmak, kurum yapmak, insanlara bir şekilde büyük çapta faydası dokunmak gibi.. Her ilden yalnızca bir kişi seçilecekti. İşte Sebahattin (Karakelle) Abi önerdi biz de oyladık. Hoca'nın ödül almasına karar verdik. Hoca hem Huzurevi'nin müdürüydü hem cami yaptırmış hem kitap yazmış, bir sürü şey. . . Haziran ayıydı hiç unutmuyorum. O zaman yaz sıcak olduğu için Ahmet Hoca hacı elbiseleriyle gezerdi.

Şalvarlı, geniş elbiseler. Makam arabasıyla aldık onu götürdük Ankara'ya törene gideceğiz. Bir baktık ki aynı elbiselerle gelmiş. Oraya gelen insanlar takım elbiseler, kravatlar giymişler. Bu arada gelenlerin içinden de en garibanı biziz. Devlet televizyonları oradaydı. Devlet büyükleri oradaydı. Dedim ki hoca sana elbise alalım mı? <Niye elbisemde ne varmış ki?> dedi bana. Az sonra aynı soruyu Sebahattin Abi de sorunca ona da kızdı. <Sen orda dur!> dedi ona da. Sebahattin Abi hiç ses etmedi.

Oturduk beklemeye başladık. Ödül alacak kimsenin önce biyografisi okunuyordu, sonra da kişinin adı söyleniyordu. Daha sona da meclis başkanı tarafından ödülü takdim ediliyordu. Ahmet Hoca kürsüye gidecekken yürüdü ve o hac elbisesiyle çıktı. Çok da alkışlandı. Biz de biraz mahcup olduk. Akşam orada misafirhanede kaldık. Sabah da yine makam arabasıyla aldım getirdim hocayı. Aklıma geldi de duygulandım yine.⁹⁵

Dumlu tanıyanlarının dimağında hoş bir sâdâ bırakmıştır. Sebahattin Karakelle'nin hatırında Öğrencisini takip etmesi, Torunları İrem Palabıyık ve Anıl Türkeli'nin aklında sürekli araştırmacı ve sorunlar için çabalaması, Canan Küçük 'ün aklında pikabıyla öğrencilerini törenlere götürmesi, Ünal Tuygun' un hatırında ödül almaya gittikleri zaman mecliste yaşadıkları, Cengiz Bahşi ve Halil İbrahim Özdemir'in aklında da yaşamının son günleri kaldı.

⁹⁵ 25/01/2024 tarihli görüşme

6.3. Arabası

Görsel 6. 10: Ahmet Dumlu'nun Emektar Mavi Pikap Arabası

Dumlu aracıyla birçok işleri yaptı, defalarca köylere gidip döndü, öğrencilerini törenlere ve gezilere taşıdı, camiler için malzeme taşıdı, Erzincan'ın türlü dertlerini ve çözümleri için Dumlu'nun çabalarını taşıdı.

Dumlu vefat ettikten sonra sevgili kızına emanet edildi. Kızı bir süre sakladıktan sonra babasının hatıralarını özlemle sürekli anımsatması ve çocukların da mahalle arasında oyuncağı olması nedeniyle bir köylü vatandaşa satmayı uygun gördü. Satıldıktan bir süre sonra Dumlu'nun evinin yakınlarında terk edilmiş vaziyette adeta sahibinin eski günlerine dönmeyi istercesine bırakıldı.

6.4. Ahmet Dumlu Parkı

Dumlu'nun vefatından sonra ailesi ondan hatıra kalması için Erzincan Belediyesi'ne başvurup parka, caddeye ya da başkanlığını/müdürlüğünü yaptığı herhangi bir kuruma isminin verilmesi için talepte bulunurlar. Dönemin Belediye Başkanı Mehmet Buyruk tarafından evinin yakınlarında küçük bir parka isminin verilmesi uygun görülür. Adres: Ahmet Dumlu Parkı Ergenekon Mahallesi 128.Sokak Erzincan.

Görsel 6. 11: Ahmet Dumlu Parkı

6.5. Online Kitap Okuma Yarışması

Görsel 6. 12: Erzincan Milli Eğitim Müdürlüğü Tarafından Ahmet Dumlu Adına Yapılan Kitap Okuma Yarışması Afişi

Erzincan İl Milli Eğitim Müdürlüğü “Candır Kitap Can Hep Birlikte Okuyor Erzincan” Projesiyle 17 Nisan 2021 Cumartesi ve 18 Nisan 2021 Pazar günü gerçekleştirilen Ahmet Dumlu ilkokullar ve Ortaokullar online kitap okuma yarışması düzenlendi.

Ahmet Dumlu İlkokullar ve Ortaokullar Arası Kitap Okuma Yarışması’na 22 okuldan 1073 ve 18 okuldan 535 öğrencinin aktif katılımıyla gerçekleştirildi. Yarışma sonunda ödüller sahiplerine ulaştırıldı. Yarışma okul bazında gerçekleştirilmiş olup sınava başvuruda bulunan öğrenci sayısı 100’ün altında olup ilk 3’e giren öğrencilere zeka oyunu ve 100’ün üzerinde katılımcı sayısına sahip olan okullardaki öğrencilere para ödülü verildi.⁹⁶

Dumlu’nun ölümünden sonra çok az anısına sahip çıkılabilmektedir. Nitekim okuma yarışmalarına adının verilmesi onun tanıtımı açısından doğru bir adımdır. Ancak ne yazık ki Dumlu’nun fiziki anılarının çok azının kalmasından dolayı şehirde pek tanınmamaktadır.

⁹⁶ <https://erzincan.meb.gov.tr/www/ahmet-dumlu-ilkokullar-ve-ortaokullar-online-kitap-okuma-yarismasi-odulleri-sahiplerine-teslim-edildi/icerik/3712>, 30.11.2023

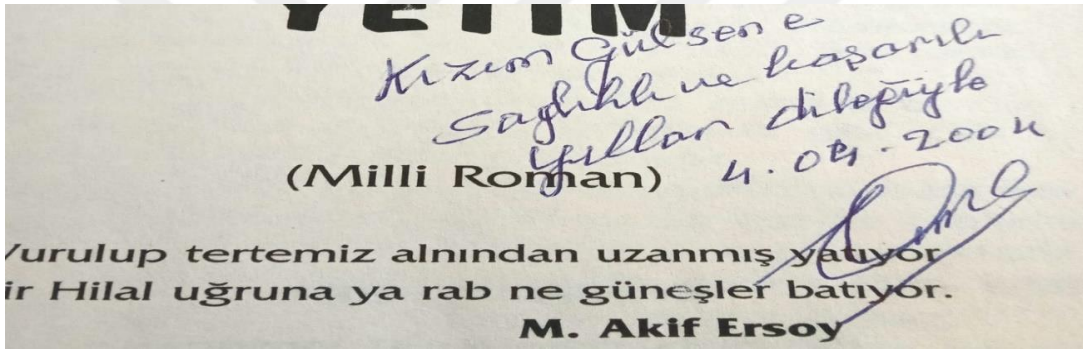
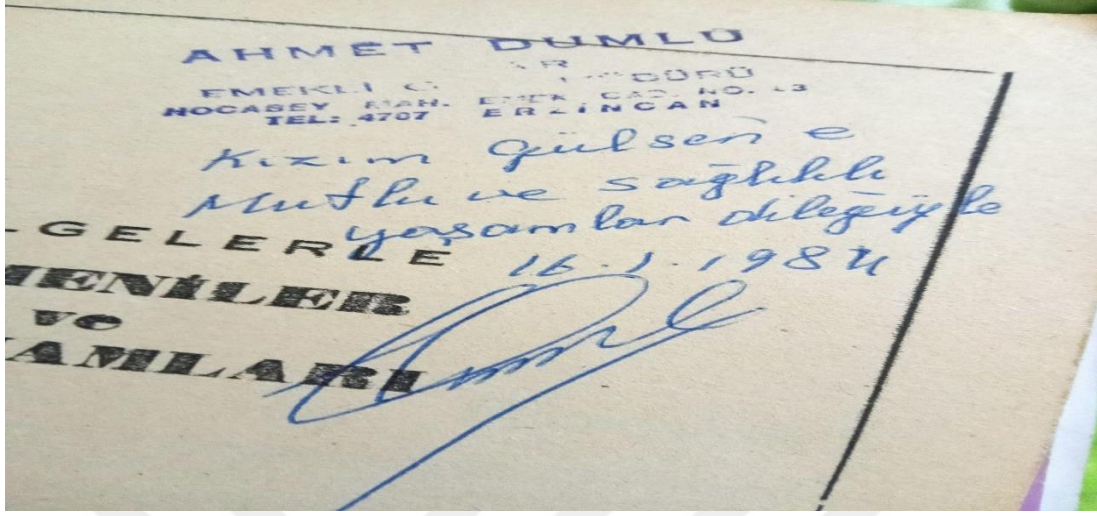
Ahmet Dumlu’nun yazmış olduğu özel mektuplarına değerli aile üyelerinin izni olmadığı için ulaşılamamıştır.

Ayrıca Dumlu’nun en küçük kızı Sn. Gülsen Dumlu ile görüşülme sağlanıp, diğer kızları ile görüşülememiştir.(Kızlarından biri araştırma esnasında Erzincan’da değildir, diğer kızı da yaşlı olması nedeniyle görüşmeye katılamamıştır.)

Dumlu’nun almış olduğu bir kısım ödüller de diğer kızlarında bulunmaktadır. Ancak diğer kızlarıyla görüşme sağlanamadığı için teze eklenememiştir.

6.6. Özel Notları

Görsel 6. 13: Ahmet Dumlu'nun Kendi El Yazısıyla Kızına Yazmış Olduğu Notlar

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ahmet Dumlu 1928-2011 yılları arasında yaşamış. Hayatını Erzincan insanına ve kültürüne adanmış; rol model bir öğretmen, yazar ve araştırmacı- gazetecidir.

Görev yaptığı süreçte Köy Enstitüsü mezunu olmanın verdiği donanım sayesinde öğrencilerine ve orada yaşayan insanlara katkılar sunmuştur. Örneğin köy okulunda görev yaparken ahır olarak kullanılan yeri köylülerin yardımıyla dersliğe ve okula dönüştürmüş, orada bulunan köylülere enjeksiyon yapmış, köylülerin birçok derdine de ortak olmuştur. Gittiği bazı köylerde köylülere arıcılık öğretmek geçimkapsı açmış ileriki süreçlerde sosyal yardım vakıfları kurarak onların yararına sunmuştur. Şeker İlkokulunda görev yaparken öğrencilerine fabrika tarafından süt dağıtımını yapılmasını sağlayıp ilerleyen zamanlarda da fabrikada meslek edinmelerine ön ayak olmuştur. 37 yıllık meslek hayatına birçok başarı, yetiştirdiği yüzlerce öğrenci ve birçok eser sığdıran Dumlu 2011 yılında vefat etmiştir.

Dumlu; 2009 yılında TBMM tarafından Üstün Hizmet Onur Ödülü almıştır. Kendisi bununla da kalmayıp eşiyle birlikte geçirdiği 55 yıllık evliliği neticesinde 22 Şubat 2006'da Erzincan'da örnek aile seçilmiştir. Bunun yanı sıra gazeteciliği ve öğretmenliği esnasında da yaptıkları üst makamlar tarafından sayısız ödüle layık görülmüştür.

Öğretmenliğinin ardından kedisini romanlarına, araştırmalarına ve köşe yazılarına vermiştir Erzincan'ın insanının derdine çare bulmaya çalışmak ve Erzincan kültürünü yaşatmak için çaba harcamıştır. Romanlarını Erzincan ağzıyla yazarak, Erzincan'ın gelenek ve göreneklerini romanlarına konu edinerek yapmaya çalışmıştır.

Dumlu'nun araştırma ve roman kitapları toplam 12 tanedir. Bu kitaplar; Düşman Yarası, Yürek Yarası, Bizim Ayvan, Bizim Yunus, Erzincan'da İz Bırakanlar, Ermeniler ve Katliamları, Ermeni İsyanları, Kahraman Yetim, Oyalı Yazma, Meysun Ana, Tandır Gelin, Bahar Kelebekleri'dir.

Dumlu; köşe yazılarına şehrin sorunlarını sıklıkla dile getirerek, hazırlayıp sunduğu Tandırbaşı programında kültür elçisi gibi rol oynayarak Erzincan'ın türkülerini, manilerini, halk oyunlarını, giyim kuşamını, efsanelerini, masallarını adet ve törelerini

anlatmış, şehrin *Canlı Tarihi* unvanını taşımıştır. Erzincan'ın değerlerini aktarmak ve tanıtmak için daima çabalamıştır.

O hayatına giren herkese yararlı olmayı görev edinmiş, öğretmenliğinin yanında bazı insanlara arıcılığı öğretmiş, bazılarının ev yapım ve inşaat işlerine koşmuş, bazılarına hemşirelik yapmıştır. Doğduğu ve görev yaptığı, köylere hizmetlerin ulaşması için bin bir emek harcamış, yaşadığı mahalleye bile cami yaptırarak faydalı olmaya çalışmıştır. Bunun yanı sıra şikâyet edilme pahasına da olsa Erzincanlı'nın sorunlarını dile getirmekten çekinmemiş, sorunun çözümü için kalemini kullanmaktan geri durmamıştır. Daima ailesini, memleketini, vatanını, dini ve milli değerlerini yücelten ve yaşatan biri olmaya çalışmış ve bu sevdasından taviz vermemiştir.

Dumlu; gençler için ve gelecek kuşaklar için geçmişi sıklıkla hatırlatarak ve Türk-İslam kültürü tarif ederek, Atatürk ilkelerine bağlı olarak aktarma gayesi içinde olmuştur. Erzincan'ın soyut ve somut kültür varlıklarını yazılarında ve romanlarında kullanması sebebiyle yazdıkları Kültür Bakanlığı tarafından basılıp kütüphanelere hediye edilmiştir. Kendisi her durumda maddi manevi tüm problemlerin çözümü için emek sarf ederek Erzincanlı'nın derdiyle hemhal olmuştur.

Dumlu Erzincan'da yaşamış şehrin kültür hazinelerinden biridir. Bu yönüyle yaşam felsefesi, örnek kişiliği ve öğretmenliği, vatanseverliği tüm öğretmenlere örnek olacak değerdedir.

Kendisi Erzincan'daki Ermeni katliamlarını da resmi belgelerle araştırmış ve Terzibaba Mezarlığı civarında toplu mezarlara ulaşmıştır. Ankara'dan heyetler gelerek bulguları resmi kayıt altına almışlardır. Doğu'da köy köy dolaşarak canlı tanıkları dinlemiş ve katliamın izlerine ait kalıntılara ulaşmıştır. Bu araştırmalarını araştırma kitaplarına ve Meysun Ana, Tandır Gelin gibi romanlarına da konu edinmiştir. Dumlu kendi çalışmalarıyla Ermeni Katliamı'nın yalandan ibaret olduğunu ispatlama amacı güderel Ermenilerin iddialarına karşı dayanak olabilecek deliller sunmuştur.

Dumlu'nun ailesi Erzincan halkı için hayatı boyunca çalışmış olan bu değerli hazinenin isminin yaşatılmasını ve Erzincanlıların onu tanımasını istemektedir. Erzincan'da emek verdiği kurum ya da kuruluşlara adı verilerek ya da bir caddede ismi yaşatılarak Ahmet Dumlu'nun tanınmasını ve adının yaşanmasını ümit etmektedirler.

Erzincan’da Ahmet Dumlu’ya ait tanıtım günleri ya da yılda bir gün anma günleri düzenlenerek onun yaşam felsefesi, rol model kişiliği ve öğretmenliği Erzincan için yaptıkları anlatılarak gelecek kuşaklar için örnek olması açısından tanıtılması sağlanabilir. Ya da ailesinin de isteği çerçevesinde bir caddeye, yaptırdığı camiye, kurmuş olduğu dernek ve vakıflara adı verilerek yaşatılması sağlanabilir.

Ahmet Dumlu’nun kitapları tekrar basılıp okuyucularına sunulabilir, kurgusal kitaplarıyla ilgili çalışmalar yapılabilir. Kurgusal (yaşanmış olaylardan da derlenen) eserleri bir tiyatro metni, film ya da dizi olabilir. Bu tür çalışmalar da Ahmet Dumlu’nun tanınması açısından oldukça etkili olabilir.

KAYNAKÇA

- Akar, H. (2011). *Türkiye’deki Köy Enstitülerinin Toplumsal Değişmedeki Yeri*. (Yüksek Lisans Tezi), Okuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, İzmir
- Altunya, N. ‘*Köy Enstitüleri Sistemi: Toplu Bakış*’, Cumhuriyet Kitapları, İstanbul, 2014
- Aydoğan, M. ‘*Köy Enstitüleri: Amaçlar, İlkeler, Uygulamalar*’ Köy Enstitüleri Vakfı, Ankara, 2007.
- Bozkurt M. Sadık”*Bir Ömür Ki Yılmaz Büyükerşen*”, Bilim Ve Sanat Yayınları, Ankara, 2018
- Canbaba F. ‘Erzincan’ın Örnek Çifti’ *’Doğu Gazetesi*, Sayı 8567, Erzincan. 22 Şubat 2006
- Çağlayan, E. *Köy Enstitülerinin Açılması Ve Dicle Köy Enstitüsü. Electronic Turkish Studies*, 2014, Sayı 9.
- Demirel, Ö. ‘*Kuramdan Uygulamaya: Eğitimde Program Geliştirme*’, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, 2003
- Dumlu, A. “70 Yıl Evvel” *Doğu Gazetesi*, 25 Ekim 2008, Erzincan.
- Dumlu, A. “*Arıcılık*”, Ermat Matbaacılık, Erzincan, 1981
- Dumlu, A. “*Belgelerle Ermeniler ve Katliamları*” Erzincan, 1983.
- Dumlu, A. “*Bizim Yunus*”, Özsoy Matbaası, Erzincan, 1994
- Dumlu, A. “*Camilerin Elektrik Borçları*” *Doğu Gazetesi*, 27 Ekim 2008, Erzincan.
- Dumlu, A. “*Çağ Açan Fetih* “26 Mayıs 2008, *Doğu Gazetesi*, , Erzincan.
- Dumlu, A. “*Düşman Yarası*”, *Doğu Yayınları*, Erzincan, 2007
- Dumlu, A. “*Ermeni İsyanları*” Erzincan, 1983.
- Dumlu, A. “*Ermeni İsyanları*”, *Doğu Yayınları*, Erzincan, 2001
- Dumlu, A. “*Ermeniler Ve İsyanları*”, Ermat Matbaacılık, 2001, Erzincan,
- Dumlu, A. “*Erzincan’da Örnek Proje*” 7 Temmuz 2008” *Doğu Gazetesi*, Erzincan.
- Dumlu, A. “*Erzincan’daki Ermenilerin Yaptığı Katliamlar*”, *Doğu Gazetesi*, 05.05.2008.
- Dumlu, A. “*Gençlerimizi Korumalıyız*” 23 Haziran 2008, *Doğu Gazetesi*, Erzincan.
- Dumlu, A. “*Hızır Günleri*” *Doğu Gazetesi*, 12 Mayıs 2008, Erzincan.
- Dumlu, A. “*İlaçları Atmayın*” 21 Haziran 2008, *Doğu Gazetesi*, Erzincan.
- Dumlu, A. “*Kahraman Yetim*”, *Doğu Yayınları*, Mart 2003, Erzincan,
- Dumlu, A. “*Kahraman Yetim*”, Ermat Matbaacılık, Şubat 1983, Erzincan,
- Dumlu, A. “*Mehmet Akif Ersoy*” 30 Haziran 2008, *Doğu Gazetesi*, Erzincan.
- Dumlu, A. “*Meysun Ana*”, Ermat Ofset Yayınları, Ocak 1990, Erzincan,
- Dumlu, A. “*Okullar Açıldı*” *Doğu Gazetesi*, 15 Eylül 2008, Erzincan.
- Dumlu, A. “*Oyalı Yazma*”, Ermat Matbaacılık, Erzincan, 1980
- Dumlu, A. “*Ramazan Anıları*” *Doğu Gazetesi*, 1 Eylül 2008, Erzincan.
- Dumlu, A. “*Trafik Canavarı Olmayalım*” 9 Haziran 2008, *Doğu Gazetesi*, Erzincan.
- Dumlu, A. “*Vakıfların Hizmeti*”, *Doğu Gazetesi*, 22.09.2008.
- Fay, K. ‘*Türkiye’de Köy Enstitüleri*’, İmece Yayınları, Ankara, 1961.

- Gönen, İ. ‘*Pamukpınar Köy Enstitüsü*’ (Yüksek Lisans Tezi) Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Ana Bilim Dalı, 2021
- Göztepe, H., *Pamukpınar Yolcuları*, Ubuntu Yayınları, Ankara, 2017.
- <https://Erzincan.Meb.Gov.Tr/Www/Ahmet-Dumlu-İlkokullar-Ve-Ortaokullar-Online-Kitap-Okuma-Yarismasi-Odulleri-Sahiplerine-Teslim-Edildi/Icerik/3712>, Erişim Tarihi: 30.11.2023
- <https://Www.Gazetevatan.Com/Gundem/Erzincan-Canli-Tarihini-Kaybetti-383933>, Erişim Tarihi: 24.11.2023
- <https://Www.Turkedebiyati.Org/Biyografi-Otobiyyografi-Monografi/01.11.2023> Erişim Tarihi: 01.11.2023
- Kaplan, M. ‘*Aydınlanma Devri Ve Köy Enstitüleri*’ Kültür Bakanlığı Yayınları/2832. Yayınlar Dairesi Başkanlığı, Kültür Eserleri Dizisi, Ankara, 2002.
- [Köy Enstitüleri Programı, Dersleri Ve Eğitim Felsefesi - Ders: Tarih \(Derstarih.Com\)](http://Derstarih.Com) Erişim Tarihi: 14. 11. 2023
- Köy Enstitüleri. T.C. Maarif Vekilliği Maarif Matbaası. Ankara 1944: 14-75.
- Makal, M. ‘*Bozkırdaki Kıvılcım*’, Gül Diken Yayınları, 3.Baskı, Ankara.1997
- Odabaşioğlu, A.” *Köy Enstitülerinin Yönetimi.*” (Tezsiz Yüksek Lisans Projesi), Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi, Denetimi, Planlaması Ve Ekonomisi Bilim Dalı, Denizli, 2017.
- Özdemir Halil İbrahim Ve Kaymaz Rıfkı, ‘*Erzincanlılar Ansiklopedisi*’. Doğu Yayınları, Erzincan, 2010
- Satır, B. ‘*Mustafa Uçar’ın Hayatı, Eğitimci Kişiliği Ve Erzincan Folkloruna Katkıları*’. (Yüksek Lisans Tezi), Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı, Erzincan, 2019
- Ünsal, Sercan, *Bozkırda Bir Eğitim Pınarı Pamukpınar Köy Enstitüsü 1941-1954*”, Barış Kitap, Ankara, 2016.
- Yıldırım, A., Ve Şimşek H., *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2013
- Sözlü Kaynaklar**
(Sözlü Kaynaklar Görüşülen Tarihe Göre Sıralanmıştır)
- 03.11.2023, Gülsen Palabıyık (Emekli Maliye Memuru) ile Yapılan Görüşme, Van.
- 04.11.2023, Gülsen Palabıyık (Emekli Maliye Memuru) ile Yapılan Görüşme, Van.
- 06.11.2023, Gülsen Palabıyık (Emekli Maliye Memuru) ile Yapılan Görüşme, Van.
- 08.11.2023, Bedri Palabıyık (Emekli) İle Yapılan Görüşme, Van.
- 13.11.2023, Halil İbrahim Özdemir (Gazeteci-Yazar) İle Yapılan Görüşme, Erzincan.
- 14.11.2023, Sebahattin Karakelle (Emekli Milletvekili) ile Yapılan Görüşme, Erzincan.
- 15.11.2023, Gülsen Palabıyık (Emekli Maliye Memuru) ile Yapılan Görüşme, Erzincan.
- 16.11.2023, Canan Küçük (Ev Hanımı) ile Yapılan Görüşme, Erzincan.
- 17.11.2023, İrem Palabıyık (Öğretmen) ile Yapılan Görüşme, Erzincan.
- 20.11.2023, Gülsen Palabıyık (Emekli Bankacı) ile Yapılan Görüşme, Erzincan.
- 22.01.2024, Anıl Türkeli (Öğretim Görevlisi) ile Yapılan Görüşme, Erzincan.

23.01.2024, Cengiz Bahşı (Araştırmacı-Yazar) ile Yapılan Görüşme, Erzincan.

25.01.2024, Ünal Tuygun (Belediye Meclis Üyesi) ile Yapılan Görüşme, Erzincan.

EKLER

EK.1: Görseller

Meclis'teki Ödül Töreninin Ardından Çekilmiş Fotoğraflar

Ahmet Dumlu'nun Evinde Bulunan Çalışma Odasında Çekilmiş Bir Fotoğraf.

Ahmet Dumlu'nun Çekilmiş Bir Fotoğraf, Elinde Tuttuğu Belge Duvar Saatinin 42 Yıl Garantili Olduğunu Gösteren Garanti Belgesi

Ahmet Dumlu'nun Evinde Cengiz Bahşı ile Çekilmiş Bir Fotoğraf.

Ahmet Dumlu İle Çırahane Kültür Evi'nde çekilmiş Fotoğraf. (2009)

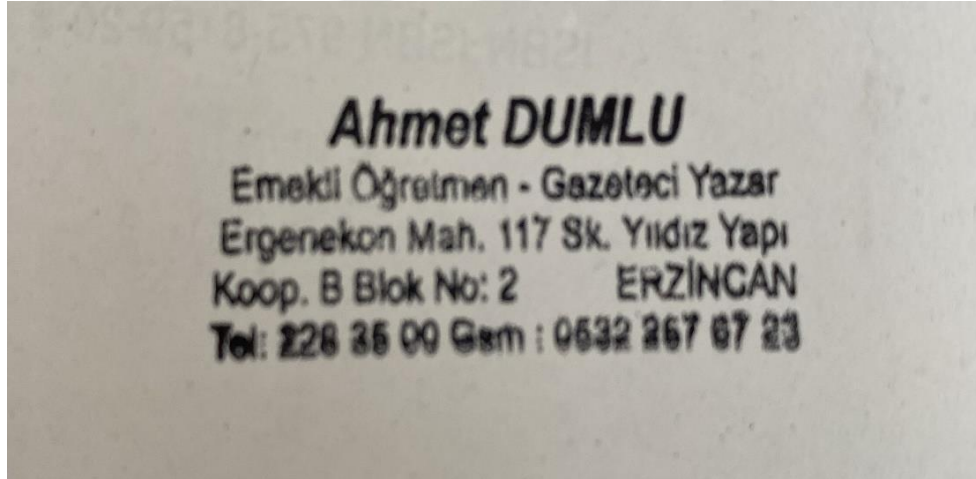

Ahmet Dumlu'nun Yaşamının Son Günleri (Ağır Hastalığında) Solda Prof. Dr Erol Kaya Ve Cengiz Bahşi, Ahmet Dumlu, Sağda Gazeteci Yazar Şefik Aras(2011)

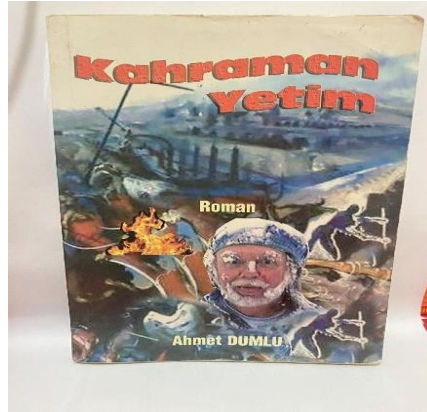
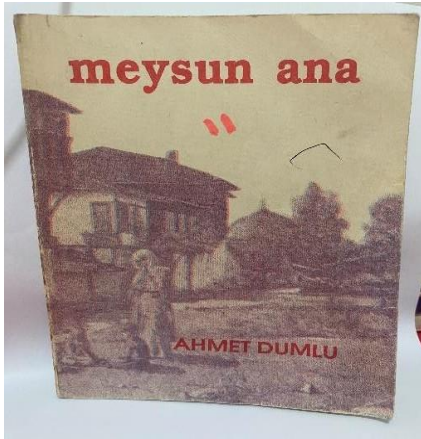
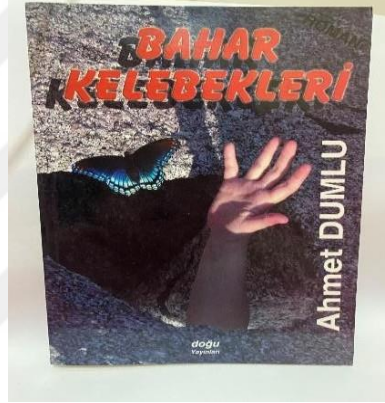
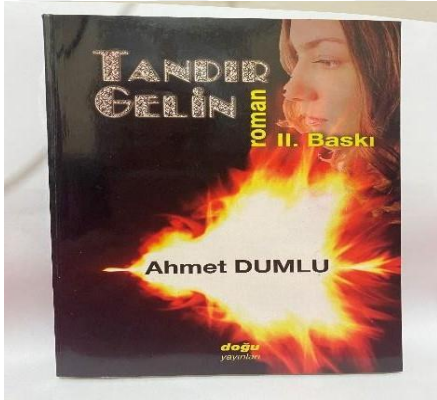
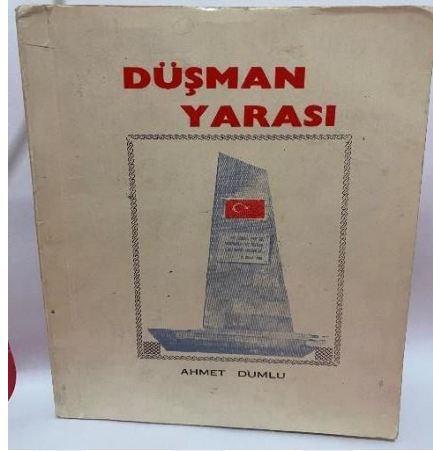
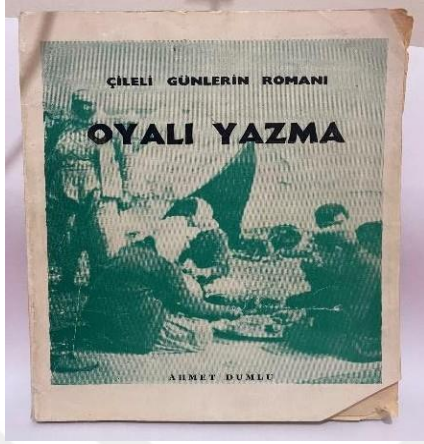
EK.2: Mühürler

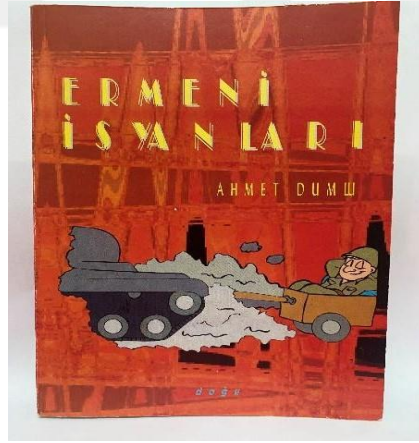
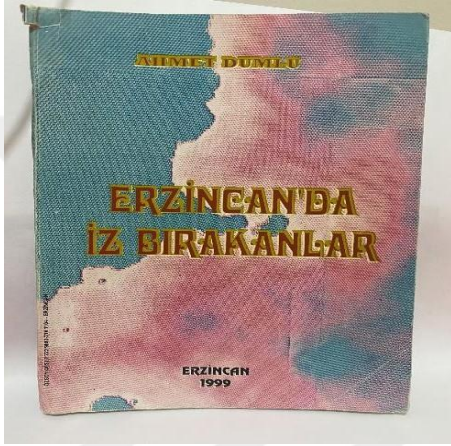
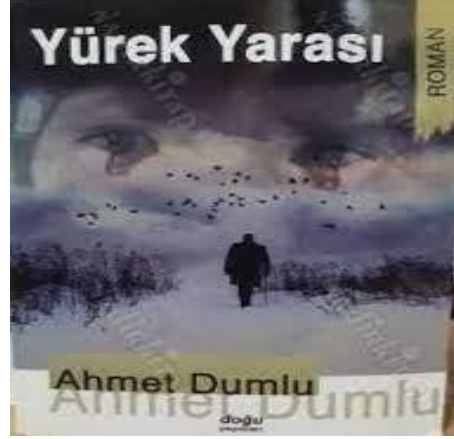
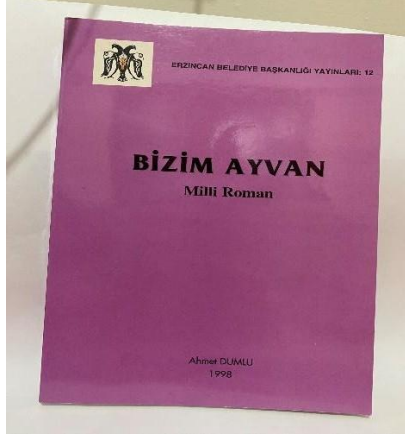
Dumlu'ya Ait Mühürler

EK.3: Eserlerinin Kapakları

Ahmet Dumlu'ya Ait Eserlerin Kapak Fotoğrafları

EK.4: Anektodlar

Ahmet Dumlu kısa boylu sevimli bir insandı. O dönemler Huzurevi'nin de müdürüydü. Bir gün Ahmet Dumlu Huzurevi'nden gelirken yolda karşılaştık. Baktım omuzları dik, vakur bir şekilde yürüyor.

—Hayırdır, Ahmet Dede pek gururla yürüyorsun, dedim.

Meğerse o gün Huzurevindeyken daha önceden hazırladıkları bir proje kabuledilmiş ve Huzurevine proje için bir finansman desteği verilmiş.

—Ben bundan sonra 300.000 liralık adamım bana böyle şeyler deme, dedigülerek.

Şefik Aras'la bir ara TV Programı yapmışlar. Sohbet arasında Şefik Aras konuklara sorduğu soruyu Dumlu'ya da sormuş.

—En son hangi kitabı okudunuz?

Dumlu biraz duraksamış ve demiş ki:

—Ben artık kitap okumuyorum, ben artık kitap yazıyorum.

Ahmet Dumlu ilkokulu okurken onların sınıfını Atatürk Erzincan'a geliyor demişler sınıfı tren garına götüreceklermiş. Tabi günler öncesinden hazırlıklar başlamış. Öğretmenler sıkı talim vermişler, Şu şekilde sıra olacaksınız, bu şekilde dizileceksiniz, selam vereceksiniz gibi. . .

Bu talimler sebebiyle de öğrenciler Atatürk'ün fiziki özelliklerini ulu bir selviağacı gibi uzun boylu ve dağlar kadar heybetli biri olarak kafalarında canlandırmışlar.

Öğrencileri tren garına götürmüşler. Uzun bir bekleyişten sonra Atatürk trenden inerek öğrencilerin yanına gelmiş. Öğrenciler Atatürk'ün boyunun düşündükleri kadar uzun olmaması nedeniyle ve çocuk akıllarıyla gülüşmekten ötürü Atatürk'e selam vermeyi unutmuşlar. Öğretmenleri de bu durumda ne yapacaklarını bilememişler. Bu da Dumlu'nun aklında güzel bir anı olarak kalmış.

Ahmet Dumlu Köy Enstitüsü'nde okurken İsmet İnönü'nün okula ziyarete geleceğini öğrenmişler. Okulda birtakım hazırlıklar başlamış. Okulun tanıtım görevini de Dumlu'ya vermişler.

Beklenen gün gelmiş, çatmış. İsmet İnönü gelmiş. Ziyareti esnasında Dumlu başlamış anlatmaya okulun yapısı, sınıfı, bölümleri vs. . .

Anlatmış, anlatmış ama İsmet İnönü hiç tepki vermemiş, boş boş etrafına bakınıyormuş. (Meğerse; yılların ve savaşların verdiği zayıtlar nedeniyle Paşanın kulakları duymaz olmuş.)

Durumu anlayan İnönü'nün yaveri Dumlu'ya seslenmiş

—Bağır bağır, Paşa'nın kulakları pek iyi duymıyor.

Dumlu bu anısını da dinleyenlerine nüktedan bir şekilde anlatır.

Erzincan'daki 1992 Depreminden sonra Japon Yer Bilimciler şehre inceleme yapmaya gelmişler. Yerleri kazıp bazen ateş yakarak bazen de çeşitli ölçümleryaparak yer yapısını, magmayı, fay hatlarını vs. tespit etmeye çalışıyorlarmış. O sırada oradan geçmekte olan Ahmet Dumlu'nun bu durum dikkatini çekmiş. Araştırma ekibinin yanına giderek

—Ne gördünüz? Demiş.

Japon bilim insanları da bir şeyler söylemiş. Tercüman da çeviri yaparak şunları söylemiş.

—Bizim gördüklerimizi siz görseniz burada 5 dakika durmazsınız. (Zemin yapısının pek de sağlam olmadığını ifade etmişler.)⁹⁷

⁹⁷ 23.01.2024 tarihli görüşmeden alıntılanmıştır.

Dumlu' ya ait ondan geriye kalanlara ve anılara bu bölümde yer verilmiştir. Ahmet Dumlu'nun vefatından sonra evinde ve çalışma odasında bulunan tüm eşyaları kızları tarafından paylaşılmıştır. Bu paylaşım esnasında sayfalarca yazısı da derlenip toparlanmıştır. Kitapları da cenazesi esnasında hayır için dağıtılmıştır. Bu gibi nedenlerle Dumlu' dan kalan eşyalarının sadece bir kısmına ulaşıldı.

Dumlu' ya ait tüm kalanlar da göstermektedir ki Dumlu; Erzincan için gecesini gündüzüne katarak bir kültür elçisi gibi çalışmaktan geri durmamış, her daim vatana ve milletine faydalı olmak için çalışmış ve örnek alınası şahsiyetini ilmek ilmek tanımak isteyen herkesin önüne sermiştir.

ÖZ GEÇMİŞ

Ad Soyad: Çiğdem GÖRDÜSEV	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
Fakülte	Eğitim Fakültesi
Bölümü	Sınıf Öğretmenliği
Yüksek Lisans	
Üniversite	
Enstitü Adı	
Ana Bilim Dalı	
Programı	
Makale ve Bildiriler (Varsa)	
1.	
2.	